NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Fjerde række nr. 89.

BERETNING

OM

VETERINÆRVÆSENET

OG

KJØDKONTROLLEN

I

NORGE

FOR ÅRET 1902

UDGIVEN AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

(Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande en ***Norvège*** *en 1902, publié par le Directeur du service vétérinaire civil.)*

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER A/S

1904

Pris: Kr. 0.50.

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Fjerde række nr. 89.

BERETNING

OM

VETERINÆRVÆSENET

OG

KJØDKONTROLLEN

I

NORGE

FOR ÅRET 1902

UDGIVEN AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

(Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande en ***Norvège*** *en 1902, publié par le Directeur du service vétérinaire civil.)*

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER A/S

1904

For årene 1889—1898 se Norges officielle statistik, Tredie række.

For årene 1899—1901 se Norges officielle statistik, Fjerde række nr. 24, 57 og 70.

En 1901 il est signalé en Norvège des cas de charbon (538), de charbon symptomatique (23), de fièvre catarrhale du boeuf (361), de septicémie et de peste porcine (243), de rouget du porc (1669), de pneumonie contagieuse du cheval (14), de gourme (1331) et de gastromycose du mouton (92).

Les recherches publiques faites par la tuberculine chez le bétail ont été continuées comme auparavant. On trouvera au page 15 le résultat pour l'année 1903.

Les tableaux statistiques donneront des renseignements plus exacts sur les cas de maladies et sur le fonctionnement de l'inspection de la viande.

Indholdsfortegnelse.

(Sommaire.)

Page

Résumé en français . . III

I. Veterinærvæsenet i 1902.

(Du service vétérinaire en 1902.)

A. Almindelig oversigt (Vue générale) 1

Tabel 1. Enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter (Maladies par départements) 3

B. De enkelte sygdomme (Les maladies différentes) . 5

1. Miltbrand (Charbon) 5
2. Katarrhalfeber (Fièvre catarrhale). 7
3. Raslesyge (Charbon symptomatique) 11
4. Bråsot (Gastromycose du mouton) 11
5. Rødsyge og knuderosen 12
6. Svinepest (Peste porcine) 13
7. Tuberkulose (Tuberculose) 13

Tabel II. Tuberkulinundersøgelser 1895—1903 (Les tuberculinations de 1895 à 1903) . . . . . , ... 14

— III. Tuberkulinundersøgelserne i 1903 (Les tuberculinations en 1903) 15

8. Kværke (Gourme) 16
9. Lungesyge hos hesten (Typhus du cheval) 16
10. Influenza (Influenza) 16
11. Kalvningsfeber (Fièvre vitulaire) 16
12. Smitsom kastning (Avortement épizootique) 17
13. Ringorm (Trichophyton) 17
14. Forskjellige sygdomme (Maladies diverses). (Smitsom katarrh hos heste s. 18. Skab hos katte s. 20. Kvægsygdom i Utsire s. 20. Bronchitis verminosa s. 24. Byldsyge hos får s. 24. Ydre beskadigelse. Utøi s. 25. Forgiftninger s. 26).
Kvaksalveriet 27
15. Husdyravl og røgt (L'élevage) 29

Page

C. Bevilgninger i budgetterminen 1902—1903 (Budget du service vétérinaire) 36

D. Tabeller (Tableaux statistiques).
Tabel V. Husdyrsygdomme artsvis (Maladies par espèces) . . . 37
— VI—XXV. Husdyrsygdomme amtsvis (Maladies par départements) 44
— XXVI. Antal dyrlæger i Norge den 1ste januar 1903 (Nombre de vétérinaires au 1er janvier 1903) . . 142

E. Udførsel og indførsel af husdyr (Importation et exportation des animaux) 143

II. Kjødkontrollen i 1902.

(L'inspection de la viande en 1902).

Indledning 146
Tabel A. Antal slagt på stationerne (Nombre de viandes aux bureaux de contrôle) 148
— B. Antal slagt, 2den klasse, på stationerne (Nombre de viandes de IIme classe) 150
— C. Antal slagt, kasseret på stationerne (Nombre de viandes saisies) 152
— D. Antal slagt kontrolleret udenfor station (Nombre de viandes contrôlés en dehors des bureaux) 154
— E. Antal slagt, 2den klasse, udenfor station (Nombre de viandes de IIme classe en dehors des bureaux) 155
— F. Antal slagt, kasserede udenfor station (Nombre de viandes saisies en dehors des bureaux) 156
1. Aalesund 157
2. Arendal 160
3. Bergen 161
4. Drammen 163
5. Fredrikshald 165
6. Fredrikstad 165
7. Hamar 171
8. Haugesund 173
9. Horten 175
10. Kongsberg 176
11. Kragerø 179
12. Kristiania 181
13. Kristiansand 190
14. Kristiansund 191
15. Larvik 193
16. Lillehammer 195
17. Moss 198
18. Porsgrund 201
19. Risør 203

Page
20. Sandefjord . . 204
21. Sarpsborg . 205
22. Skien 207
23. Stavanger 210
24. Tromsø 216
25. Trondhjem 217
26. Tønsberg 220

III. Offentlige bestemmelser.

(Dispositions publiques.)

A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1902 (Décrets royaux, circulaires etc. en 1902) 222
1. Plakat af 22de februar angående indførsel af huder og skind fra Sverige (Décret royal sur l'importation des peaux et des cuirs de la Suède) . . 222
2. Kgl. resolution af 29de mars angående kommunal kjødkontrol og slagtehuse på Lillehammer (Résolution royale sur l'inspection de la viande et sur l'approbation d'un abattoir public à Lillehammer) 222
3. Regler af 29de mars for det til karantænestationerne fra Sverige indførte kvæg (Réglementation du 29 mars pour l'inspection du bétail importé de la Suède) 223
4. Cirkulære af 11te april angående indmeldelse til veterinærkorpset af smitsom hestesygdom i udrederdistrikterne (Circulaire de 11 avril sur des rapports des vétérinaires civils adressés à l'administration vétérinaire militaire sur cas de maladies contagieuses du cheval) 225
5. Cirkulære af 20de juni angående politiets indseende med, at brændemærkede indførte dyr nedslagtes (Circulaire de 20 juin sur le contrôle de la police avec l'abattage des animaux tuberculeux et marqués à fer) 226
6 Kgl. resolution af 9de september angående takster for kontrolleret kjød i Stavanger (Résolution royale sur les taxes pour l'inspection des viandes à Stavanger) 227
7. Plakat af 22de november angående ophævelse af forbud mod høindførsel fra Danmark (Décret royal sur la révocation de la défense d'importer du foin de Danemarc) 228

B. Gjældende love og bestemmelser (Lois et réglements en vigueur).
Bilag 1 (Appendice 1) Lov af 14de juli 1894 m. v. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme (Loi du 14 juillet 1894 concernant les mesures à prendre contre les maladies des animaux domestiques) 229
— 2 (— 2) Lov af 27de juni 1892 m. v. om kommunale slagtehuse etc. (Loi du 27 juin 1902 sur les abattoirs municipaux et sur l'inspection de la viande) 239
— 3 (— 3) Kjødkontrolregler (Réglementation pour l'inspection de la viande) 241
— 4 (— 4) Nugjældende (1ste juli 1904) regler for indførsel af husdyr (De l'importation des animaux) 246

		Page
Bilag 5 (Appendice 5)	Nugjældende (1ste juli 1904) regler for udførsel af husdyr (De l'exportation des animaux)	249
— 6 (— 6)	Schema for ansøgning om tuberkulinundersøgelser (Formulaire de demandes de tuberculination)	251
— 7 (— 7)	Indberetningsschema for tuberkulinundersøgelse (Formulaire des rapports de tuberculination)	253
— 8 (— 8)	Anvisning til tuberkulinundersøgelser (Instruction pour la tuberculination)	254
— 9 (— 9)	Schema for ansøgning om erstatning ved nedslagtning af tuberkuløst kvæg (Formulaire de demande d'indemnisation pour l'abattage du bétail tuberculeux)	256
— 10 (— 10)	Indberetningsschema nr. 1 til amtmændene om smitsomme sygdomme (Rapport devant être adressé au préfet, sur les cas de maladie contagieuse)	257
— 11 (— 11)	Indberetningsschema nr. 2 til veterinærdirektøren (Rapports devant être adressés au Directeur)	258
— 12 (— 12)	Uddrag af skyds- og kostloven (Extrait de la loi sur les frais de voyage)	259
— 13 (— 13)	Regningsschemaer (Formulaire de notes) . . .	261
— 14 (— 14)	Instruks af 8de april 1902 for statsdyrlægen for det vestenfjeldske (Instruction de 8 avril 1902 pour le vétérinaire en chef de l'Ouest de la Norvège)	264
— 15 (— 15)	Årsberetning fra statsdyrlægen for det vestenfjeldske (Rapport annuel du vétérinaire en chef de l'Ouest de la Norvège)	266

I.

Om veterinærvæsenet i 1902.

A. Almindelig oversigt.

Ifølge de i henhold til § 26 i lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 og cirkulære fra indredepartementet af 29de august 1891 fra dyrlægerne indkomne årsindberetninger, er der i året 1902 ialt behandlet hos:

Hesten	23 364	sygdomstilfælde
Koen	37 322	—
Fåret	765	—
Gjeden	374	—
Svinet	7 578	—
Hunden	1 793	—
Katten	164	—
Fjærkræ	157	—
Andre dyr	6	—

Af de af dyrlægerne nævnte behandlede sygdomstilfælde angives døde eller dræbte:

Af heste	578
- kjør	2 334
- får	165
- gjeder	26
- svin	1 067
- hunde	161
- kat	31
- fjærkræ	76
- andre dyr	0

Antallet af de af dyrlægerne i de sidste fem år behandlede sygdomstilfælde stiller sig således:

I 1898	58 853
- 1899	60 919
- 1900	71 438
- 1901	72 290
- 1902	71 523

Af husdyrlovens såkaldte ondartede smitsomme sygdomme er anmeldt tilfælde af miltbrand, raslesyge, ondartet katarrhalfeber, bråsot, svinepest og rødsyge, hvorimod intet tilfælde er forekommet af kvægpest, hundegalskab, snive, mund- og klovsyge, ondartet lungesyge hos kvæg eller kopper og skab hos fåret.

Ingen af de optrådte smitsomme sygdomme har i årets løb vundet nogen farsotmæssig udbredelse.

Følgende tabel viser enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter.

Tabel I.

Enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter i 1902.

(Relevé des diverses maladies par départements).

Amter (*Départements*).	Miltbrand (*Charbon*).	Raslesyge (*Charbon symptomatique*).	Ondartet katarrhalfeber (*Fièvre catarrhale maligne*)	Svinepest (*Peste porcine*).	Kronisk svinedifteritis (*Entérite diphthéroide chronique du porc*).	Lungesyge hos hesten (*Pleuro-pneumonie contagieuse du cheval*).	Rødsyge og knuderosen (*Rouget du porc*).	Kværke (*Gourme*).	Bråsot (*Gastromycose du mouton*).	Influenza hos hesten (*Influenza*).
Kristiania	9	-	-	-	-	7	6	45	-	43
Akershus	46	1	7	241	2	-	124	49	-	6
Smålenene	34	-	7	-	-	3	106	140	-	12
Hedemarken . . .	19	-	59	-	-	1	270	534	-	62
Kristians	6	5	39	-	-	-	185	205	-	21
Buskerud	23	5	26	-	-	1	72	64	-	6
Jarlsberg og Larvik	48	1	10	-	-	2	235	71	-	7
Bratsberg	47	-	5	-	-	-	83	103	-	3
Nedenes	30	-	5	-	-	-	38	3	-	
Lister og Mandal .	77	4	3	-	-	-	25	8	-	
Stavanger	65	2	44	-	-	-	40	51	37	
Søndre Bergenhus .	80	2	30	-	-	-	50	19	22	
Bergen	3	-	-	-	-	-	4	-	2	
Nordre Bergenhus .	8	1	26	-	-	-	25	14	17	
Romsdal	2	-	5	-	-	-	16	1	-	-
Søndre Trondhjem	25	-	52	-	-	-	157	18	-	-
Nordre Trondhjem	12	2	22	-	-	-	190	3	10	2
Nordland	4	-	19	-	-	-	43	3	4	-
Tromsø	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Finmarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	538	23	361	241	2	14	1 669	1 331	92	162

Af smitsomme sygdommes overførelse til mennesker berettes om enkelte infektioner gjennem behandling af slagtede eller døde dyr. Ligeledes anføres, at der i en familie optrådte sygdom hos flere personer efter nydelsen af kjød af en miltbrandssyg ko (se afsnittet «miltbrand»). Ringorm anføres ikke sjelden at overføres til mennesker.

Offentlige bestemmelser vedrørende det civile veterinærvæsen, kjødkontrollen, indførsel og udførsel af husdyr m. v. i 1902 vil findes behandlet i særskilt afsnit.

Forøvrigt henvises til de efterstaaende tabeller.

Landmanden synes mere og mere at benytte sig af dyrlægehjælp til sine syge husdyr, om end vanskelighederne ved at få hentet dyrlæge endnu mange steder er store på grund af afstanden og kommunikationsforholdene. I enkelte distrikter har det offentlige for at lette adgangen til dyrlægehjælp gået ind på at afholde skyds- og kostudgifter for amtsdyrlægen under visse forud bestemte mødedage til fjernereliggende dele af distriktet. I Nordre Bergenhus amt er dyrlægerne tilstaaet fri reise på amtets dampskibe i praksis.

Efter at maximumsgrænsen for statens bidrag til amtsdyrlægers aflønning af stortinget blev ophævet, er der oprettet flere nye amtsdyrlægestillinger. I enkelte herreder benyttes dog fremdeles kvaksalvere, endog med fast løn af herredskassen.

Statsdyrlæge for Vestlandet. Ved kongelig resolution af 27de juni 1901 blev den nyoprettede statsdyrlægestilling for Vestlandet (kfr. st. prp. nr. 1, hovedpost VI, kap. 3, 1899—1900, side 8—9) besat med veterinærkaptein Tillier. Den af landbrugsdepartementet under 8de april 1902 udfærdigede instruks findes trykt som bilag 13. En fra statsdyrlægen indsendt årsberetning findes trykt som bilag 14; af specielle indberetninger fra denne se afsnittet om «forskjellige sygdomme».

B. Om de enkelte sygdomme.

1. Miltbrand.

Miltbrand synes at være i jevn tiltagen. Der er således anmeldt i 1902 538 tilfælde mod 470, 407, 390 og 360 i de fire foregående år.

Sygdommen er anmeldt fra samtlige amter med undtagelse af Tromsø og Finmarken. Også dette år indtraf de fleste tilfælde i Søndre Bergenhus amt med ialt 80 tilfælde (mod 107 tilfælde det foregående år); dernæst kommer Lister og Mandals amt med 77, Stavanger med 65 osv. (se tabel I).

Den mest miltbrandbefængte egn i landet har gjennem mange år været Søndre Bergenhus amt. I de sidste 10 år stiller antallet af de anmeldte tilfælde i det nævnte amt sig nemlig således:

1893	108	tilfælde.
1894	64	—
1895	97	—
1896	79	—
1897	92	—
1898	100	—
1899	73	—
1900	90	—
1901	107	—
1902	80	—

Sygdommen, hvis optræden af dyrlægerne stadig sættes i forbindelse med anvendelse af udenlandsk kraftfoder og mere intensitet i kvægbruget, viser sig som regel kun med enkeltvise tilfælde i besætningerne. Nogen hyppigere optræden i den egn (Skedsmo i Akershus), hvor miltbrand i 1896 optrådte farsotmæssig, har ikke senere fundet sted.

Amtsdyrlæge *Jensen* (Stordøen) meddeler, at i Ve og Mælands havnegange døde 5 kjør af miltbrand. De opsiddere, som holdt sine kjør borte fra de nævnte havnegange, undgik sygdommen. Efter at de besætninger, der beitede på disse havnegange blev sat under offentlig kontrol og beitning i de smittede strøg forbudt, ophørte sygdommen. På samme tid, som sygdommen herskede i

Ve og Mælands havnegange, døde 2 heste hos en gårdbruger i Etne 5 - 6 km. fra førstnævnte sted. Eieren af de to døde heste havde 8 dage i forveien været behjælpelig med nedgravning af et miltbrandskadaver fra Ve.

I henhold til departementets forslag på veterinærbudgettet for 1903 blev der tilstået eieren af disse dyr erstatning af statskassen, da han havde ydet virksom bistand under dyrlægens arbeide med de første døde dyr, skjønt disse dyr ikke tilhørte ham og skjønt andre af frygt for smitte havde negtet at yde den fornødne hjælp (se st. prp. 1902—1903, nr. 1, hvdp. VII, kap. 4, side 12—13).

Amtsdyrlæge *Clausen* (Mosjøen) meddeler, at

4 tilfælde af miltbrand forekom her i høst i Vefsen, alle med dødelig udgang. Smittekilden skriver sig efter al sandsynlighed fra kraftfoderet.

Sygdommen begyndte på «Lunden» — naboen til præstegården — ved at en ko fandtes, uden nogen forudgående sygdom, hængende død i fjøset om morgenen den 20de september.

Da folkene kom i fjøset, lå koen der med stærk udspænding og var endda varm. Koen blev da stukken og slagtet på vanlig måde. Fra denne dag, og indtil næste ko døde 5 dage efter, hvorved miltbrand blev konstateret, blev kjødet af den første ko benyttet, ikke alene i eierens husholdning men også foræret bort og benyttet i 3 nabohuse. Det oplystes, at alle steder blev det benyttet i stærk kogt tilstand. Desuagtet fik en del af de mennesker, som nød dette kjød, stærk diarrhoe, særlig blandt børnene, men ogsaa flere voksne. Et par — blandt andet tjenestepigen på «Lunden» — fik udslet på hænderne og opover armene. Da jeg havde konstateret miltbrand den 25de — den anden ko døde i havnegangen — forbød jeg eieren at benytte eller bortgive noget af den første ko, indtil det blev nærmere undersøgt. Ligeledes tilrådede jeg at lade distriktslægen undersøge dem, som havde fået diarrhoe og udslet efter nydelsen af kjødet af den første ko. Distriktslægen erklærede det for at være en mild form af miltbrand.

Huden af den første ko var straks solgt til en skindhandler. Da miltbrand konstateredes den 25de, havde jeg mistanke om den første ko med, og forbød skindhandleren at sælge den hud. Den blev lagt ned i en kasse og skulde stå på hans brygge, indtil resultatet af undersøgelsen kom. Da det deraf viste sig, at den første ko også var død af miltbrand, skulde denne hud derfor også tilintetgjøres .Nu viste det sig, at skindhandleren imidlertid for længe siden — mod mit påbud — havde solgt huden Ved undersøgelse konstateredes, at huden var sendt til udlandet.

Vedkommende skindhandler anmeldtes til fogden hersteds for overtrædelse af lov af 14de juli 1894 § 27. Fogden forelagde ham en mulkt på kr. 10,00, som han vedtog.

Alle kjør i «Lunden» — 3 stykker — døde af miltbrand, og 2 dage efter, at den sidste ko i «Lunden» var død, døde der en på præstegårdsfjøset. Besætningen der blev så tagen ud og indsat på sommerfjøset, medens vinterfjøset blev grundigt renset og desinficeret. Noget hø på præstegården var bleven besudlet med blod fra en ko under afhudningen, dette hø blev opbrændt og erstattet med kr. 30,00 i henhold til lov af 14de juli § 22 Punktum 4. Efter samme bestemmelse blev fjøset eller rettere et gammelt tilbygget skur, hvor kjørene på «Lunden» stod i, taxeret, nedrevet og opbrændt. «Lunden» skulde nemlig sælges til bortflytning nu i sommer, og da det var umuligt at få sådant et gammelt hus betryggende desinficeret, besluttede jeg at lade i al fald en del opbrænde. Taxten var kr. 200,00 Det, som vi ikke fik opbrændt i høst, kom naturen os til hjælp nu i vår, idet hele «Lunden» — våningshuset, fjøs og alt, opbrændte så totalt, at der ikke var sten på sten tilbage.

Amtsdyrlæge *Sundby* (Kløften) meddeler følgende:

Juleaften kom efter kontortiden en mand fra Gjerdrum og indsatte en kasse, med forskjellige organer af en pludselig død ko, på mit kontor med anmodning om jeg vilde undersøge disse, samt underrette ham om, hvad dyret var død af. Jeg var ude på en reise og kom først hjem langt ud på dagen. Ved undersøgelse af organerne fandt jeg strax, at dyret var død af miltbrand, hvorfor jeg straks reiste bort til stedet. Dyret var da flået, delvis sønderdelt, forskjellige organer, blod o. s. v. spredt overalt, så at en grundig desinfektion under disse omstændigheder var umulig.

Manden, der havde flået dyret, fik efter nogle dage flere miltbrandspustler opover begge arme. Han har daglig været under lægebehandling og er nu (26de januar 1903) efter lægens udsagn på det nærmeste helbredet.

Under obduktionen af et miltbrandskadaver blev ligeledes en mand smittet, meddeler amtsdyrlæge *Mysen* (Mysen). Efter nogle dages forløb hovnede hånden op og der fremkom 2 miltbrandssår på underarmen. Lidelsen antog ikke noget særlig ondartet forløb og helbredelse indtrådte efter ca. 6 ugers forløb.

Amtsdyrlæge *Helgesen* (Lardal) meddeler, at en slagter blev smittet, idet et miltbrandsygt dyr blev slagtet i sidste øieblik. Slagteren var i længere tid temmelig dårlig.

Endvidere anfører amtsdyrlæge *Kragerud* (Tønsberg), at en mand blev smittet af miltbrand på den ene hånd; der kom en blåviolet betændelse på stedet med blæredannelse, men manden kom sig igjen efter nogen tids forløb.

Kjoss-Hansen (Egersund) indberetter, at en arbeiderfamilie uden skade fortærede det meste af en kalv, nødslagtet for miltbrand, hvorimod slagteren pådrog sig en miltbrandsbyld. Efter flere dages voldsom feber reddedes dog mandens liv ved udskjæring af bylden.

Det meddeles ikke så sjelden, at miltbrandsslagt bringes til kjødkontrolstationerne og derved forårsager ikke lidet tab og uleilighed ved tilintetgjørelse af smittede kjødkroppe og desinfektion af brugsgjenstande m. v.

Af de i årets løb anmeldte tilfælde af miltbrand indtraf:

hos	hesten	52	tilfælde
»	koen	442	—
»	får	9	—
»	svin	22	—
»	hund	8	—
»	katten	5	—

ialt 538 angrebne, hvoraf 517 døde og 11 dræbte

Angående miltbrand se også statsdyrlæge *Tilliers* årsberetning (bilag 14).

2. Ondartet katarrhalfeber.

Også af denne sygdom er der anmeldt flere tilfælde i dette end i de senere aar, nemlig:

1898	253	tilfælde
1899	298	—
1900	278	—
1901	246	—
1902	361	—

Sygdommen er anmeldt i samtlige amter med undtagelse af Finmarken.

De fleste tilfælde er anmeldt fra Hedemarkens amt (59).

Som vanlig er sygdommen optrådt med enkeltvise og spredte tilfælde; angående enkelte udbrud af mere ondartet karakter skal hidsættes følgende:

Amtsdyrlæge *Nordlie* (Aal og Hol) meddeler således:

På en reise til Hol den 21de marts blev jeg anmodet om at komme til gården Tufte i Ustedalen, da der den samme dags morgen var død en kvige efter 2 dages sygdom. Den foregående lørdag, 15de marts, havde de på samme gård dræbt en 13 uger gammel kalv, som havde været syg siden den 13de s. m.

Budet, eieren af gården, forklarede, at de døde dyr havde havt stærk diarrhoe; den første, no. 1, havde tillige havt en liden hinde på øiet. Samme eftermiddag blev besætningen tilseet. No. 1 var hængt på staburet som et almindeligt slagt. No. 2 lå udenfor fjøset. No. 2 blev obduceret og de ved ondartet katarrhalfeber almindelige fund konstateret. Øielidelsen dog lidet udtalt. Af no. 1 blev organerne, som var henkastet omkring husvæggene, så godt som muligt skaffet tilveie og af disse fandtes mesenterialglandlerne mest forandret, svulne og sorte. Der blev gjort foranstaltninger til, at no. 1 og 2 med tilbehør skulde fjernes og nedgraves. Foreløbig blev fjøset spylet med varme kreolin- og lysolopløsninger og samme aften blev rengjøring, sæbevaskning af det gamle fjøs påbegyndt.

Tilsyn til besætningen foretoges den 25de; fjøset var rengjort. Kadaverne af no. 1 og 2 fjernede. En ca. 8 dage gammel kalv, no. 3, syntes at være mindre trivelig. Kalven drak og så ganske normal ud. Skulde dog betragtes som mistænkt.

Den 26de om aftenen fik jeg gjennem lensmanden i Hol telefonbesked om, at no. 4 var syg. Tempt. 41,5, diarrhoe; urinerede ofte og i små mængder. Urinen lidt blodfarvet; serøst flod af næsen; øinene klare. Fik *intravenøs injection* af 30 gr. *argentum colloidale.* Koen døde den 28de om aftenen. Den var 5 år gammel. 31te fik jeg atter bud om at komme til samme sted. En kvige, no. 5, havde været syg siden den foregående dag, den lå nede, havde diarrhoe; den blev bragt på benene, men kunde vanskeligt stå. Kalven, no. 3, som nu var ca. 14 dage gammel, havde diarrhoe, stærkt afmagret.

No. 5 og 3 blev dræbt og kadaverne bragt til det sted, hvor nedgravningen skulde finde sted og samtlige 3 obducerede. Sektionsfundet stemte godt overens med, at «hovedlidelsen» var mindre udpræget, kun no. 4 havde en liden fordunkling af hornhinden, som hos no. 3 og 5 var klar. Hos no. 5 svømmede i forreste øiekammers vædske et lidet fnug, som ved tryk på øiet flyttede sig i forskjellige retninger.

Kadaverne meget afmagrede, halen og nærmeste omgivelser tilsølet med gjødning. Fra skeden gult, hvidligt slimet flod. I næsehulens bagerste del var slimhinden blåligrød, svullen og hæmorrhagisk eller bedækket med hvidgult belæg. Slimhinden i luftrørshovedet blodstribet.

Slimhinden på kinderne blårød plettet; på tungen og omkring tænderne blødende sår, som delvis var dækket af nekrotisk væv. Største forandringer fandtes i fordøielseskanalen, slimhinderne diffus røde, hæmorrhagiske og i løben og tyndtarmen blaalig

røde.. Folliklerne og de peierske pletter svulne og stærkt fremstående. Krøskjertlerne svulne og mørke. Galdeblæren stærkt udvidet og stor, som en almindelig urinblære.

Ved eftersyn på fjøset fandtes ko no. 6, 2 år gammel, at have en tempt. af 41,5, den havde ellers et almindeligt normalt udseende. Til morgenen havde den ædt sit foder, om end dog senere end almindeligt.

Om de 3 tidligere døde dyr blev det oplyst, at kadaverne var bragt hen i en udmark og nedgravet i sne for senere at nedgraves i jorden; men da udmarken var fælles havnegang for flere gårde, fandtes ikke nedgravning på dette sted at være heldig, hvorfor eieren blev pålagt at nedgrave kadaverne på sin egen eiendom. Sted for en fælles grav for alle blev udseet og bestemt.

Den 3die foretog jeg atter tilsyn på samme gård; ko no. 6 havde siden sidst havt diarrhoe, øinene almindelige, fra næsen serøst flod, havde magret af. Medens vi stod og betragtede koen, faldt den pludselig sammen og havde stærke krampetrækninger i nakken og opisthotonus. Trækningerne ophørte efter nogle minuters forløb, men koen kom ikke på benene medens jeg var der. Det sidste tilsyn fandt sted den 9de april. Ko no. 6 var dræbt den 4de april og nedgravet. Besætningen frisk.

Symptomerne begyndte med høi feber, høiest ved no 6, der havde tempt. 41,5, førend andre symptomer havde gjort sig gjældende. Straks kom der stærke rystninger, muskelsitringer samt trækninger i halsen, nikkede med hovedet. Åndedrættet hurtig og foregik med stærke abdominale bevægelser og hørlige slimlyde.

Stærk afkræftelse, melkesekretionen aftog; appetiten mindre god og ædningen ophørte efter en tid. Koldt vand drak de ofte. Fra øine og næse slimet serøst flod. Gjødningen var i begyndelsen af sygdommen løs, men gik snart over til vandig diarrhoe, som i enkelte tilfælde var meget mørk — blodblandet. Ved udtømmelse stærke trængninger — krumning af ryggen. Dyrene magrede hurtig af. De synlige slimhinder var sæde for pletvise eller stribede blødninger. Slimhindelidelsen i levende live i enkelte tilfælde mindre fremtrædende, som f. eks. hos no. 6.

Forløbet var i 2 tilfælde 2, i 2 tilfælde 3 døgn og i 2 tilfælde flere dage.

Sygdommens natur, som blev erkjendt ved mit første besøg, foranledigede mig til, i henhold til husdyrloven, at træffe foranstaltninger til at hindre sygdommens udbredelse. Samme aften ved mit første besøg blev der taget fat på rengjøring og jeg overlod eieren til desinfektion den beholdning af kreolin og lysol, som jeg medførte i mit reiseskrin. Ved mit tilsyn den 23de marts medbragte jeg svovlsyre og rå karbolsyre til fortsat desinfektion. Ved mit tilsyn den 31te marts, da sygdommen herjede som værst i besætningen, foretog jeg sammen med lensmanden i Hol endel yderligere bestemmelser: at indtil videre skulde ingen uvedkommende have adgang til fjøset, at intet dyr ei heller foder eller gjødsel skulde bortføres fra gården. Ligeledes pålagde vi nabogårdene at holde sine hunde indespærret eller bundne. Den sidste bestemmelse havde vi vel ingen adgang til at påbyde, men da jeg havde erfaring for, at en hund ved at trække et stykke kjød fra no. 1 til det sted, hvor den hørte hjemme, havde overført sygdommen til samme besætning, udstedte vi dog påbudet. Vi lod endvidere de sidst døde dyr tildække indtil videre, dog ikke tilstrækkeligt, thi gården Tufte ligger i et meget skovfattigt høifjeldsstrøg, hvor der er mangel på materialier, som kunde være tjenligt til dette brug. Kadaverne blev alle nedlagt i en fælles grav, ca. $1^1/_2$ meter under jordoverfladen. Medens sygdommen herjede i fjøset blev gulvet 2 gange daglig spylet med karbolopløsning og stadig rengjort efter behov.

At sygdommen fik slig udbredelse i besætningen skyldes efter min formening, at smitten blev overført til besætningen gjennem foderet fra no. 1 og at hele besætningen er inficeret alle på en gang. På gården er der nemlig mellem bygningerne en kolosal snedrive, så al passage mellem gårdens huse går efter en bestemt vei langs husvæggene

og blandt andet under låvebroen og her var slagtning og afhudning af no. 1 foregået. Indvoldene var henkastet i en anden gangvei på gården. For at komme i fjøset og mellem fjøset og foderladen måtte budeien passere slagtestedet, og antagelig har hun med støvlerne ført smitten ind i foderet.

Siden 31te marts er intet nyt tilfælde forekommet og af ungfæ gjenstår en et år gammel kvige. At de syge dyr ikke kunde isoleres, skyldtes mangel på rum. Til sommeren vil ny indredning blive foretaget i fjøset og klorrøgning finde sted.

Amtsdyrlæge *Nordlie* indberetter endvidere følgende:

30te juli blev jeg af et bud fra Rimeslåtten konsuleret angående en på bruget Rimeslåtten i Ål herred hjemmehørende og for tiden på fjeldstølen Varaldsæt værende syg ko. Ved eksamination af budet oplyste dette, at der ca. 8 dage før var død en ko af samme besætning og på samme sted. Angående sygdommens natur oplyste budet, at den døde ko havde været syg i et par dage, og det mest fremtrædende symptom havde været diarrhoe, tildels blodig.

Om den syge ko kunde budet ingen særlige oplysninger give.

Jeg foretog derfor den påfølgende dag en reise til Varaldsæt for at undersøge tilfældenes beskaffenhed. På Varaldsæt, som er en stølsgrænd, er der flere kvægbesætninger. Den på Rimeslåtten hjemmehørende kvægbesætning var anbragt på en støl, tilhørende gården Stavejordet, som havde en kvægbesætning af 10 kjør.

Besætningen på Stavejordet var ankommet til stølen omtrent den 1ste juli og samtidig 3 voksne kjør og en kalv fra Rimeslåtten.

Den første ko, som døde den 16de juli, var afhudet og nedgravet i en myr, blev optaget og besigtiget og den syge ko, som henstod isoleret i en bod, hvor også den første havde stået syg, var meget dårlig. Begge tilfælde viste sig at være ondartet katarrhalfeber.

Den døde ko blev nedgravet i en sandbakke og da eierens søn, som var tilstede, ønskede den syge ko dræbt, blev der gjort foranstaltning til nedgravning af samme. Boden, som var benyttet til de syge dyr, blev afspærret.

Den 12te og 13de august foretog jeg atter en reise til Varaldsæt for at tilse besætningen og udføre desinfektion af den før rengjorte bod. Ved dette besøg fandtes ko no. 3 angrebet af samme sygdom, dog i en mild grad. Den var isoleret i en bod tilhørende gården Stave i Ål. Denne blev dræbt i en ynkelig forfatning den 16de august. Den 18de august foretog jeg et nyt tilsyn og da alt vel.

Den 26de s. m. tilsyn til besætningen og rengjøringen samt desinfektion af Stavegårdens støl. Det oplystes da, at en kvige, tilhørende Stavejordets besætning, for nogle dage siden pludselig var død; den var nedgravet og behørig forsigtighed udvist. Folkene på stølen troede dog, at det sidste tilfælde ikke havde været ondartet katarrhalfeber.

Af det ovenanførte fremgår, at af besætningen på rimeslåtten, som oprindelig var 3 kjør og en kalv, er de 3 kjør døde af ondartet katarrhalfeber i løbet af en måned.

Dyrlæge *Bruland*, Stange meddeler:

Foruden sporadiske tilfælde af ondartet katarrhalfeber har denne sygdom på Rusten i Tangen af Stange antaget en farsotmæssig karakter. Den optrådte der med ialt 9 tilfælde, hvoraf de 7 endte dødelig. De 2 kjør, der overstod sygdommen, var en ung og en ældre drægtig, denne aborterede under sygdommen. Begge viste sig mest angrebne i digestionskanalen og blev behandlet med kreolin indv. og acetanelid. + diæt. De syge, der døde hurtigst på 3—4 dage, viste alle hjernesymptomer foruden de typiske øine-, næse- og mundsymptomer. Af disse døde 2 pludselig efter 2 dages stærke lidelser.

Af de øvrige var 3 kjør syge i 8—10—12 dage.

Mellem hvert nyt tilfælde hengik i regelen 9 dage. Tilfældene forekom først i de mørkeste dele af det gamle, mørke og usunde fjøs, hvor forholdene ikke tillod desinfektion i nogen effektiv udstrækning, (om derved kan udrettes noget mod sygdommen). Nyt fjøs byggedes og kjørene vaskedes også med lysolvand, flyttedes så efterhvert, og intet medførtes ellers fra det gamle fjøs. Nyt vandingsted optoges. Fjøsrøgternes klæder var nye, men endog fik vi 2 tilfælde på det nye fjøs og derefter standsede så sygdommen uden videre foranledning fra vor side. Behandling med kreolin synes at virke i flere tilfælde, ialfald tror jeg for tiden mere på dette end alt andet.

Amtsdyrlæge *Mossige* (Sogndal) meddeler, at på gården Tønjum i Lærdal angrebes samtlige besætningens 7 dyr af ondartet katarrhalfeber, hvoraf kun de 3 overstod sygdommen. Da der tidligere i samme fjøs var optrådt tilfælde af den samme sygdom og fjøset var gammelt og vanskelig lod sig desinficere, blev det nedrevet og brændt og nyt fjøs opsat på en anden tomt.

3. Raslesyge.

Af raslesyge er anmeldt ialt 23 tilfælde; i de sidste år er indberettet følgende antal tilfælde af denne sygdom:

1898	20	tilfælde
1899	30	—
1900	20	—
1901	41	—
1902	23	—

De amter, hvori sygdomstilfælde er forekommet, er Akershus (1), Kristians (5), Buskerud (5), Jarlsberg og Larvik (1), Lister og Mandal (4), Stavanger (2), Nordre Bergenhus (1) og Nordre Trondhjems amt (2) (se tabel I).

Amtsdyrlæge *Haugen* (Haugesund) meddeler, at sygdommen, som ikke før er iagttaget der i distriktet, forekom med et par tilfælde, hvoraf det ene på fjøset, det andet ude i marken.

Amtsdyrlæge *Jensen* (Stordøen) meddeler, at på gården Åsbø i Etne døde en ko i juli måned af raslesyge. Eieren meddelte, at han flere gange havde mistet ungdyr af sådan sygdom; i et år mistede han således 9 ungdyr og kalve af 10, hvoraf flere havde sygdommen i et af lemmerne.

4. Bråsot.

Af bråsot er anmeldt 92 tilfælde, fordelt på Stavanger, Søndre Bergenhus, Bergen, Nordre Bergenhus, Nordre Trondhjems og Nordlands amter (se tabel I).

I de sidste år er anmeldt følgende antal tilfælde af denne sygdom:

1897	75	tilfælde
1898	199	—
1899	128	—
1900	125	—
1901	93	—
1902	92	—

Sygdommen anføres at være i tilbagegang, skjønt den end endnu årvist kræver sine ofre; de indberettede tilfælde giver intet pålideligt holdepunkt for sygdommens virkelige udbredelse, da anmeldelse ikke altid finder sted.

Amtsdyrlæge *Leknæs* (Søndfjord) meddeler, at der i årets løb er udført 187 vakcinationer hos får mod bråsot; Leknæs anfører, at disse vakcinationer viser sig fremdeles at gjøre udmærket nytte.

Angående denne sygdom kfr. forøvrig bilag 14, beretning fra statsdyrlægen for det vestenfjeldske.

5. Rødsyge og knuderosen.

Rødsyge (akut rødsyge, knuderosen, klappefeil) er anmeldt med 1 669 tilfælde, hvilket er 352 tilfælde flere end det foregående år; i de sidste år er indberettet følgende antal tilfælde af rødsyge:

1897	908	tilfælde
1898	924	—
1899	856	—
1900	1 088	—
1901	1 317	—
1902	1 669	—

Med hensyn til sygdommens udbredelse i de forskjellige amter henvises til tabel I; det vil heraf sees, at sygdommen forekommer over størsteparten af landet, kun fra Tromsø og Finmarken er intet tilfælde indberettet.

Flere dyrlæger indberetter om, at denne sygdom synes at være i tiltagende, hvilket også den ovenanførte statitiske opgave synes at tyde på.

Forholdet mellem tilfælde af rødsyge og knuderosen vil fremgå af efterfølgende tabel:

Amt.	Rødsyge.	Knuderosen.
Kristiania	5	1
Akershus	56	68
Smålenene	26	80
Hedemarken	124	146
Kristians	120	65

Amt.	Rødsyge.	Knuderosen.
Buskerud	16	56
Jarlsberg og Larvik	148	87
Bratsberg	63	20
Nedenes	38	—
Lister og Mandal	16	9
Stavanger	24	16
Søndre Bergenhus	44	6
Bergen	4	—
Nordre Bergenhus	10	15
Romsdals	1	15
Søndre Trondhjem	85	72
Nordre Trondhjem	91	99
Nordland	25	18

6. Svinepest.

Også i dette år fandt der endel udbrud sted af svinepest og svinesyge i omegnen af Kristiania. Der anmeldtes følgende:

Østre Aker.			Besætningens størrelse.
Sinsen	8 angrebne	2 dræbte	35 svin
Skryta	8 —	2 —	26 —
Hovind	29 —	29 —	140 —
Ballerud	3 —	1 død	3 —
Solbakken	3 —	1 —	19 —
Udsigten	3 —	3 dræbte	40 —

Besætningerne blev i sin helhed nedslagtede og torvførtes straks; for tre besætningers vedkommende gaves erstatning af det offentlige til et beløb af kr. 3 379,84. Et mistænkeligt tilfælde anmeldtes også fra Skedsmo. Det er at merke, at amtsdyrlæge *Kragerud* anfører, at der i flere svinebesætninger i Tønsberg og omegn i mai og juni optrådte flere tilfælde af meget ondartet og sterkt smitsom pleuropneumoni, der sandsynligvis har været svinesyge. Svinepestsymptomer anføres ikke at være iagttaget og fandtes heller ikke i nogle organer fra et dyr, indsendt til undersøgelse ved veterinærlaboratoriet.

Om endel for svinesyge mistænkte tilfælde henvises til, hvad der under afsnittet «forskjellige sygdomme» er indberettet af amtsdyrlæge *Garseg* (Tønset).

7. Tuberkulose.

Som vanlig meddeles her resultatet af de offentlige tuberkulinundersøgelser for det sidst forløbne kalenderår, altså for 1903, i modsætning til beretningens øvrige dele, der omfatter det næst foregående kalenderår, altså 1902.

Resultatet vil sees af vedføiede tabel; mens antallet af undersøgte besætninger og dyr har været henimod det samme i 1903 som i 1902, dog noget mindre, er der påtruffet flere tuberkuløse besætninger og dyr end i de sidst forløbne år Dette resultat skyldes hovedsagelig, at der blev påtruffet et forholdsvis større antal tilfælde i Lom herred i Kristians amt, idet af 51 i dette herred prøvede besætninger de 19 viste sig befængt med tuberkulose.

Tabel II.

Resultat af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser 1895—1903.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches aux frais publiques faites chez le bétail, par la tuberculine, pendant les années 1895—1903).

Å r.	Antal undersøgte besætninger (*Nombre des étables examinées*).	Deraf tuberkuløse (*Dont tuberculeuses*).	pCt. tuberkuløse (*pCt.*).	Antal undersøgte dyr (*Nombres des animaux tuberculinés*).	Deraf mistænkte og tuberkuløse (*Dont suspects & tuberculeux*).	pCt. tuberkuløse (*pCt.*).
1895 og 1896 .	2 195	573	**26.1**	30 787	2 588	**8.4**
1897	2 136	577	**27.0**	24 755	2 056	**8.3**
1898	1 465	331	**22.6**	14 740	725	**4.9**
1899	1 337	274	**20.5**	11 919	678	**5.7**
1900	2 072	368	**17.8**	15 513	779	**5.0**
1901	2 889	311	**10.8**	20 051	701	**3.2**
1902	2 227	255	**11.5**	14 230	502	**3.5**
1903	2 027	276	**13.6**	13 846	672	**4.9**
1895—1903 . .	16 348	2 965	**18.13**	145 841	8 701	**5.9**

Tabel III.

Resultat

af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser i 1903.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, pendant l'année 1903).

Amt (*Département*).	Antal undersøgte **dyr.** (*Nombre des animaux tuberculinés*).	Deraf mistænkte og tuberkuløse (*dont suspects & tuberculeux*).	pCt. tuberkuløse (*pCt.*).	Antal undersøgte **besætninger.** (*Nombre des étables examinées*).	Deraf tuberkuløse (*dont tuberculeuses*).	pCt. tuberkuløse (*pCt.*).	Omsprøitninger. (*Inoculations répétées*).	
							Antal besætninger.	Besætningens samlede antal dyr.
Akershus	439	57	**12.9**	19	9	**47.4**	2	195
Smålenene	294	40	**13.6**	48	7	**14.6**	5	121
Hedemarken . . .	1 275	112	**8.7**	128	33	**25.8**	15	277
Kristians	1 651	149	**9.7**	125	32	**25.6**	7	112
Buskerud	354	25	**7.1**	31	7	**22.6**	6	118
Jarlsberg og Larvik	105	8	**7.6**	15	5	**33.3**	-	-
Bratsberg	249	13	**5.2**	30	5	**16.7**	3	35
Nedenes	531	6	**1.1**	80	5	**6.3**	10	70
Lister og Mandal .	515	12	**2.3**	88	8	**9.1**	14	129
Stavanger	280	13	**4.6**	32	6	**18.8**	4	48
Søndre Bergenhus.	276	5	**1.8**	28	4	**14.3**	3	78
Nordre Bergenhus.	1 189	28	**2.3**	141	14	**9.9**	29	278
Romsdals	456	8	**1.7**	68	7	**10.3**	7	43
Søndre Trondhjem	1 410	86	**6.1**	327	55	**16.8**	13	169
Nordre Trondhjem	1 335	25	**1.8**	194	16	**8.2**	11	85
Nordlands	1 870	44	**2.4**	334	25	**7.5**	17	195
Tromsø	1 617	41	**2.5**	339	38	**11.2**	57	272
	13 846[1])	672	**4.9**	2 027[1])	276	**13.6**	203	2 225

Som et eksempel på formodet hurtig udbredelse af tuberkulose i en besætning kan meddeles følgende:

Vedkommende dyrlæge oplyser, at den pågjældende kvægbesætning ved tuberkulinprøve viste det resultat, at alle dyr på ét nær reagerede og måtte erklæres for tuberkuløse. Vedkommende kvægeier havde en besætning på 16 dyr, en udmerket samling dyr af ren race, hvorfra mange dyr er solgt som avlsdyr og til meget høie priser. Disse solgte dyr er bleven prøvet med tuberkulin og har altid bestået prøven, indtil sidste gang, da eieren solgte 3 unge dyr til en pris af kr. 725,00 tilsammen Disse tre reagerede alle; eieren prøvede da hele besætningen med det ovennævnte resultat, at kun 1 dyr viste sig friskt.

[1]) Der er senere indberettet at være tuberkulinprøvet i 1903 3 besætninger i Finmarkens amt (1 i Nordvaranger og 2 i Alten) uden at tuberkulose blev påtruffet.

Sammenhængen hermed mener dyrlægen forklares på den måde, at der til foder for dyrene blev benyttet skyllevandet og slammet fra centrifugen på et meieri; det eneste dyr, som ikke havde fået af dette foder var det dyr, som ved tuberkulinprøven viste sig friskt.

8. Kværke.

Kværke eller «kværsil» synes også i 1902 at have havt en jevn udbredelse i landet; der er ialt indberettet 1 331 tilfælde fordelt over landamterne og Kristiania by (fra Bergens by, Tromsø og Finmarken er intet tilfælde anmeldt). De fleste tilfælde indtraf i Hedemarkens amt, nemlig 534 tilfælde, og Kristians amt 205 tilfælde (tabel I); fra de nordlige amter er de færreste tilfælde indberettet. I de sidste fem år er indberettet om følgende antal tilfælde af kværke:

1898	1 234	tilfælde
1899	1 720	—
1900	1 884	—
1901	931	—
1902	1 331	—

Sygdommens karakter har været den vanlige.

Garnisonerende veterinærkaptein ved afdelingerne i Kristiania, *Mykleby* meddeler, at man med endel ungarske heste fik kværke om høsten; sygdommen optrådte mildt og kun fem heste angrebes.

9. Lungesyge hos hesten.

Af lungesyge hos hesten er der fra det hele land kun indberettet om 14 tilfælde, nemlig 7 i Kristiania by, 3 i Smålenene, 1 i Hedemarken, 1 i Buskerud og 2 i Jarlsberg og Larviks amter.

I 1898	indtraf	884	tilfælde
- 1899	—	872	—
- 1900	—	30	—
- 1901	—	184	—
- 1902	—	14	—

10. Influenza hos hesten.

Denne sygdom er anmeldt med 162 behandlede tilfælde, omtrent samtlige fra Østlandet, idet 2 tilfælde indberettes fra Nordre Trondhjems amt og resten fra Kristiania, Akershus, Smålenene, Hedemarkens, Kristians, Buskerud, Jarlsberg og Larviks og Bratsbergs amter (se tabel I).

Det synes således som om sygdommen er i tilbagegang siden influenzaåret 1900, da der ialt indberettedes 2 575 tilfælde; i 1901 indberettedes 270 tilfælde.

11. Kalvningsfeber.

Af Kalvningsfeber, «melkefeber», opgives 1 887 angrebne kjør at være behandlet, hvoraf 115 er dræbte og 71 døde, ɔ: en tabsprocent af 9,8. Forholdet stiller sig i de senere år i denne henseende således:

I 1895	behandledes	951	kjør	med	46,7	tabsprocent
- 1896	—	749	»	»	42,4	—
- 1897	—	911	»	»	40,2	—
- 1898	—	1 098	»	»	17,1	—
- 1899	—	1 398	»	»	14,6	—
- 1900	—	1 406	»	»	12,2	—
- 1901	—	1 515	»	»	12,9	—
- 1902	—	1 887	»	»	9,8	—

Det sees af indberetningerne, at dyrlægerne er gået mere og mere over til at behandle melkefebersyge dyr kun med indpumpning i juret af steril luft, forbundet med massage, hvortil af enkelte knyttes en subkutan injection af coffeïn.

Om et sjeldnere tilfælde meddeler amtsdyrlæge *Flesvik* (Lillehammer):

«Som et meget interessant lilfælde af kalvningsfeber kan anføres et, hvor koen den første dag var meget syg og lå sløv hen; tre timer efter luftindpumpningen reiste den sig og var helt frisk til anden dags eftermiddag, da den atter blev syg. Den lå ved ankomsten sløvt hen; fire timer efter pumpningen reiste den sig igjen og var frisk til den tredie dags eftermiddag; da den atter blev syg; den var nu helt kollaberet. Men 5 timer efter behandlingen reiste koen sig og har siden været frisk og meget rigt melkende. Den fik 2den og 3die dag koffeïn.»

Om tilbagefald af sygdommen flere dage efter behandlingen meddeler også andre dyrlæger.

En ko fik melkefeber 4 uger efter kalvningen; den blev behandlet med luft og koffeïn og var rask den næste dag (*Mysen*).

12. Smitsom kalvekastning.

Denne sygdom betegnes af flere dyrlæger som den, der for landmanden i vort land bringer de største økonomiske tab. Navnlig klages der over den fra Hedemarkens amt og fra enkelte steder på Vestlandet. En væsentlig årsag til sygdommens udbredelse angives fællesbeitning i fjeldet at være. En dyrlæge anfører, at en smittet besætning bortauktioneredes. Også fra Finmarkens amt berettes om sygdommens optræden på flere fjøs i Måsø (*Hall*).

13. Ringorm.

I tilslutning til, hvad der i forrige årsberetning er anført om denne sygdom, indtages følgende, der indberettes af amtsdyrlægen i Aal og Hol i Hallingdal *Nordlie:*

«Lidelsen optræder epidemisk og meget ondartet i Sunddalen, Haavet og ned til Hols kirke, hvor sygdommens udbredelse ophører. Strækningen for sygdommens forekomst er i et ca. 20 km. langt, temmeligt trangt dalføre.

Jeg skal tillade mig at anføre, at gårdbrugernes inderlige ønske er, at sygdommen måtte blive bekjæmpet og udryddet af bygden, da erfaringen viser, at sygdommen

medfører økonomisk tab, idet de hårdt angrebne dyr bliver utrivelige, magrer af og får et sygt udseende; kjørene taber i ydeevne og handelskarene betaler mindre eller vil slet ikke kjøbe «buros»lidende dyr, da samme vil bringe smitte over på det øvrige driftefæ og forringe disse i handelsværdi.

Folk står hjælpeløse overfor sygdommen, hvis ikke det offentlige træder til, thi en enkelt ligegyldig kvægeiers besætning kan i årevis være bygdens eller grændens arnested for sygdommen; dog vil lov af 14de juli 1894 § 14 bragt i anvendelse være en ganske kraftig spore for dem, som måtte vise sig efterladende. Sygdommens bekjæmpelse kræver dyrlægens nærvær, for at stå folk bi med anvisning på behandling, påpege de angrebne dyr, give råd ved rengjøring af fjøs og inspicere de efterladende. De tilfælde af sygdommen, som i vinter har været under behandling, er ved 3 à 4 ganges kraftige indgnidninger med 1 pct. holdig sublimatsalve efter forudgående afvaskning med grønsæbe, helbredet efter kort tid.»

14. Forskjellige sygdomme.

Smitsom katarrh hos heste. Efter indberetningerne at dømme er en stor del af landets heste i året 1902 angrebet af en smitsom katarrh; sygdommen lader til at have været mere smitsom end egentlig ondartet i sit forløb. Den har været udbredt over store strækninger og angrebet største delen af hestene i de smittede distrikter. Af dyrlæger, som særlig indberetter om sygdommen, kan nævnes: *Helgesen* (Lardal pr. Holmestrand), *Mollat-Smith* (Brumunddalen), *Ødegård* (Hønefoss), *Sande* (Elverum), *Mørstad* (Rena), *Austdal* (Vaage), *Pedersen* (Gjøvik), *Flesvik* (Lillehammer), *Kvam* (Gausdal), *Norstrand* (Lom), *Ramstad* (Odnæs), *Mossige* (Sogn), *Blystad* (Foldalen), *Lund* (Trondhjem).

Af enkelte indberetninger hidsættes:

Det mest fremtrædende symptom var en meget voldsom hoste, samt stærkt flod fra næsen. Hosten kunde være så voldsom, at dyrene under denne uvilkårlig afsatte gjødning og urin. Der var ofte meget svulne glandler i kjævekulen; i de fleste tilfælde var der liden eller ingen temperaturforhøielse; ædelysten var nogenlunde god. Nogen øielidelse eller ødemer fandtes ikke. Som komplikation optrådte hårdnakkede svælgbetændelser og undertiden bronchitis. (*Flesvik,* Lillehammer).

Udover vinteren og våren forekom hos hestene en masse tilfælde af en godartet smitsom sygdom, som jeg har opført under betegnelsen «smitsom katarrh». Den første patient kom under behandling 26de februar og i løbet af 8 dage var sygdommen spredt over både østre og vestre Gausdal. Som regel begyndte den med nogen sløvhed, mindre god ædelyst, feber, som dog sjelden gik over 40°, stærk hoste, slimet, siden purulent flod fra næsen, løstliggende svulst af kjævekulens kjertler, lidt forøget respiration og puls. Forløbet var 14 dage à 3 uger. Som oftest blev hestene alligevel brugt til lettere arbeide. Af komplikationer optrådte hos 2 tør pleurit og hos 1 pneumoni, som endte med døden. Jeg fik bare 50 heste under behandling — en brøkdel af de angrebne — fordi eierne syntes det ikke var noget at koste dyrlæge på.

På grund af den store smitsomhed, kom jeg naturligvis til at tænke på influenza, men da de almindeligste symptomer på denne manglede, opfattede jeg sygdommen som smitsom katarrh. Ikke i noget tilfælde forekom ødem i extremiteter, øienlidelser, haltheder, fordøielseslidelser eller nogen egentlig hjertesvaghed. Det dominerende var den store smitsomhed og hosten. (*Kvam,* Gausdal).

Den sidstnævnte dyrlæge meddeler samtidig kun om 4 spredte tilfælde af kværke.

Amtsdyrlæge *Mossige* (Sogndal) meddeler, at i februar måned optrådte en smitsom halskatarrh blandt hestene i Lyster; den angreb næsten alle heste i bygden. Sygdommens forløb oplyses at have været let og intet dyr døde; smitten skulde være indført med en hest fra østlandet.

Dyrlæge *Lund*, Trondhjem, meddeler, at i foråret indtraf blandt heste endel katarrhtilfælde, der ikke var af kværkeagtig natur og ikke fik nogen større udbredelse.

Amtsdyrlæge *Blystad* anfører, at der øverst i Foldalen udbrød en influenzalignende epidemi blandt hestene; sygdommen oplystes at være overført med skydsheste fra Dovre i Gudbrandsdalen.

I marts og april, anfører *Mørstad*, Rena, optrådte en godartet halskatarrh blandt hestene; omtrent alle heste blev angrebet, men ingen døde. Smitten syntes at stamme fra heste fra Grundset marked.

En sygdom, der vinteren 1902 vistnok indfandt sig her i distriktet for første gang, var smitsom halskatarrh. Denne, der i almindelighed optrådte godartet, viste en stor smitteevne såvel på stald som ude, hvor sunde heste blev smittede ved vandspand, der var anvendt til angrebne heste. Som komplikation såes ikke så sjelden halsbetændelse og bronchitis. Den synes udelukkende at angribe heste.

(*Sande*, Elverum).

Amtsdyrlæge *Kragerud* (Tønsberg) meddeler:

«En eiendommelig, smitsom kronisk hoste forekom i nogle kvægbesætninger i mai og juni. Sygdommen viste sig først hos en ældre ko, siden blev hele besætningen angrebet. En af de angrebne kjør blev solgt og flyttet ind i en anden besætning, og hele denne besætning på 5 stykker blev angrebet af samme hoste i løbet af en uges tid. En tredie besætning, en nabogård til den først angrebne, blev også smittet. Her blev vistnok smitten overført med mennesker, da de personer, som stelte dyrene i begge besætninger, havde daglig omgang med hinanden. Sygdommen havde et kronisk forløb med en sterk, dyb hoste. Ingen feber. Auskultation og perkussion gav ingen positive tegn. Ædelysten aftog eftersom sygdommen og hosten blev sterkere. Sygdommen måtte karakteriseres som en sterk bronchit. En ko blev slagtet, den havde havt sygdommen i ca. 3 uger og var noget mager. Slimhinden i trachea og bronchierne havde en brungul farve og var belagt med en seig slim. På lungernes overflade fandtes nogle få sterkt prominerende knuder af ca. et knappenålshoveds størrelse. Inde i lungerne fandtes enkelte spredte knuder fra et knappenålshoveds til et risengryns størrelse. Knuderne var hårde og runde med en rødlig randzone, de mindste var røde, de største havde en gulhvid farve. Pleura var ikke angreben. Disse knuder havde nogen lighed med tuberkulose. Jeg undersøgte slim fra bronchierne under mikroskopet, og i dette slim fandtes en mængde myceltråde, hvorfor jeg antog, at en aspergillussop var årsag til sygdommen. De øvrige angrebne kom sig allesammen.»

Om endel som som svinesyge mistænkte tilfælde anfører amtsdyrlæge *Garseg* (Tønset): «Sygdommen iagttoges i månederne juni og juli i Tolgens herred hos svin, som var indkjøbte fra Vang paa Hedemarken, bestod i pneumonie og for flere af de angrebnes vedkommende tillige eczem. I det hele var der ankommet fra samme gård 32 stykker smågrise, fordelt på 3 sendinger, af disse døde 6 stykker, førend nogen underretning blev mig givet. Det første tilfælde, jeg blev kaldt til, var et ca. 11 uger gammelt svin, som hostede, havde dyspnoë og værkende eczem på hoved og under bugen, tempt. ca. 41. Svinet blev dræbt og ved obductionen var omtrent halvdelen af den ene og det nederste parti af den anden lunge hepatiseret og af gråagtig farve, men i stortarmen var der intet pathologisk at iagttage. Hos et andet — spontant død — svin, som jeg obducerede, var over halvdelen af den ene og noget mindre

af den anden lunge hepatiseret, og mellem det sunde og det hepatiserede lungevæv var en begyndende demarkationslinje med grålig hvidt exsudat; i leveren iagttoges en nekrotisk knude af ca. en hasselnøds størrelse, intet pathologisk i tarmen. Foruden disse undersøgte jeg 8 stykker svin, der havde hoste, besværet åndedræt, nogen feber samt eczem. I det hele fremkom både klinisk og ved sektion et billede, der lignede meget svinepneumoni (Schweineseuche). Da jeg imidlertid erfarede, at man ved veterinærlaboratoriet ikke anså sygdommen for svinepest, fandt jeg det overflødig at træffe nogen særlig foranstaltning mod eller følge sygdommen videre, dog skal meddeles, efter de oplysninger jeg har erholdt, at flere af de angrebne dyr, der tildels vokste bra, måtte nødslagtes og lungerne skulde være meget sygelig forandrede.»

Skab hos katte. Amtsdyrlæge *Egeberg* (Arendal) meddeler herom følgende:

«I løbet af sommeren har jeg af og til på gaden, især i strøget omkring Bendixklev, seet katte, der har været bare i hovedet og pjuskede i hårlaget. I begyndelsen af august fik jeg en sådan kat til behandling. Symptomer: Almenbefindendet uforstyrret; på hovedet rundt ørene var hårene faldt af eller sammenklistret. Henover halsen såes hårløse striber. Katten havde uro og vilde altid klore sig på hovedet. Hårlaget på den øvrige del af kroppen glat. Ernæringstilstanden udmerket. Jeg foreskrev følgende:

Icthyol 5,00.
Spirit. dil.
Aether.
Aqv. destillat. à 5,00,

at indgnide 2 gange daglig og hermed blev dyret helbredet i løbet af 14 dage. I slutningen af september fik jeg af sundhedskommissionens formand anmodning, om at undersøge nogle katte i gårdene i Bendixklev. Jeg påtraf ialt 4, hvoraf et par var temmelig medtagne. På hovedet var hårene affaldne eller sammenklistret til tykke skorper. Øiet sterkt injiceret. Dyrene kunde ikke finde ro, men klorede og kradsede sig stadig med bagpoterne, de var angrebet af udslet og havde sammenklistrede hår op til knæleddet. En kat, der var skindmager, havde også hårløse flekker henover brystet. Ved nøiere undersøgelse såes små røde pletter og blærer. Desværre blev ikke mikroskopisk undersøgelse foretaget, men jeg tror sikkert, at det har været skab forårsaget af sarcoptes minor. Da ingen af eierne vilde have dyrene behandlede, blev de dræbte, sengklæder vasket og møbler o. s. v. desinficeret med karbolopløsning. Sundhedskommissionen lod indrykke i avisen et avertissement, hvor husdyrlovens bestemmelser indskjærpedes; men til dato er ingen nye tilfælder meldt; men en masse katte er utvilsomt bleven dræbte; thi flere kan fortælle, at kattene fik kløe og at de derfor dræbte dem. En af byens læger fortalte, at han havde flere patienter, der led af skab, og doktoren var af den mening, at det skyldtes smitte fra katte.

Der indsendtes i februar 1903 til veterinærlaboratoriet en kat, hos hvem der med lethed påvistes talrige eksemplarer af sarcoptes minor.

Amtsdyrlæge *Haugen* i Haugesund indberetter:

«På Utsire har flere af gårdbrugerne i de sidste 5 à 6 år været hjemsøgt af en sygdom, der for enkeltes vedkommende har forårsaget tabet af hele besætningen, uden at det har kunnet konstateres, om sygdommen har været af en smitsom art. Den har optrådt såvel på fjøset som i havnegangen og har som regel som fællessymptom udvist større og mindre bugvattersot. Forøvrigt har de angrebne dyr indsygnet under almindelige indigestionssymptomer, og forløbet har været forholdsvis kortvarigt, ofte ikke

mere end 8 à 10 dage. Sektionsfundet har i almindelighed indskrænket sig til førnævnte væskeansamlinger i Bughulen (har undertiden også manglet) samt nogen leversvulst. I leveren har der som regel aldrig manglet ikter. De har været tilstede i større og mindre mængder. Når undtages i et enkelt tilfælde, hvor galdegangene var ganske opfyldt af dem og hvor de tillige fandtes frit i bughulen samt indkapslet i lungerne, synes ikke ikternes tilstedeværelse at have forårsaget nogen større pathologiske forandringer i leveren. Hvorvidt ikterne er den eneste årsag til den omhandlede sygdom kan således være tvivlsomt. De af sygdommen hjemsøgte gårdbrugere har ikke større tro på nytten af drænering af den vandsyge jord som forebyggelse mod sygdommen, idet de påberåber sig, at flere af naboerne, som har benyttet samme havnegang, har været ganske uberørte af den.»

Foranlediget ved henvendelse gjennem amtmanden fra kommunestyret på Utsire angående denne sygdom, anmodedes statsdyrlæge *Tillier* i Bergen at foretage en reise til øen for nærmere at undersøge sagen. Statsdyrlægen meddeler herom følgende:

«Utsire er en temmelig stor ø, der ligger ca. 2 gamle, norske mile udenfor skjærgårdens yderste øer. Det er en ikke særlig høi (ca. 250 fod til høieste punkt) klippeø, fjeldet er en hård, kornet bergart, og den er gjennemskåret i retningen nord mod syd af en temmelig bred, flad, aaben dal, der helder noget udover til stranden i begge ender. På øen findes ikke skov, knapt nok et eneste træ, fraregnet nogle få, små frugttrær, der er plantet i nogle nylig anlagte små haver, samt nogle få forkrøblede hylde- og pilebuske. Hvor fjeldvæggen ligger nogenlunde i læ for vinden, er den dækket af kaprifolium (vivendel). Større myrstrækninger findes der lidet af, et par små torvmyrer giver lidt dårlig brændtorv, men grunden er overalt rå og ulændt; selv oppe på det næsten nøgne fjeldplateau, hvor vind og sol må virke sterkt udtørrende, er de små jordpletter, der findes i sprækker og fordybninger, rå og fugtige, tildels myrlændte. Dette må have sin grund i, at den hårde, uporøse bergart ikke lader vandet fra den i almindelighed rigelige nedbør slippe igjennem, samtidig som det ganske frodige, tætte græsdække hindrer fordampningen. Befolkningens hovednæringsvei er fiskeri, især vårsildfisket og sommermakrelfisket; i den tid disse fiskerier foregår, ligger en talrig fremmed fiskealmue på øen. Øens mægtigste mænd er lodserne, gårdbruget er kun en binæring, det skjøttes væsentligst af kvinderne, mændene hjælper kun til, når de ikke er optaget af andre gjøremål; hele stellet er derfor nokså primitivt. De små gårde ligger i den ovenfor omtalte dal; nokså meget af deres jord er optaget til ager, der dyrkes op år efter år, naturligvis uden tanke om noget vekselbrug; der dyrkes havre, endel byg og poteter, hvilket alt stod ganske godt iår. Resten ligger hen til naturlig eng, der overgjødsles fra tid til anden, naar der haves noget overskud af gjødsel. Jeg kunde ikke få oplyst om affaldet fra fisket blev benyttet til gjødsel; jeg tror nærmest ikke, at det bliver synderlig anvendt. I tidligere tider, da der brændtes mere ved og torv, blev asken her som overalt andetsteds på Vestlandet anvendt til «hævd» som der her siges, den strøedes udover engen i regnveir om våren; nu da der næsten udelukkende brændes stenkul, gjøres dette ikke mere. Kunstig gjødsel og anvendelse af indkjøbt kraftfoder er ukjendt. Både ager og eng er sterkt vandsyge. Overalt fandtes pytter af stillestående vand, flere steder var jordbunden et helt morads. De få grøfter, som fandtes, var åbne, ikke stort mere end én fod dybe og næsten helt tilgroede. Husene er i almindelighed nu ganske gode; mange har, efter at den i formandskabets skrivelse nævnte sygdom begyndte at tage overhånd, revet sine gamle, utætte, skrøbelige fjøs ned og bygget nye; hvorvidt dette har hjulpet til at indskrænke sygdommen var der uenighed om. Enkelte mente, at det havde hjulpet, andre at snarere de mere ondartede tilfælde derved var blevet hyppigere; dette sidste kan dog muligens skrive sig fra,

at flere af de nye varme fjøs er altfor tætte og derved fugtige; der fandtes ofte ikke i dem spor af luftræk, og vandet drev nedad væggene.

Der holdes heste, kjør, får og en masse små hunde på øen. De fleste kjør fødes på øen; dog indføres også en del. Der er ingen erfaring for, at disse indførte dyr er mere eller mindre udsatte for den ovenomtalte sygdom end de indfødte dyr. Kjør og får slippes om våren på beite i udmarken — d. v. s. de udenfor dalen liggende klippefulde dele af øen; her går de så ude både nat og dag. Endel af denne udmark overskylles til tider af søen, og vandet i de her værende pytter er brakt; det lod imidlertid ikke til, at de kjør, der græssede her, var særlig udsatte for sygdommen — tvertimod. Godt, friskt, klart og rent vand fandtes overalt på øen i talrige opkommer, enkelte af disse opkommer havde til tider brakt vand; dette lod dog ikke til at stå i nogensomhelst forbindelse med sygdommens optræden. Efter høånnen tages kjørene hjem til beite på engene, hvor de da gjerne tjores med fodbånd og flyttes, efterhvert som pladsen er afgræsset; de tages heller ikke nu ind i fjøset om natten, medmindre det regner, da de i den senere tid, efter ovennævnte sygdoms optræden, gjerne hurtigst mulig bringes under tag. Fårene går ude i udmarken hele sommeren; når høsten nærmer sig, tages de hjem og beites ligesom kreaturene.

Sygdommen har været kjendt på øen sikkert i de sidste 30 år, sandsynligvis længere, men skal dog ikke tidligere have været så ødelæggende som nu. Enkelte mente at have iagttaget, at den var mest ødelæggende i tørre sommere, andre benegtede dette; iår, da flere dyr var ødelagte af den, havde det været meget råt. Ingen havde dog lagt merke til, hvorvidt det, at en sommer havde været særlig fugtig, havde havt nogen indflydelse på sygdommen det næste år. Den begynder gjerne om våren, straks efter at kjørene er sluppet ud, dog har der også været flere tilfælde, hvor dyrene er blevet syge i februar og marts, endnu medens de stod på fjøset, og før de havde været ude en eneste gang det år. Sygdommen forløber meget kronisk. Det første tegn er afmagring, dyrene får et pjusket, utriveligt udseende, melken minker og der kommer diarrhoë. Efterhånden får melken en egen, bitter smag, dyrene afmagres sterkt, alt fedt forsvinder, dyret bliver mat, får anstrengt åndedrag og der kommer bugvattersot. Enkelte folk mente, at det første tegn til sygdommen var, at øinene blev rødsprængte, fugtige med nogen tåreflod, andre mente, at dette ikke var det almindelige, alle var dog sikre på, at man aldrig havde seet noget forsterket næseflod. Når dyret var kommet såvidt, blev det gjerne dræbt, flået og nedgravet, idethele havde man i de senere år ikke ladet dyrene dø, men havde slagtet dem, såsnart bare sygdommen havde givet sig tydelig tilkjende; kjødet var i enkelte få tilfælde blevet spist og man havde da et par gange merket, at det havde den samme egne, bittre smag, som det ovenfor er nævnt, at melken får. Når det slagtede dyr åbnedes, fandtes bughulen fuld af vand tarmene tomme og alt fedt forvandlet til en lys, geléagtig masse. Derimod fandtes intet vand i brysthulen, folkene havde ikke lagt merke til, om de øvrige organer (lunge, lever, milt) var noget forandrede; disse organer bliver i det hele aldrig anvendte til menneskeføde, så folk ser sjelden videre på dem og ved ikke, hvordan de skal være, når de er sunde. Nyrerne af sunde dyr spises i almindelighed; en kvaksalver fra Jæderen havde også belært dem om, at sygdommen var en nyresygdom, så de havde lagt særlig merke til dem, men de havde aldrig kunnet se, at disse så anderledes ud hos de syge end hos de sunde dyr. En mand fortalte, at han i et tilfælde, hvor man havde ladet koen leve meget længe, og hvor den tilslut havde fået meget hård afføring, efter slagtningen havde fundet, at leveren var skrumpet ind til at blive ganske liden og aldeles hård. Kjør, der har været syge og er kommet over sygdommen, kommer sig dog aldrig helt; de holder sig utrivelige, og man kan være ganske vis på, at de næste år får den igjen og da stryger med. Sygdommen begynder at vise sig, som ovenfor sagt, om våren og varer udover sommeren; man har erfaring for, at dyr som

holdes meget inde og ikke slippes på beite, undgår den. Det skal gjerne være de bedste melkedyr, der biver angrebet.

Ved siden af denne sygdom forekommer det nokså hyppigt, at kjør, både de, der er anbgrebet af sygdommen og andre, der ikke har vist tegn til at have fået den, får «vilja», det vil sige bliver tummelumske, øre, sjangler hid og did, løber i ring, løber på gjærder og stene og andre dyr og tilslut falder om og bliver liggende, som om de var døde. I mange tilfælde, påstodes der, havde kvaksalvere helbredet sådanne dyr ved en kraftig åreladning.

Ved min ankomst fandtes der uheldigvis intet sygt dyr. Flere blev forevist mig, med spørgsmål om jeg troede dyret var angrebet eller ei, nogle af dem så lidt pjuskede ud, hvad der ikke var at undres på, da de stod ude dag og nat i en bidende nordenvind, medens temperaturen ikke gik høiere op end til 5 à 6 ° C. En liden smule rødøiet var måske også et par, men ikke således, at man vilde have lagt merke til det, hvis man ikke så meget nøie efter og sammenlignede med andre dyrs øine; det kan også forklares som forårsaget af den sure vind. De åd alle godt, var ikke i videre godt huld, men det var også tilfælde med flere andre dyr der på øen; de tyggede drøv normalt, og der var ikke spor at finde af nogen vattersot. Den sidste syge ko var slagtet, flået og nedgravet for 14 dage siden. Jeg fik den gravet op og obducerede den.

Kadaveret var flået, hovedet afskåret mellem 2den og 3die halshvirvel, bugen åbnet ved længdesnit og tværsnit, så mave og tarmer var væltet ud og lå nederst i graven, dog var de ikke løsnede fra net og krøs, som var næsten hele. Leveren lå i det rigtige leie, ligeledes nyrerne. brysthulen var ikke åbnet. Kadaveret var temmelig stærkt råddent, især tarme, milt og nyrer. Det var yderlig afmagret, der fandtes omtrent ikke spor af fedt, nyre- og bækkenfedt var omdannet til løse, bløde, geléagtige masser; efter eierens sigende havde der været en hel del vand i bughulen, dette havde været klart lyst, gulligt, ikke blodigt. Kadaveret var godt afblødet. På peritoneum kunde, såvidt der kunde sees for kadaverøse forandringer, ikke findes tegn til inflammation. Blæren var delvis fyldt med normalt udseende urin. Maverne var glatte og blege, så temmelig sammenfaldne ud, net og krøs var blodtomme; vommen tildels fyldt med næsten tørt foder, der kun var gået lidet i gjæring, ligeledes net og bladmave; løben var sterkt kadaverøst forandret. Der kunde, såvidt jeg for den nokså fremskredne forrådnelsesproces kunde se, ikke opdages spor af hæmorrhagier i mavens eller tarmens slimhinder. Tarmene var næsten tomme — kun lidt slim i dem — glatte, blege; der fandtes ingen bændelorme eller andre parasiter. Milten var helt rådden, nyrerne ligeledes; de havde også kommet til at ligge lige på milten og midt i en sørpe af våd jord, der var blandet med blod og det vand, der var rendt ud fra bughulen. Leverens venstre del var meget stor, randene sterkt fortykkede, den var endnu hård og fast, dens høire og især dens midtre del var derimod atrofieret, på midten var omtrent alt levervæv fortæret, farven var lys grå, og galdegangene sprang sterkt frem, var tykke som en tommelfinger, og hårde. Overalt på leveren såes en masse lysere — fra helt hvidgule til mere mørkt rødliggule, fra byggryn til ørestore flekker, der tildels hævede sig svagt frem under kapselen fra det omgivende væv. Jeg kunde ikke finde, at leverkapselen nogetsteds så ud, som om den kunde være gjennembrudt. Galdegangene var incrusterede og fulde af ikter — distomum hepaticum; — ved at skjære ind på pletterne fandtes disse at være knuder, der somme steder var skarpt begrændsede, omgivne af en kapsel, fra hvilken indholdet lod sig tage ud i ét stykke, andre steder flød de mere over i det omgivende væv. Galdeblæren var sterkt forstørret og udspilet af en tyndtflydende, normalt udseende galde; galdesten fandtes ikke. Knudernes indhold var kornet, temmelig fast, men ikke ostet, gav indtrykket af blot at være henfaldet levervæv blandet med blod. Desværre var forrådnelsen så vidt fremskreden — leveren lugtede allerede sterkt — at jeg, efter at have smurt endel af substansen

udover et objektglas, under mit medbragte lille mikroskop kun vanskeligt kunde skjelne levercellerne; blodlegemerne så ud til at være helt henfaldne, der var blot korn igjen. I knudernes indhold fandt jeg i alle én eller flere eksemplarer af ovennævnte ikte eller dens æg; ikterne var af alle størrelser, fra så små at de kun kunde opdages under lupe til af almindelig størrelse. Trådorme fandt jeg derimod ikke og heller ikke andre dyr som gregariner o. lign., jeg lagde et stykke af leveren i formalin og har forsøgt at undersøge det hjemme, men det viste sig at være så sterkt forrådnet, at det ikke var muligt at få ordentlige snit af den; så jeg har ikke fået bedre resultat her end derude. I brysthulen fandtes der ingen væske, hjertet var sterkt dilateret, slapt, indeholdt noget forrådnet blod; der var intet tegn til ecchymoser på pericardiet. Hovedet kløvedes, der var ingen abnormiteter at se i næse- eller pandehuler udover kadaverøse forandringer, heller ikke på hjernehinderne; hjernen var helt henfalden. I høire lunges bagerste lap fandtes 4 og i den venstre lunge 2 knuder, den største af disse var omtrent så stor som er kastanie, de andre mindre, de var skarpt begrændsede omgivet af en kapsel; indeholdt en delvis forkalket, rødliggulbrunt, i en — den mindste — rødligbrunt, tykt slimet; i den fandt jeg en temmelig stor leverikte. Der fandtes intetsteds tegn til tuberkulose, samtlige glandler viste, om end enkelte var lidt store, ingen sygelige forandringer.

Resultatet af undersøgelsen blev altså som en følge dels af, at jeg intet sygt dyr fik se, dels af, at det opgravede kadaver var så sterkt forrådnet, temmelig magert. De indvundne oplysninger syntes mig dog at tyde hen på, at man her havde med en parasitær sygdom at gjøre, hvor vedkommende parasit indvandrede i leveren efter at være optaget med foderet under græsningen på marken, og der forårsagede så store forandringer, at resultatet blev diarrhoë, afmagring og ascites. Skjønt jeg, da leverikten er så almindelig her uden nogensinde at give anledning til egentlig sygdom, vægrede mig ved at antage den som eneste årsag til lidelsen, syntes dette mig dog af fundet ved obduktionen at dømme, ikke at være helt udelukket. Den lille dyndsnegl — limnæus truncatulus — var meget almindelig på øen. Imidlertid aftalte jeg med øens ordfører, at han, når sygdommen, som den sandsynligvis vil gjøre, atter begynder til våren, sørger for at dyrene ikke slagtes, men sender mig bud straks, så jeg vil kunne få anledning til at obducere et par stykker. «Vassot» og «blegsot» skal være meget almindelig blandt fårene på øen.

På det, på den sidste dag af mit ophold på øen, afholdte møde, hvor størsteparten af øens mandlige befolkning var tilstede, gjorde jeg opmerksom på disse ikter som mulig sygdomsårsag og forklarede, hvorledes dyrene fik dem i sig, jeg fremholdt forøvrigt ufuldstændigheden af mine undersøgelser, men udtalte, at jeg var tilbøielig til at antage, at sygdommen havde sin dybeste grund i de vandsyge enge og beitemarker, hvorfor jeg sterkt tilraadede rationel dræning af jorden, et arbeide, der her på de små marker, ikke skulde synes at være uoverkommeligt. Forøvrigt gav jeg dem, der ønskede det, recepter på adstringerende, bitre og mildt afførende pulvere, gav råd med hensyn til de syge dyrs pleie, til fjøsfodringen, fjøsenes indretning, tiden på hvilken dyrene kunde slippes ud på beite etc.

Bronchitis verminosa (strongylus filaria) forekom i Hornindalen, meddeler amtsdyrlæge *Leknæs*, Førde, med epidemisk karakter; 75 gjeder behandledes med gunstigt resultat.

Fra Egersunds distrikt anføres, at byldesyge hos får af og til iagttoges. (*Kjoss Hansen*).

Det er især på ansigtet og juret samt i lungerne at bylderne viser sig; de åbner sig ofte med talrige fistler, hvorigjennem pusset kan udpresses som en

seig, tyk, flødeagtig masse. I et tilfælde begyndte sygdommen som små, røde knuder på overlæben, i et andet tilfælde som en udbredt jurbetændelse med udgang i kolde abscesser. Sygdommen synes ikke at være særlig smitsom.

Amtsdyrlæge *Mysen* (Mysen) meddeler følgende tilfælde af beskadigelse:

«En stor, kostbar, 4-års hoppe, der om vinteren havde været anvendt til skyds, sattes 18de juni på græs, for at den skulde få hvile nogen tid. Den 19de — altså dagen efter — fandtes hoppen i havnegangen med en støv trængt ind fra lysken; den øverste ende viste sig mellem ribbenene, hvor dog huden ikke var perforeret. Ved min ankomst stod hoppen ganske stille og vilde nødig flytte sig. Støren var afbrukken høit oppe i lysken, hvorfor den måtte fjernes fra det sted, hvor den viste sig mellem ribbenene. Hoppen måtte derfor kastes; gjennem huden lagdes et snit lige ind på enden af støren, hvorefter den med lethed lod sig fjerne. Den var ca. 40 cm. lang. Såret suturerede godt, da luften for hvert åndedræt med en susende lyd trængte ind i brysthulen. Såret i lysken suturerede ikke. Støren var — mærkelig nok — trængt bagfra, fortil og opad gjennem bugmusklerne ind i bughulen, havde perforeret mellemgulvet og trængt ind i brysthulen op mellem 4de og femte ribben bagfra og ca. 20 cm. fra ryggen. Støren havde holdt sig ind til bug- og brystvæg og således ikke skadet de indre organer. Sårene behandledes med lysolopløsning, og hoppen vedblev at gå på græs. Den havde nogle dage lidt feber, der snart tabte sig ved behandling med antifebrin. Hoppen befandt sig derefter vel og spiste jevnt godt. Efter ca. 6 ugers forløb var den arbeidsdygtig, men da eieren vilde lade den gå på græs endnu en tid, blev den først tagen i brug udover høsten. Den har siden været rask.»

Amtsdyrlæge *Norstrand* i Lom meddeler følgende om utøi hos en kvige:

«I januar blev jeg hentet til en $1^1/_2$ år gammel kvige, der efter eierens sigende åd mindre godt og havde vanskelig for at ånde.

Ved ankomsten did stod dyret med krummet ryg, lidt tympanitis og besværet, stærkt snorkende åndedræt. Ved undersøgelse fandtes en ødematøs, øm hævelse på undersiden af den forreste halvdel af halsen og om svælget. Jeg antog dette var årsagen både til åndebesværet og trommesygen, men hævelsens oprindelse kunde jeg ikke forklare.

Medens jeg holdt på med undersøgelsen af dyret, fik jeg slig voldsom kløe i hovedet, uden at jeg kunde fatte, hvad dette var for noget. Så kom jeg tilfældig til at se på mine arme, og da vrimlede det af pelslus på min trøie og i mit hår. Ved at se nærmere efter på dyret, var det så «besat» med lus, at man neppe kunde sat en nålespids mellem hver. Medens jeg lyttede til brystkassen havde endel benyttet anledningen til at kravle over på mig.

Jeg kom ikke da til at tænke på, at det var lus, som var indirekte årsag til sygdommen; men, efterat kvigen blev vasket med arsenik, blev den frisk igjen om nogle få dage.

En tid efter blev jeg hentet til et lignende tilfælde, en 1 år gammel kvige, men luftansamlingen i vommen var her så voldsom, at jeg øieblikkelig tappede den for trommesyge; hævelsen strakte sig fra svælget helt ned i doglappen. Historien med lusene gjentog sig her som i forrige tilfælde.

Nu lagde jeg merke til, at dyret stod og skubbede halsen frem og tilbage over skillevæggene mellem nabodyrenes båse, og således fik jeg forklaring på sygdommens oprindelse.

Som følge af den kløe, lusene forårsagede, skubbede kvigen sig næsten uophørlig, og denne stadig gjentagne skubning fremkaldte derved en betændelse med åndebesvær

og hævelse langs halsen med tryk på spiserøret, hvorved nedsynkning af foderet og opræbning af luft blev besværliggjort.

Jeg beordrede skillevæggene sat høiere, så dyret ikke kunde nå til at skubbe sig, og kvigen blev vasket med arsenik.

Siden har jeg flere gange været hentet til slige tilfælde, det er altid dyr i 1 à 2-års alderen. Behandlingen er let og helbredelse kommer hurtig.»

Forgiftninger. Alle 17 hunde ved kavalleriets rideskole blev gasforgiftet en nat, meddeler veterinærkapten *Mykleby*, Kristiania, idet der var opstået gaslækage. Næsten alle slingrede i bagparten og sturede. Ved at komme ud i frisk luft kom de fleste sig hurtig; én hund døde og et par var dårlige et par dage, men kom sig; den ene af disse vantrivedes dog og døde nogen tid efter.

Amtsdyrlæge *A. Jacobsen*, Fredrikshald, anfører følgende:

«Af forgiftninger er et tilfælde med stryknin iagttaget hos en ko, som blev forgiftet på havnegangen straks dyret kom ud om våren. Naboen havde udlagt rævegift om vinteren, og formodentlig var et fuglehoved med stryknin blevet liggende igjen, og koen, som gjerne spiser ben og lignende, havde taget hovedet og spist det. Da jeg fik anledning til at se symptomerne, skal jeg give en kort beskrivelse af samme. Dyret lå udstrakt på marken med stive sprikende ben, hovedet bøiet bagud med et stivt opad stirrende blik og halen strakt ret bagud.»

Af dyrlæge *Løken*, Kongsberg, indberettes:

«Et eiendommeligt forgiftningstilfælde med tobaksafkog blev iagttaget hos en 3-års gammel unghest. Denne havde en tid lidt af ekzem med sår på halerod og man, og i den hensigt at få «skabben» væk indgned eieren dyret på nævnte steder med et meget stærkt skråtobaksafkog. Straks efter begyndte dyret at svede og blive meget uroligt, havde fremtrædende svaghed i bagparten, var angst og stærkt nervøst ophidset, så den for sammen ved mindste støi. Slog man stalddøren hårdt igjen, for den sammen af skræk, sitrede og vaklede, så det så ud som den havde vanskelig for at holde sig på benene. Ved behandling med tannin, aloëpulver og æther kom den sig lidt efter lidt i løbet af 8 dage. Dyret luktede stærkt af tobak. Selvom tobak appliceret på huden på denne måde som her har en særlig stærk virkning, måtte dyret være særlig følsomt, da den til afkoget benyttede tobaksmængde var temmelig liden.

En besætning bestående af 13 kjør angrebes på en gang af voldsom diarrhoe og blodgang, meddeler amtsdyrlæge *Ødegård* (Hønefos). At en forgiftning havde fremkaldt dette syntes klart og det oplystes også, at dyrene et par dage havde fået hakkelse, der var sammenklistret af mug. Kjørene havde en temperatur op til 41°, de rystede og var bustede i hårlaget, stod med krum ryg og så yderst lidende ud; men allerede efter en dags behandling kom de 12 sig, medens den 13de, en oxe, var syg et par dage.»

Af amtsdyrlæge *Flesvik*, Lillehammer, indberettes:

«På flere gårde i Fåberg, beliggende på vestsiden af Mjøsen og Lågen, forekommer af og til nogle sygdomstilfælde hos kreaturer, der kaldes «bråen» De ender omtrent bestandig med døden. Tilfældene skal forekomme, når der er varmt og meget tørt. Sygdommen skal ytre sig som trommesyge og dyrene bliver bestandig liggende på veien fra havnegangen nedover til gårdene. I havnegangene til vedkommende gårde findes masser af aconitum septentrianale. Veiene fra havnegangen og ned til gården

er meget bratte. Jeg har ikke havt anledning til at se noget tilfælde medens dyret levede; men har obduceret 2 tilfælde. Det var på gården Bjerke, det ene tilfælde i 1901, det andet i 1902. I begge tilfælde havde dyret faldt tæt ovenfor gården. Sektionen viste en gastro-enteritis, underlivet stærkt udspændt og i vommen fandtes store masser af aconitum septentrianale. Disse tilfælde er vistnok en forgiftning med denne plante, idet dyrene, når det er tørt og de ikke finder vand, spiser af de saftige blade. At dyrene bestandig bliver liggende på veien nedover, kan tænkes at stå i forbindelse med, at spiserørets åbning i vommen kommer meget lavt, når dyret går nedover, og luften, fra det let gjærende vomindhold, får derved ikke afløb.»

Amtsdyrlæge *Egeberg*, Arendal, meddeler, at en mand lod sine 6 kjør indgnide med kviksølv udrørt i svinefedt; en ko døde og alle de øvrige blev syge; temp. 40°, pulsen svag, der var savling af munden, løse fortænder og sår på læberne. Over hele huden såes store friske sårflader, andre var skorpebelagte eller stærkt vædskende. Juret var besat med små runde, ovale skorper og sår; åndedrættet kort med kronisk tør hoste; afføringen uregelmæssig. Ved obduktion af den døde ko fandtes kronisk eczem over hele kroppen, stor deigagtig hævelse i svælget og i doglappen. Milten normal; i tarmkanalen sår og blødninger; blodfarvet galde; degeneration af nyrer og lever, hjertet besat med ecchymoser. Blodet opløst.

En kvægeier havde i løbet af en halv dags tid givet sin ko næsten 2 000 gram glaubersalt i stærk kaffe, hvorefter der optrådte forgiftning med komatøs tilstand; et puslignende tarmindhold flød ustanselig fra den. Dyret kom sig lidt ved opiumsdråber i sød melk, men måtte senere slagtes på grund af tarmbetændelse.

Om forgiftning med bomuldsfrøkagemel meddeles, som vanlig, endel tilfælde hos kviger og unge dyr.

Kvaksalveriet.

Det udtales i indberetningerne, at kvaksalveri ved behandling af husdyr mere og mere synes at svinde og vige pladsen for de fagmæssig uddannede dyrlæger; dog forekommer der almindeligvis altid kvaksalvere i de mere afsidesliggende distrikter. En amtsdyrlæge meddeler, at kvaksalvere nu omtrent ikke benyttes der i distriktet; hvorimod bønderne henvender sig til bygdens apothek og får medicin til sine syge dyr uden først at have været hos dyrlæge.

Amtsdyrlæge *Lund*, Hitterdal, meddeler, at den almindeligste sygdom hos kjør, nemlig «Borren» (hermed forståes en indigestion), gjerne behandles af kvaksalvere ved at gjennembore overlæben på vedkommende dyr med en syl samt ved åreladning på halen; denne kurmetode ansees særlig af ældre folk for at være udmerket.

Dyrlæge *Laukvik*, Kristiansund, skriver, at kvaksalveriet florerer stærkt i Nordmøre, hvilket tildels skyldes de få dyrlæger; hele fogderiet har kun dyrlægen i Kristiansund at henvende sig til, og denne må afvise en mængde reiser til de indre fjorddistrikter. De professionelle kvaksalveres behandlingsmåder karakteriseres som yderst primitiv, og sjelden påtræffes en behandling, som kan tænkes at have kurativ virkning. «Simer» bruges i stor udstrækning af kvaksalvere; *Laukvik* påtraf et sådant tilfælde hos en hoppe, hvor gangræn var opstået med derpå følgende død.

Amtsdyrlæge *Hogstad*, Molde, anfører:

«Overfor forskjellige sygdomme hersker der tildels morsomme opfatninger. Når f. eks. en unghest mangler ædelyst, magrer af, er utrivelig og har dårlig afføring (som oftest en tarmkatarrh grundet helminthiasis), så hører man ofte, at årsagen er den, at hesten har «bortænder» (ulvetænder), som da fjernes. «Skjovel» hos hesten er en sygdom, der viser sig med hævelse i slimhinden i ganen lige bag fortænderne i overmunden. Den behandles ved at skjære eller brænde i slimhinden på det pågjældende sted. Galler, tværben (spat) og lungesygdomme behandles af kvaksalverne ved at trække «snor» gjennem huden i nærheden af det syge sted. Ved lungesygdomme — kvaksalvernes ofte forekommende «lungebetændelse» og «slim på lungerne» — trækkes «snoren», som flettes af hestehalehår, gjennem huden over brystbensspidsen. Når betændelsen omkring snoren er blevet suppurativ ved rigelig pusafsondring, «trækker den godt». Det pus, som da flyder ud, stammer efter den gjængse mening fra vedkommende sygdomsproces i lungerne.

Hos koen har man «mak på tungen» og «for lange sveiphår» (hudvorter) i munden som årsag til tabt ædelyst. Behandlingen består i skrabning af tungen og afklipning af hudvorterne. Alle sygdomme hos kvæget, der viser sig med tabt ædelyst, dårlig afføring, «løse fortænder» og opbinding af melken, kaldes «busot».

Når det ved kjærningen er vanskelig at få smør af fløden fra en ko, skal man lave sig tre træpinder af størrelse som en fyrstikke. Disse pinder må kun tages af rogn, vokset ud fra en birkestamme. Den ene pinde bruges ved melkningen ved at holdes i melkestrømmen fra patten, den anden lægges i melkeringen og den tredie i kjærnen. Utøi på ungkvæg behandles ofte med petroleumsvask. Lige efter vasken følger i almindelighed «sviingen», der består i, at man sætter ild i kvægets hårbedækning, som afbrændes indtil halvdelen af dets længde. Med vand og en fille dæmpes varmen i tilfælde den breder sig for stærkt eller kommer for nær huden.

I de sidste år har der været tilløb til forandring i amtets veterinærvæsen, idet spørgsmålet om oprettelse af flere dyrlægeposter gjentagende har været behandlet i amtsthinget og oversendt herredsstyrerne til udtalelse. Disse er for en overveiende del gået ud på ikke-ansættelse af flere dyrlæger. Såvidt man kan forstå er det herredsstyrerne i Søndmøre og tildels i Romsdals fogderi, som ikke føler videre trang til øget dyrlægehjælp. Efter forlydende gives der et herred (Volden) i Søndmøre, der yder fast løn til en kvaksalver; og efter udtalelser i amtsthinget at dømme hersker der liden forståelse af dyrlægens kald. Således anbefaledes der bl. a. af en ordfører oprettelse af «ordnede kurser til oplærelse af interesserede landmænd til at behandle de mest forekommende husdyrsygdomme». I lokalpressen er der istedetfor dyrlæge anbefalet kvaksalvere.

Dyrlæge *Toenberg* i Ålesund indberetter, at den vanskelige adgang til dyrlægehjælp på grund af de store afstande betinger, at kvaksalveripraksisen trives. Foranlediget ved, at en læge anførtes at have foreskrevet medicin til

disposition for kvaksalver udtalte medicinaldirektøren i en skrivelse af 13de oktober 1903, at «ifølge forordning af 4de december 1672 må læger ansees berettigede til at dispensere den for sine patienter fornødne medicin, når denne forordnes på steder, der ligger i længere afstand fra vedkommende apotek, så at det vilde medføre uforholdsmæssig tidsspilde og bekostning at lade den hente fra apoteket. Men dette kan ikke antages at berettige en læge til også at dispensere medicin til brug for syge dyr.

Det må også ansees urigtig, at en læge udfærdiger eller påtegner recepter lydende på veterinærmedicin, jfr. skrivelse fra indredepartementet af 15de november 1871 (i Norsk Medicinallovgivning).»

Om forhandling af medicin for dyr udtalte medicinaldirektøren i en skrivelse af 3die april 1903, «at også lægemidler for dyr formentlig indgår under A III i plakat af 23de juni 1888, og således alene må forhandles i detalj af apotekere.» I anledning af, at en agent havde averteret tilsalgs et af en bager tilberedt arkanum, ilagdes der forhandleren en mulkt af 20 kroner, der vedtoges (kfr. Norsk veterinærtidsskrift for 1903).

Amtsdyrlæge *Loland* (Kirkesæterøren), meddeler følgende:

«Kvaksalveriet florerer heromkring ganske godt; i det sidste dog lidt i aftagende. Jeg blev hentet til en ko med tilbageholdt efterbyrd; da jeg kom til dyret gik jeg lige mod en bekjendt klog kone, der oplystes at have siddet hos koen i 6 døgn og læst over den. Konen havde ligget i en bås om nætterne.

Af kvaksalvermidler er her et utal, men et af de værste synes jeg dog er følgende. Der tages 1 liter menneskeexkrementer, hvortil sættes 1½ liter vand; dette henstår i 24 timer og rystes i denne tid flere gange; siles så og haves på flasker. Med dette middel kurerer man de allerfleste sygdomme, ja endog komplicerede benbrud; indgives gjennem munden i doser af ¾ liter til hest og ½ liter til kjør.»

15. Husdyrhold og husdyravl.

I de fra dyrlægerne indsendte beretninger udtales med hensyn til husdyrstellet, at der i enkelte egne af landet må siges at være ikke ubetydelig fremgang fra år til andet og at de offentlige foranstaltninger til husdyrbrugets fremme gjennemgående virker heldigt.

Der meddeles nedenfor enkelte afsnit af dyrlægernes omtale af husdyrbruget i forskjellige distrikter.

Amtsdyrlæge *Mysen* i Rakkestad udtaler:

«Husdyrbruget omfattes med megen interesse her i distriktet, og da kvægbruget spiller den væsentligste rolle, er det særlig dette, der ofres den største opmerksomhed.

Om hesteavlen er der ikke meget at berette. Den drives væsentlig kun for eget behov og baseres på produktion af store, førbyggede heste med avlshingste indkjøbte fra Gudbrandsdalen eller afkom af disse. Hopperne har været små og spædbyggede, men de indkjøbte hingste har bidraget til at ophjælpe størrelse og førhed hos afkommet. Distriktet er kavalleridistrikt, og remonteringen foregår væsentligt af eget tillæg. Prisen på tjenesteheste har været kr. 600,00—700,00 og for store, gode arbeidsheste kr. 500,00—600,00. Røgt og pleie nokså bra, dog lader dressuren meget tilbage at ønske.

Kvægbruget går jevnt og sikkert fremad i distriktet, siden den planløse krydsning begyndte at afløses med avl af den stedegne race — smålensracen. Nu går avlen såatsige udelukkende ud på udvikling og forbedring af denne race. En del blandingskjør anvendes vel endnu til avl, men okser bruges kun af smålensracen. Oksens betydning og indflydelse på avlen synes endnu ikke at være kommen til fuld forståelse; det heder endnu, at oksen bliver for stor og tung, hvorfor ungokser ofte anvendes. Okseholdsforeningerne vil ikke rigtig trives, et par sådanne er gået ind uden at nye er startede. Heller ikke synes præmieringen efter det Flackske system, som indførtes her for 3 år siden, ialfald endnu at have hjulpet synderligt på okseholdet. De bedste okser sælges ofte ud af distriktet.

Hvad opdrættet angår, så viser de bedre former — bredere, dybere krop, bedre jurformer og bedre benstillinger — at det efterhånden går fremad og bliver bedre. Fodring og pleie ganske god.

Her er oprettet flere kontrolforeninger, der allerede begynder at vise sin nytte, alt efter vedkommende kontrollørs dygtighed. En jevnere, bedre og mere økonomisk fodring er indført og navnlig økonomiseres meget med strøfoderet. Herved opnåes en meget billigere produktionspris af melken.

Trods høstens dårlige udbytte har prisen på kalvekjør holdt sig bra — fra kr. 150,00—200,00 og derover.

Fæhusenes beskaffenhed ganske god. I regelen er de lyse, rummelige og lune.

Svineavlen er måske noget i opkomst; men tillægget af smågrise er ikke tilstrækkeligt for behovet.

Fåreavlen er uden betydning i distriktet.»

Fra Lister og Mandals amt meddeler amtsdyrlæge *Skar* i Kristianssand følgende:

«Husdyravlen ledes efter samme plan som tidligere. For kystegnenes vedkommende søges dyr af Lyngdalsslag næsten uden undtagelse. Statsudstillingen, som nu en tid har virket i Lyngdal, har også bidraget adskillig til dette kvægslags udvikling i retning af ensartethed og fastere type, medens krydsningsprodukterne mere og mere taber terræn. Nu, efter det Flachske systems indførelse, viser det sig, at en hel del af de distrikter, der tidligere som mere oplandsbygder holdt sig til oplandskvægslag, som Telemarks- og Sætersdalskvæg, nu vælger Lyngdalsslaget; så det knapt nok blir mere end 4—5 bygder, der blir stående ved oplandskvæg. Antagelig vilde det været heldigere, om denne overgang fra det ene til det andet kvægslag ikke havde gået så vidt. Flere af disse bygder vilde utvivlsomt stået sig bedre ved at holde sig til det mere legemssterke og fjeldvante oplandskvæg, især der, hvor dyrene i sommertiden må søge sin føde på vidstrakte og ulændte havnegange uden tilskud af grønfoder og kraftfoder. Desuden blir der ved denne raske overgang formange som må søge Lyngdal efter springokser, så dise vanskelig kan skaffes, uden at der stilles for små krav til dyrenes godhed og ublandede herkomst. Men hermed er intet at gjøre: Distrikterne har jo her valget. Kreaturerne har holdt sig i ualmindelig høi salgspris, især livdyr, men også slagt. Det forholdsvis bra forår for dette distrikts vedkommende har sikkerlig også bidraget til at holde prisen oppe

Hvad fodringens art og tilstrækkelighed angår, er der fra år til andet kun liden forandring at mærke. Fremgang, om end småt, sees jo, uden når dårligt år og fodermangel frister til at fjøssætte flere dyr, end avlingen tilsiger. Men der findes endnu steder, hvor fodringen er gjennemgående simpel og altfor tarvelig til at lade sig forene med godt, forsvarligt og lønsomt stel. Det er lige ofte det dårlige stel påtræffes nede ved sjøkanten som oppe i de øvre bygder, ja heller oftere. Grunden til dette er vistnok at søge i, at i sådanne egne holdes dyreeieren ofte fraværende på sjøen, medens fjøset

helt eller for størstedelen overlades til stedets kvinder. På sådanne steder lader man også ofte dyrene gå ude og søge sin næring lige ind i vinteren, til sneen forbyder det. Dyrene er da som regel magre, slappe, med lange, pjuskede hår og hård, fastsiddende hud; der går lang tid hen og der fodres både meget og godt, førend de igjen bringes i den stand, at de betaler sit foder ved afkastning. Hudpleien, som under sådanne forhold knapt kjendes af navn engang, lader i det hele meget tilbage at ønske. Det er dog flere af amtets egne, hvor det hele stel er endog meget bra.»

Amtsdyrlæge *Morseth* i Stjørdalen indberetter følgende:

«Husdyravlen her i distriktet holder sig for nærværende på status quo. Omtrent overalt arbeides i kvægavlen med de nærsagt stedegne ayrshireblandinger, som ikke så få steder har nået et ganske tilfredsstillende udviklingstrin. Et par steder i distriktet er arbeidet tilsyneladende for fuldt alvor optaget til fordel for norsk kvæg; men det er at frygte for, at arbeidet kun vil blive forfulgt til halvvei, da det vistnok vil vare noget længe, inden frugterne viser sig med ønskelig tydelighed, ikke mindst fordi det forhåndenværende materiale er for urent og usikkert og arbeidet desuden omfattes med for liden energi.

Befolkningen her har i husdyravlen den beklagelige feil, at mangle udholdenhed; de lader sig gjerne bevæge til at begynde med noget, men har også til gjengjæld ligeså let forat slutte igjen. Kvægavlsforeningerne, som hidtil har været anseet for det bedste middel til at ophjælpe kvægbestanden, har utvilsomt udrettet meget godt, men det er desværre at beklage, at de som regel har så kort levetid. Efter nogle få års virksomhed går den ene efter den anden ind og efterlader som oftest kun et prisværdigt forsøg, en stamme med tildels ikke så få tilfredsstillende frugter. Dette bevirker kun forstyrrelse og rådvildhed i husdyravlen. Når man ikke her ser de håndgribelige resultater efter blot nogle års forsøg, så er man straks færdig til at opgive det hele. Jeg kan således nævne, at der i Hegre for ca. 4 år siden blev stiftet en kvægavlsforening på grundlag af en såkaldt norsk oksetype. Med norskheden var det vel så som så; men oksen var dog forsåvidt et lovende udslag af en stedegen kvægtype, rødkullet og i meget ligt østlandskvæget. Det oksemateriale man begyndte med var såatsige udmerket og afkommet så lovende ud, idet oksernes nedarvningsevne var ganske sikker; der faldt gjennemgående røde kullede individer, så arbeidet også rent praktisk seet så ud til at ville blive opmuntrende og lønnende.

Det var også ved et rent træf, at den første til dette forsøg anvendte okse blev bevaret for avlen. Den var fra en udkant af bygden solgt til slagt, men på vei til Bergen blev den standset på Hegre station, idet den blev bemerket og kjøbt af lensmand E. Nielsen, der beholdt den ca. 2 år for privat regning. En forøvrigt noget nær ligeså bra søn af denne okse blev så indkjøbt af den dannede kvægavlsforening. Men denne kvægavlsforening er det, som nu, efter så kort, men ærerig levetid er fredelig hensovet. Dette virker trist og lidet opmuntrende for den, som daglig søger at opmuntre til forsøg og udholdenhed. Men slig går det efter kortere eller længere tid med omtrent alle kvægavlsforeninger og det merkelige er, at det som oftest er interessenternes ulyst til at holde oksen, det strander på. Man vil heraf forstå, at interessen er det så som så med.

Det Flachske system, som jeg troede vilde fremhjælpe de private bestræbelser i kvægavlen ikke så lidet, fik vi for 2 år siden en prøve på her i Stjørdalen. Tilslutningen var udmerket og det er al sandsynlighed for, at en fortsat anvendelse af dette system vilde have svaret til forhåbningerne. Men desværre erfarer jeg af amtsformandskabets forhandlinger for 1902, at landhusholdningsselskabet har opgivet det hele, fordi det viste sig at falde for kostbart. Dette er vistnok så, men jeg mener også, at det uden nødvendighed er gjort for dyrt. Efter min mening kunde man indspare en hel

del ved at undlade den direkte præmiering af hvert enkelt godkjendt dyr, da dette synes helt unødig ved det Flachske system. Når man tilkjendte præmiegraden og udstedte bedækningsfriseddel på 3 år for hver godkjendt ko, vilde dette uden tvil være tilstrækkelig. Det samme kunde vistnok også med samme held praktiseres for oksernes vedkommende — jeg mener uden uddeling af pengepræmie. Om man også til disse uddelte præmie, vilde dette dog have mindre at sige, da oksernes antal aldrig vil blive synderlig stort. Når befolkningen blev kjendt med systemet, og dette kom til at fungere regelmæssig, er jeg overbevist om, at denne reduktion i udgifterne eller indtægterne, som man vil, ikke vilde have nogen uheldig indflydelse på udviklingens gang.

Hesteavlen har vistnok ikke gjort store og iøienfaldende spring, men man synes da, det går til den rette side. Navnlig er hestene gået fremad i størrelse og førhed både i ben og krop. Dette synes dog delvis at ske på bekostning af bevægelsen, som snarere har gået tilbage i den senere tid. «Hilding», den stodhingst, som mest bruges her i distriktet, har da også sin svageste side i bevægelser; disse er både uregelmæssige og tunge. Hingsten, der forøvrigt har gode former og ser godt ud fra exteriørens side, vil neppe komme til at spille nogen prædominerende rolle i distriktets hesteavl, uagtet der fra først af var stillet nokså store forhåbninger til den. Afkommet vil gjerne bli noget høibenet, haserne ofte uparrede og bevægelsen noget tung og uregelmæssig. Som regel blir dog afkommet ganske gode brugsdyr eller militærheste.

Svineavlen går jevnt fremover. Sandsen for denne del af husdyravlen er påvirket ikke så lidet af de stadig høie fleskepriser. Stor yorkshire er omtrent den eneste svinerace, som benyttes, når undtages nogle ganske primitive rester af norsk og norske blandinger ude i udkanterne af distriktet.

Med hensyn til fodringen og staldpleien, tør det være nok derom at henvise til tidligere års indberetninger. De sidste 3 dårlige år har med nødvendighed fremkaldt en indskrænkning i foderforbruget; men dette har dog været af ganske underordnet betydning, idet man enten har havt den udvei at reducere besætningerne eller omlagt fodringen til fordel for en sterkere anvendelse af kraftfoder, ikke så sjelden endog begge dele i forening. Sultefodring i nogen større udstrækning end sædvanlig er derved undgået. Forøvrigt er det også mer og mer anerkjendt, at utilstrækkeligt foder, ikke at tale om sultefodring, er en mindre lønnende forretning.»

Amtsdyrlæge *Østby*, Frosten, anfører:

«Husdyravlen må i det hele taget siges at indtage et forholdsvis høit standpunkt. Her produceres adskillige heste, der finder let afsætning til kavalleriet og artilleriet. De dårlige høavlinger i de sidste år har dog på dette område her i Frosten medført betydelige indskrænkninger mod før; men end mere har denne omstændighed givet anledning til reduktion af kvægbesætningerne trods anvendelse af kraftfoder. På mange gårde har man kun det halve antal mod tidligere, og for hele bygden kan man vistnok med sikkerhed anslå, at kvægbestanden er reduceret med en trediedel af det oprindelige antal.

Her på Frosten er der og har der længe været plan i arbeidet for kvægracens forbedring, idet man allerede for en 30 à 40 år siden begyndte at anvende såvidt muligt okser af ren ayrshirerace og siden fortsat i dette spor ved kvægavlsforeningers oprettelse. Resultatet har været fremkomsten af en både i bygning, farve og præg forholdsvis ensartet kvægtype, hvoraf en større samling med ære konkurrerede ved den netop afholdte landsudstilling i Trondhjem. At dette ayrshirekvæg, som i disse år ved gjennemført krydsning er oparbeidet her, ikke har mange lighedspunkter med denne race i Skotland, har været de sædvanlige følger af de nye forholde, hvorunder det her lever og pleies; det har dog ingen betydning. Hovedsagen er, at man deri har et kvæg, som man er godt tjent med, og som ved fortsat arbeide og strengt udvalg med

tiden vil kunne danne et grundlag for udviklingen af et trondhjemsk slettekvæg. Allerede nu findes der stammer, som er ganske bra ensartede og hvoraf flere dyr melker over 3 000 liter om året og det uden hvad man kalder stærk fodring. En anden værdifuld egenskab er, at dette kvæg leverer en jevnt fed melk; i al fald synes det at fremgå af melkekontrollen ved meierierne, ifølge hvilken melken gjennemsnitlig fra det ene år til det andet indeholder omkring 3,6 pct. fedt. Og ifølge kontrolforeningsregnskaberne findes besætninger, hvis melk gjennemsnitlig for forrige år gav over 4 pct., enkelte kjør i visse måneder endog over 5 pct. fedt. Fodringen er gjennemgående god; turnips og kraftfoder er ganske almindelig anvendt. Som allerede nævnt findes både kvægavls- og kontrolforening i bygden. Fjøsenes og kreaturenes renholdelse er på Frosten meget tilfredsstillende, hvilket meierierne har en væsentlig fortjeneste af ved den regelmæssig iværksatte kontrol af besætningerne. Vaskning af kjørene med arsenikopløsning er dog ikke meget almindelig her. I regelen foretages den af dyrets eier efter nøiagtig anvisning og udlevering af måleglas.

Svineavlen har ikke så liden betydning, kanske særlig blandt husmænd og mindre gårdbrugere. Det synes dog, som her var betingelser tilstede for, at denne vigtige gren af husdyrbruget med fordel kunde være gjenstand for yderligere udvikling.»

Amtsdyrlæge *Clausen*, Mosjøen, indberetter:

«Kvægavlen har, grundet flere efter hinanden følgende dårlige år, stået nærmest på samme standpunkt. Hesteavlen omfattes i al fald her i Vefsen med megen interesse. Sidste sommer (1902) blev her til Vefsen indkjøbt en ny stodhingst til pris kr. 4 000; det er en dølehingst. Ved dette indkjøb blev en gammel feil rettet, idet der for en del år siden blev kjøbt en fjordhingst. Denne skulde aldrig have været i Vefsen, thi den var for liden og dens afkom blev ofte endda mindre; og Vefsen med sine store distancer og megen veitransport fordrer en lidt tyngere hest.

Svineavlen går det småt med. Det er et sørgeligt faktum, at det kun er på de færreste gårde, at der holdes svin. Det er jo en skam, at man skal kjøbe amerikansk flesk heroppe og betale det i dyre domme.

Interessen for jordbruget er i stærk stigning næsten overalt her i distriktet, og jordbruget må have en stor fremtid for sig heroppe; dette tror jeg også alle er enige om, og det går mere og mere op for gårdbrugerne.

Hudpleien og rensligheden er det så som så med. Mange steder ser man et nydeligt stel i fjøset, men altfor mange steder er det omvendte desværre tilfælde, idet rummene er mørke, trange og urenslige.»

Amtsdyrlæge *Myran*, Ytre Namdalen, meddeler:

«Forholdene i Ytre Namdalen er gjennemgående små. Dette, sammen med de ofte meget store afstande, gjør det umuligt at oparbeide en nogenlunde god praksis. Tilstanden er dog en hel del forskjellig på de forskjellige steder. Ude ved fiskeværene står alt landbrug på det mest primitive standpunkt. Fjøsene, der helt igjennem er bygget af græstorv, er så lave, at en voksen mand vanskelig kan stå opreist. Kjørene, der fodres næsten udelukkende med tang og fiskeaffald, er små og kantede med en usædvanlig tyk og stærkt behåret hud. Jorddyrkningen er på disse steder uvæsentlig. Ganske anderledes er forholdene på indlandet (Nærø og Kolvereid). Jordbrug og kvægavl er her de vigtigste næringsveie. Kvægavlen er det sidste år gået betydelig fremad.

Hesteavlen ligger derimod meget tilbage. Det falder for kostbart og vanskeligt at få indkjøbt og udstationeret hingste til behovet. Følgen er, at man må avle heste af det materiale, man har forhånden. Jeg har havt vanskeligt forat finde en eneste nogenlunde feilfri hest heroppe.

Svineavlen er ikke uvæsentlig. Her findes en hel del gode Yorkshireblandinger.»

Af statsdyrlæge *Halls* indberetning for Tromsø stift hidsættes:

«Husdyravlen har for hestens vedkommende i den senere tid såvelsom i 1902 gjort yderst små fremskridt eller snarere stået i stampe. Sågodtsom alle større og bedre heste, uanseet kjøn, er de nærmest foregående år næsten forsvundne fra de hesteproducerende indlandsbygder, idet væsentlig norske opkjøbere har bereist bygderne og afkjøbt bønderne deres heste til høie priser, forsåvidt de havde den forønskede størrelse og førlighed, for derefter at anvende dem ved baneanlæggene i Ofoten eller sælge dem til Sverige. Disse opkjøb afsluttedes vistnok i 1901 dels på grund af Ofotbaneanlæggets afslutning, dels på grund af, at de større heste nu var udplukkede; men virkningerne af disse opkjøb sporedes kjendelig i 1902. Man har i de senere år havt et par af stat og amt indkjøbte fjordhingste, store og ganske velbyggede, og man så en hel del ganske lovende føl og ungheste, men opdrættet var i enhver henseende slet og den voksne hest blev høibent og smal, hvilket tilskreves hingsten; man var heller ikke tilfreds med den blakke farve, hvorfor hingsten de sidste år meget lidet blev benyttet. Sommeren 1901 fik man da den ene ombyttet med en 10 kvarts dølehingst. Ikke nok hermed; så har der dannet sig et interessentskab i Målselven af hesteinteresserede, som for egen regning har indkjøbt en anden $10^1/_2$ kvart stor dølehingst, da man ikke var tilfreds med den ambulerende virksomhed, statens hingst måtte føre.

For kvægavlens vedkommende går udviklingen med små skridt men ubetinget fremad. Den forsendelse af slagt væsentlig fra bygderne søndenfor Tromsø, som har fundet sted til anlæggene ved Ofotbanen samt Sulitjelma gruber, har snarere været til fordel for kvægavlen, idet nedslagtningen hovedsagelig har rammet de mange slette okser og de mindre gode kjør. Til Sulitjelma sendes nu og da livdyr (kjør). Disse forlanges altid tuberkulinundersøgte. Da, som foran nævnt, en hel del okser er nedslagtede, har dette bevirket, at hvor det på nogen måde lader sig gjøre, bliver der dannet okseholdsforeninger, hvor stamokser må være præmieret. I veterinær henseende er dette af interesse, da stamoksen hvert år må tuberkulinundersøges, ligesom de fleste foreninger pålægger sine interessenter at lade de udtagne stamkjør undersøge før de anvendes som sådanne.

Fåreavlen er fremdeles uden synderlig betydning. Som i tidligere beretninger nævnt er der forsøgt indblanding med cheviotfår samt får fra Tautra. Fåreholdet er derfor gjennemgående lidet.

Svineavlen, der længe har ligget nede og hovedsagelig været repræsenteret af den norske hurtigløberrace, har i de par sidste år fået et ikke ubetydeligt opsving ved krydsning med Yorkshireracen. Eksemplarer af denne race fik man da fra det trondhjemske. I 1900 oprettedes en svineavlstation på gården Fagerliddal i Målselven på foranstaltning af Tromsø amts landhusholdningsselskab. Efter i begyndelsen at have havt flere uheld er stationen nu kommen i god gjænge og kan neppe tilfredsstille alle de krav, der stilles til den fra gårdbrugere nær og fjern om at skaffe dem avlsdyr.

— —

Hovedfoderet er hø af yderst forskjellig beskaffenhed samt hos enkelte noget grønhalm. Det grove foder koges altid på den i fjøset sågodtsom overalt indmurede peis sammen med fiskeaffald, potetesgræs o. s. v. Med forkjærlighed benyttes småsild, der ofte i stor mængde fanges inderst inde ved fjordbunden. Sålænge denne er fersk vare og ikke gives i for store kvantiteter, trives dyrene vel derved og melker godt deraf. Anderledes stiller forholdet sig, når silden bliver ældre og begynder at harskne. Givet i et for stort forhold til stråfoderet gjør man den erfaring, at fordøielsen bliver dårlig, melken minker og får en eiendommelig smag og fløden lader sig vanskelig kjerne til smør.

Fodringen må for året 1902 betegnes som utilstrækkelig for koens og småfæets vedkommende. 1901-års høavling var vistnok overalt i Tromsø stift over et middelsår, men våren 1902 lod længe vente på sig og sommeren 1902 var regnfuld og kold. Høavlingen blev derfor i 1902 adskillig under et middelsår. Vistnok fik man en længere høst, der tillod kreaturene en længere udegræsning, men da indsætningen skete uden synderlig reduktion af besætningen, blev resultatet gjennemgående knapfodring og på enkelte steder ligefrem sultefodring. For hestens vedkommende sørges der altid for at skaffe den forlods det bedste og tilstrækkelig foder. Kraftfoder får den også under fodertrange år. Rigtignok er vinterbruget ikke strengt og indskrænker sig til vedkjøring, høkjøring og for de gårdbrugere, der bor oppe i afdalene en og anden reise til dampskibsanløbsstedet. At påtræffe en mager dårlig fodret hest udenfor ødistrikterne ude ved havet er derfor et særsyn. En særskilt stald for hesten, såvel den voksne som unghesten, er en ren undtagelse og findes kun på yderst få større gårde. Enkelte steder har man indklædt en del af fjøsets forgang til stald, men regelen er, at hestens spildtaug er i fjøset, der også er opholdssted for unghesten, fåret, gjeden og svinet. Fjøsene er derfor trange og skidne og de mange ret vakre, velbyggede og gode melkedyr, man finder omkring i bygderne, fortjente en bedre behandling. Navnlig er renslighedsforholdene meget forsømte. Nogen puds af husdyrene foretages ikke, hvorfor særlig koen er befængt med utøi.»

C. Bevilgninger til det civile veterinærvæsen i budgetterminen 1ste april 1902—31te marts 1903.

			Bevilget. Kr.	Medgået. Kr.
1.	a. Amtsdyrlægers aflønning .	kr. 46 000,00		
	b. Aflønning for amtsdyrlægen i Finmarken	» 2 500,00		
			48 500,00	46 716,54
2.	Det veterinær-patologiske laboratorium:			
	bevilget	kr. 10 000,00		
	indtægt	» 673,76		
				10 673,76
3.	Tuberkulinundersøgelser af kvægbesætninger .		20 000,00	19 068,20
4.	Bidrag til eiere af kvægbesætninger til dækkelse af tab ved nedslagtning af tuberkuløst kvæg		10 000,00	11 354,29
5.	Statsdyrlægerne:			
	a. Statsdyrlægen i Bergen:			
	1. Løn	kr. 3 500,00		
	2. Laboratoriet	» 1 000,00		
	b. Statsdyrlægen i Tromsø .	» 1 500,00		
			6 000,00	6 000,00
6.	Reisestipendier		3 000,00	1 970,00
7.	Skyds- og kostudgifter		36 000,00	48 215,21
8.	Forskjellige og tilfældige udgifter		1 500,00	5 540,17
9.	Bidrag til udgivelse af «Norsk veterinærtidsskrift»		400,00	400,00
10.	Karantænestationen «Ytre Voulen»		400,00	400,00
		Tilsammen	136 473,76	150 338,17

D.

Tabeller.

Tabel V. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Relevé des divers cas de maladies des animaux

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	52	-	52	442	10	429	9	-	9
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	1	-	1	23	-	23	2	-	2
Ondartet ødem (*Oedema malignum*)	6	-	6	2	-	2	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*) . .	-	-	-	-	-	-	92	8	82
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	361	103	143	1	-	1
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	14	-	2	-	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	162	-	5	-	-	-	-	-	-
Svinepest (akut) (*Pneumo-enteritis contagiosa suis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kronisk svinedifteritis (*Diphthero-enteritis chronica suis*) .	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	272	3	3	28	-	-	1	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	74	-	-	23	-	-	-	-	-
Brandfeber (*Morbus maculosus*)	28	-	3	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*	1331	2	33	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . .	3	2	-	404	294	14	1	1	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	7	-	-	75	29	3	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	227	1	-	4	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	40	18	16	7	3	3	1	-	-
Difterit (*Diphtheritis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	2217	26	121	1370	439	617	107	9	94

i Norge i 1902, artsvis ordnede.

domestiques; par espèces, en Norvège en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	22	-	22	8	1	3	5	2	2	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	241	175	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	896	81	256	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	773	30	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	13	1	-	-	-	-	-	-	[1])1	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	335	48	45	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	19	-	-
2	-	2	1991	302	394	344	49	48	5	2	2	22	19	-	-

[1]) 1 besætning.

Tabel V. (Forts.) *(Continuation).* **Norge.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	2217	26	121	1370	439	617	107	9	94
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	471	3	-	-	-	
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	35	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	805	3	3	127	1	1	8	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	140	8	7	227	46	16	9	1	6
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	1541	8	9	4141	147	43	30	-	5
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	1323	21	76	936	45	35	18	-	4
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	108	2	9	280	25	23	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*)	15	-	-	497	18	21	5	1	-
Forgiftninger[1] (*Intoxicationes*)	8	-	4	125	10	53	2	-	2
Indvoldsorme (*Helminthiasis*)	315	-	1	11	-	-	1	1	-
Dreiesyge (*Hydrocephalus hydatideus*)	-	-	-	-	-	-	12	10	1
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	21	3	4	34	8	8	11	3	8
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (*Fatuitas*)	17	3	1	2	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	165	5	17	663	41	66	5	-	1
Benskjørhed (Slikkesyge) (*Osteomalacia*)	4	-	-	612	30	1	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	863	-	-	614	1	-	8	1	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	67	-	-	1045	3	-	-	-	-
Skurv (*Favus*)	15	-	-	8	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	20	-	-	43	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	858	-	-	14478	-	-	145	-	-
Overføres	8537	79	252	25700	717	884	361	26	121

[1]) Kviksølv, Bly, Zink, Kobber, Fosfor, Blyvidt, Zinkhvidt, Kviksølvsalve, Mønje, Kogsalt, Jodkalium, Lusesalve, Lud, Solanin, Glaubersalt, Nikotin, Stryknin, Terpentin Akonitin, Kloroform, Gas, Kjødlage, Bomuldsfrømel, Eqvisetum, bedærvet Hø, Sop, Sildelage, Saltlage, Mug.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
2	-	2	1991	302	394	344	49	48	5	2	2	22	19	-	-
-	-	-	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
80	-	-	39	4	-	34	-	-	9	1	-	-	-	-	-
18	1	9	72	20	12	13	2	5	3	-	-	-	-	-	-
2	-	-	224	19	17	84	1	2	6	-	-	21	-	-	-
1	-	-	113	6	1	40	-	1	-	-	-	5	3	-	-
-	-	-	18	1	10	35	-	5	2	-	1	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	3	55	11	21	39	1	11	-	-	-	60	52	-	-
-	-	-	26	-	-	111	-	-	6	1	2	-	-	-	-
2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	74	20	22	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	28	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	907	55	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	90	-	4	217	2	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	45	14	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	14	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	55	-	-	6	1	-	12	3	2	-	-	-	-
128	-	-	359	-	-	82	-	-	5	-	-	44	-	-	-
243	1	16	4058	438	488	1026	56	73	97	21	7	152	74	-	-

Tabel V. (Forts.) *(Continuation).* **Norge.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	8537	79	252	25700	717	884	361	26	121
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	40	3	3	801	35	11	19	2	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	25	-	4	1	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	2	2	-	194	18	3	2	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*)	1	-	-	184	12	2	1	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	11	-	-	1632	9	15	12	-	-
Kastning[1] (*Abortus*)	13	-	-	758	6	-	1	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	1	-	-	1887	115	71	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	5	-	-	322	15	40	4	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	59	-	-	1380	35	7	17	1	1
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	143	5	-	24	1	-	-	-	
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*)	68	1	4	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	1680	1	3	75	2	-	217	-	2
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	24	5	3	18	-	3	1	-	1
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	1648	8	-	405	1	-	3	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	331	1	1	129	1	-	23	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	2425	49	5	501	11	2	4	1	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	5370	46	9	1158	36	2	70	1	
Godartet beskelersyge (*Exanthema genitalium benignum*)	8	-	-	20	-	-	-	-	
Smitsom katarh (*Catarrhus contagiosus*)	472	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	2526	62	36	2109	233	43	29	8	1
Ialt (*total*)	23364	262	316	37322	1247	1087	765	39	126

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
243	1	16	4058	438	488	1026	56	73	97	21	7	152	74	-	-
1	1	-	127	42	-	14	3	1	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	30	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	8	-	1	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	43	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	[2])1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	2734	-	1	143	-	-	46	1	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	11	8	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	3	-	3	-	-	85	-	-	4	-	-	-	-	[3])1	-
1	1	-	32	7	-	24	1	-	1	-	-	2	-	-	
16	-	-	118	10	-	390	9	1	8	-	-	1	-	[4])3	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
78	2	2	371	40	26	83	1	1	6	-	1	2	2	1	-
374	8	18	7578	547	520	1793	80	81	164	23	8	157	76	6	-

[1]) Flere besætninger. [2]) Kanin. [3]) Abekat. [4]) Kanin.

Tabel VI. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques dans la

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	4	-	4	5	-	5	-	-	
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	7	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	43	-	4	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	27	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (*Morbus maculosus*)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	45	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	29	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	6	3	2	-	-	-	-	-	-
Difterit (*Diphtheritis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	2	-	-	-	-	
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	3	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	129	1	-	-	-	-	-	-	
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	15	-	1	2	-	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	142	-	2	26	3	2	-	-	-
Overføres	468	4	14	36	4	7	-	-	-

i Kristiania by i 1902.

ville de Kristiania, signalés en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porsine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	91	17	11	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	15	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	27	-	-	2	-	-	-	-	-	-
1	-	-	6	-	3	135	17	12	4	-	-	6	5	-	-

Tabel VI. (Forts.) *(Continuation)* **Kristiania.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	468	4	14	36	4	7	-	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	181	-	13	1	-	-	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	4	-	1	4	-	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*)	2	-	-	10	-	1	-	-	-
Forgiftninger[1]) (*Intoxicationes*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme) (*Helminthiasis*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	3	-	1	-	-	-	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	33	1	3	-	-	-	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	64	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	37	-	-	-	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	30	-	2	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	1	-	-	8	-	1	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	-	-	-	14	-	-	-	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	849	5	32	140	6	11	-	-	-

[1]) 17 hunde gasforgiftning (1 død); Mugforgiftning.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
1	-	-	6	-	3	135	17	12	4	-	-	6	5	-	-
-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	-	4	2	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	2	3	29	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	103	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	1	-	5	3	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	5	2	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	71	-	-	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	11	5	2	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	85	2	6	405	27	22	19	3	1	6	5	-	-

Tabel VI. (Forts.) *(Continuation).* **Kristiania.**

Sygdomme (*Maladies*).	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	849	5	32	140	6	10	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	249	-	-	6	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	25	-	-	1	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	295	11	2	3	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) *Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	997	5	1	11	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	91	-	-	17	2	-	-	-	-
Ialt (*total*)	2506	21	35	178	8	10	-	-	-

Ged. (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
2	-	-	85	2	6	405	27	22	19	3	1	6	5	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	192	7	1	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	17	-	-	2	-	-	-	-	-	-
2	-	-	85	2	6	642	35	23	22	3	1	6	5	-	-

Tabel VII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	4	-	4	42	-	42	-	-	
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	7	1	2	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinepest (akut) (*Pneumo-enteritis contagiosa suis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kronisk svinedifteritis (*Diphthero-enteritis chronica suis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	22	2	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	8	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	49	-	3	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	-	-	-	64	51	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	4	-	-	8	2	1	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	6	-	-	4	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	8	3	3	-	-	-	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	49	-	-	-	-	
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	1	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	146	1	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	254	6	10	180	54	46	-	-	-

i Akershus amt i 1902.

dans le département d' Akershus en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	241	175	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	56	5	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	68	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	17	2	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	367	181	68	20	2	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel VII. (Forts.) *(Continuation).* **Akershus.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	254	6	10	180	54	46	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et pleuritis*) . .	9	2	1	10	4	2	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	162	5	-	395	13	3	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	105	1	13	113	1	7	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) .	5	-	-	4	-	1	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	58	2	3	-	-	-
Forgiftninger[1]) (*Intoxicationes*)	-	-	-	18	-	11	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	3	1	1	-	-	-	-	-	
Kronisk hjernebetændelse (koller) (*Fatuitas*)	1	-	1	1	-	-	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	35	1	4	25	2	3	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	30	2	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	63	-	-	37	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	1	-	-	90	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	53	-	-	1421	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	3	-	-	95	1	1	1	-	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	32	4	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	36	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	165	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	3	-	-	105	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	285	7	12	-	-	-
Overføres	700	16	30	3102	92	89	1	-	-

[1]) Bly, Mønje, Kogsalt, Saltlage.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	367	181	68	20	2	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	5	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	467	194	70	61	4	9	-	-	-	-	-	-	-

Tabel VII. (Forts.) *(Continuation).* **Akershus.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført *(transport)*	700	16	30	3102	92	89	1	-	-
Børbetændelse *(Metritis)* . . .	-	-	-	34	1	5	-	-	-
Jurbetændelse *(Mastitis)* . . .	3	-	-	128	-	1	-	-	-
Forfangenhed *(Hordeatio. Krithiasis)*	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer *(Operationes ob kryptorchismum)* . .	11	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer *(Castrationes)* . .	173	-	-	11	-	-	3	-	1
Kræft *(Carcinoma et Sarcoma)* .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser *(Vitia ungvis)*	81	1	-	14	-	-	-	-	-
Øielidelser *(Vitia oculorum)* . .	25	-	-	5	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser *(Articulitis et bursitis)*	128	3	2	25	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) *(Vulnera, contusiones, abscessus etc.)*	376	5	2	109	7	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde *(Casus ceteri)*	107	4	-	287	21	-	-	-	-
Ialt *(total)*	1610	29	35	3715	121	95	4	-	1

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	467	194	70	61	4	9	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	315	-	-	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	18	1	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	3	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	795	196	71	164	5	10	-	-	-	-	-	-	-

Tabel VIII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	5	-	5	29	1	27	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	7	1	4	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	13	-	-	4	-	-	-	-	-
Brandfeber (*Morbus maculosus*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	140	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . .	-	-	-	18	12	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	-	-	-	13	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	16	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	5	4	-	1	1	-	-	-	-
Difterit (*Diphtheritis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	82	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	192	-	1	12	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	9	1	-	22	9	3	-	-	-
Overføres	439	5	8	189	26	34	-	-	-

i Smålenenes amt i 1902.

dans le département de Smålenene en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	26	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	80	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	31	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	121	7	14	32	3	1	1	-	-	5	4	-	-

Tabel VIII. (Forts.) *(Continuation).* **Smålenene.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	439	5	8	189	26	34	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	108	1	-	364	18	4	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	132	10	10	54	4	4	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) .	2	-	-	15	3	1	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	1	-	-	64	2	1	-	-	-
Forgiftninger [1]) (*Intoxicationes*)	1	1	-	11	2	1	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	2	-	1	5	4	1	-	-	
Kronisk hjernebetændelse (koller) (*Fatuitas*)	6	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	19	1	5	36	1	2	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	77	2	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	35	-	-	14	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	4	-	-	92	-	-	-	-	-
Skurv (*Favus*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	3	-	-	20	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	14	-	-	1504	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	5	1	-	76	3	-	1	-	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	42	3	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	21	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	2	-	-	120	-	-	1	-	-
Kastning (*Abortus*)	1	-	-	24	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	209	6	3	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*) . . .	-	-	-	17	1	4	-	-	-
Overføres	776	20	24	2955	77	55	2	-	-

[1]) Bly, zink, kjød, equisetum.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	121	7	14	32	3	1	1	-	-	5	4	-	-
-	-	-	3	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	30	30	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	54	14	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	22	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	250	29	19	81	4	1	4	-	-	35	34	-	-

Tabel VIII. (Forts.) *(Continuation).* **Smålenene.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført *(transport)*	776	20	24	2955	77	55	2	-	-
Jurbetændelse *(Mastitis)* . . .	4	-	-	123	3	-	1	-	-
Forfangenhed *(Hordeatio. Krithiasis)*	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer *(Operationes ob kryptorchismum)* . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer *(Castrationes)* . .	304	-	-	2	-	-	-	-	-
Kræft *(Carcinoma et Sarcoma)* .	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser *(Vitia ungvis)*	73	1	-	17	-	-	-	-	-
Øielidelser *(Vitia oculorum)* . .	19	-	-	14	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser *(Articulitis et bursitis)*	156	3	-	39	2	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) *(Vulnera, contusiones, abscessus etc.)*	228	3	-	41	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde *(Casus ceteri)*	154	6	3	117	19	2	-	-	-
Ialt *(total)*	1732	34	27	3309	102	57	3	-	-

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	250	29	19	81	4	1	4	-	-	35	34	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	287	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	2	-	542	29	20	108	4	1	4	-	-	35	34	-	-

Tabel IX. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	-	-	-	23	-	23	-	-	
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	5	-	5	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	26	4	14	-	-	
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	13	-	-	1	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (*Morbus maculosus*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	64	1	6	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	-	-	-	10	4	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	13	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	4	4	-	-	-	-	1	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	21	-	-	-	-	
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	2	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	123	-	-	4	-	-	-	-	-
Overføres	236	5	6	93	11	42	1	-	-

i Buskerud amt i 1902.

dans le département de Buskerud en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	56	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	24	3	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	73	11	7	25	3	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel IX. (Forts.) *(Continuation).* **Buskerud.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	236	5	6	93	11	42	1	-	-
Lunge- og Brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	26	1	-	36	7	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	93	-	-	160	4	3	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	97	2	2	27	1	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) . .	8	-	-	36	4	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	5	-	-	15	2	1	-	-	-
Forgiftninger [1]) (*Intoxicationes*)	3	-	1	5	1	2	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	2	1	-	2	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (*Fatuitas*)	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	4	-	-	33	3	1	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	3	-	-	18	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	60	-	-	19	-	-	4	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	5	-	-	221	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	59	-	-	981	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	9	-	-	47	4	1	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	17	1	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	10	-	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	1	-	-	82	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	1	-	-	32	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	1	-	-	140	12	2	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	1	-	-	21	1	2	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*) . . .	3	-	-	99	5	-	-	-	-
Overføres	628	10	9	2094	56	56	5	-	-

[1]) Terpentin, stryknin, nikotin, kjødlake, kviksølv, kogsalt.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	73	11	7	25	3	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	1	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	-	1	145	18	13	44	3	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel IX. (Forts.) *(Continuation).* **Buskerud.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	628	10	9	2094	56	56	5	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	9	-	-	6	-	-	-	-	
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum* . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*) . .	179	-	1	4	-	-	10	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*) .	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	161	-	-	12	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*) . .	15	-	-	4	-	-	5	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	121	-	-	17	2	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	505	3	-	105	7	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	28	3	1	31	8	-	1	-	-
Ialt (*total*)	1654	17	11	2273	73	56	21	-	-

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
21	-	1	145	18	13	44	3	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	128	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1		-	15	2	-	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	-	3	293	21	13	94	3	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel X. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	4	-	4	43	-	43	-	-	
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	1	-	1	-	-	
Ondartet ødem (*Oedema malignum*)	1	-	1	2	-	2	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	10	1	5	-	-	
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	26	-	-	6	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Brandfeber (*Morbus maculosus*)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	71	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	-	-	-	8	4	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	29	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	30	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	157	-	-	15	-	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	10	-	-	4	1	1	-	-	-
Overføres	313	-	7	123	8	52	1	-	-

i Jarlsberg og Larviks amt i 1902.

dans le département de Jarlsberg et Larvik en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	148	3	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	87	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	[1])1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	32	5	4	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	1	2	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	274	10	37	38	6	5	-	-	-	1	-	-	-

[1]) 1 besætning.

Tabel X. (Forts.) *(Continuation).* **Jarlsberg og**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	313	-	7	123	8	52	1	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	107	-	-	418	11	-	1	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	106	-	3	72	5	1	1	-	-
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) . .	-	-	-	17	1	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	16	2	2	-	-	-
Forgiftninger [1]) (*Intoxicationes*)	2	-	2	2	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	12	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	4	1	-	-	-	-	-	-	
Kronisk hjernebetændelse (koller) (*Fatuitas*)	3	-	-	-	-	-	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	14	-	-	80	7	13	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	142	-	-	3	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	6	-	-	127	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	1	-	-	58	2	1	-	-	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	15	2	1	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*) . . .	1	-	-	18	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	155	-	1	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	211	7	4	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*) . . .	-	-	-	25	4	2	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*) . . .	6	-	-	162	8	2	1	-	-
Overføres	718	1	12	1546	58	79	4	-	-

[1]) Zinkhvidt, stryknin, kogsalt.

Larvik.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porsine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
-	-	-	274	10	37	38	6	5	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	25	-	-	5	-	-	-	-	-	[1])1	-	-	-
-	-	-	9	1	-	3	-	-	-	-	-	5	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	39	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	386	28	41	53	6	6	-	-	-	7	3	-	-

[1]) Besætning.

Tabel X. (Forts.) *(Continuation).* **Jarlsberg og**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	718	1	12	1546	58	79	4	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	11	1	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	190	-	-	11	-	-	6	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	2	1	-	2	2	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	73	-	-	4	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	17	-	-	4	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	222	1	-	18	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	453	6	-	176	1	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	124	-	-	91	12	3	-	-	-
Ialt (*total*)	1814	10	12	1852	73	82	10	-	-

Larvik.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	386	28	41	53	6	5	-	-	-	7	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	104	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	506	28	41	95	6	5	-	-	-	7	3	-	-

Tabel XI. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*).	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	-	-	-	14	-	14	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	59	24	24	-	-	
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	62	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	51	1	-	1	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	8	-	-	9	-	-	-	-	-
Brandfeber (*Morbus maculosus*)	19	-	2	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	534	-	8	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	1	1	-	89	41	13	1	1	-
Strålesopsygdom (*Actinomyces*)	1	-	-	14	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis-epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	108	1	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	3	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	718	1	-	26	-	-	-	-	
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	21	-	2	72	11	3	1	1	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	156	-	1	820	29	8	2	-	-
Overføres	1616	4	14	1212	111	62	4	2	-

i Hedemarkens amt i 1902.

dans le département de Hedemarken en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
-	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	124	23	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	146	9	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	25	5	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	3	12	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	53	1	1	8	-	-	-	-	-	20	-	-	-
6	-	4	381	43	45	38	5	5	-	-	-	20	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) *(Continuation).* **Hedemarken.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	1616	4	14	1212	111	62	4	2	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	113	3	6	165	8	3	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	2	-	-	49	3	2	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*)	-	-	-	76	3	-	-	-	-
Forgiftninger [1]) (*Intoxicationes*)	-	-	-	13	2	2	2	-	2
Indvoldsorme (*Helminthiasis*)	76	-	-	10	-	-	-	-	-
Dreiesyge (*Hydrocephalus hydatideus*)	-	-	-	-	-	-	1	1	
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	1	-	-	2	2	-	-	-	
Kronisk hjernebetændelse (koller) (*Fatuitas*)	4	1	-	-	-	-	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	23	1	2	62	3	3	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	1	-	-	116	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	162	-	-	261	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	33	-	-	165	-	-	-	-	-
Skurv (*Favus*)	15	-	-	5	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	9	-		-	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	226	-	-	3437	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	2	-	-	140	5	-	2	-	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	11	-	3	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	1	1	-	16	2	-	-	-	-
Bordreining (*Torsio uteri*)	-	-	-	17	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	2	-	-	327	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	2	-	-	142	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	202	12	3	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	29	3	2	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	13	-	-	246	4	-	-	-	-
Overføres	2301	10	22	6715	159	80	9	3	2

[1]) Kobber, Kviksølv, Stryknin, Solanin, Lud, Kogsalt, Sop.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
6	-	4	381	43	45	38	5	5	-	-	-	20	-	-	-
-	-	-	16	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	1	9	1	1	-	-	-	-	26	18	-	-
-	-	-	24	-	-	15	-	-	4	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	175	9	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	23	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	156	-	-	5	-	-	5	-	-	30	-	-	-
-	-	-	18	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	4	895	60	59	73	6	6	9	1	1	76	18	-	-

Tabel XI. (Forts.) *(Continuation).* **Hedemarken.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	2301	10	22	6715	159	80	9	3	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Kriithiasis*)	14	-	-	5	-	-	-	-	
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*)	6	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	338	-	-	9	-	-	57	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	4	-	2	-	-	-	1	-	1
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	420	4	-	259	1	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia Oculorum*)	51	-	-	37	-	-	-	-	-
Led- og Slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	408	12	-	153	2	2	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces, etc.) (*Vulnera contusiones, abcessus, etc.*)	1065	8	1	207	7	1	7	-	
Godartet- beskelersyge (*Exanthema genitalium benignum*)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Smitsom Katarrh	232	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	597	16	9	360	38	12	1	-	-
Ialt (*total*)	5536	50	35	7773	207	95	75	3	1

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
6	-	-	895	60	59	76	6	6	9	1	1	76	18	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	451	-	1	8	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	42	6	-	32	1	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
72	-	-	71	11	7	12	1	1	-	-	-	-	-	-	-
83	-	-	1486	77	67	136	8	8	12	1	1	77	18	-	-

Tabel XII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	-	-	-	6	1	5	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	5	-	5	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	39	19	9	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	32	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	9	-	-	4	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	205	-	9	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . .	-	-	-	71	48	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	-	-	-	7	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	28	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	409	-	1	2	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	18	-	2	12	5	1	-	-	-
Fordøielsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	217	-	1	340	22	4	-	-	-
Overføres	958	-	15	510	100	24	-	-	-

i Kristians amt i 1902.

dans le département de Kristian en 1902.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	120	20	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	65	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	6	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	53	6	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	267	42	43	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XII. (Forts.) *(Continuation).* **Kristian.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	958	-	15	510	100	24	-	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	164	-	2	161	15	8	1	-	-
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	8	-	2	27	5	1	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*)	-	-	-	66	2	6	-	-	-
Forgiftninger [1]) (*Intoxicationes*)	-	-	-	12	-	3	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*)	74	-	1	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (*Hydrocephalus hydatideus*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	3	-	1	1	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	10	-	-	59	7	-	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	50	5	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	83	-	-	105	1	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	9	-	-	256	3	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	243	-	-	3810	-	-	16	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	6	1	1	129	7	4	1	-	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	1	1	-	23	1	1	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*)	-	-	-	32	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	2	-	-	220	-	1	6	-	-
Kastning (*Abortus*)	3	-	-	172	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	75	5	1	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	1	-	-	55	-	6	1	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	10	-	-	133	3	1	3	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	15	1	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*)	19	-	2	-	-	-	-	-	-
Overføres	1609	3	24	5900	156	56	28	-	-

[1]) Kviksølv, jodkalium, stryknin, aconitin, bedærvet hø.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
6	-	-	267	42	43	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	11	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	5	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	126	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	21	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66	-	-	96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	19	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81	1	2	608	60	43	13	1	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XII. (Forts.) *(Continuation).* **Kristian.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	1609	3	24	5900	156	56	28	-	-
Kastrationer (*Castrationes*) . .	652	-	1	1	-	-	23	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	6	2	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	152	-	-	47	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*) . .	60	1	-	12	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	240	3	-	74	3	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera contusiones, abscessus etc.*)	536	3	2	99	3	1	1	-	-
Smitsom katarrh (*catarrhus contagiosus*)	240	-	-	-	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	591	14	8	541	59	5	-	-	-
Ialt (*total*)	4086	26	35	6674	221	62	52	-	-

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
81	1	2	608	60	43	13	1	4	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	277	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	3	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	23	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	84	9	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
115	5	2	1002	69	45	33	1	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	2	-	2	44	-	44	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	5	-	3	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	7	-	-	2	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	103	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . .	-	-	-	4	4	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Difterit (*Diphtheritis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	43	-	-	7	-	1	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	4	-	-	13	1	2	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	91	2	-	138	4	4	-	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	68	2	3	65	2	3	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	13	-	2	21	-	3	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	7	-	-	12	-	-	-	-	-
Overføres	349	5	10	311	11	60	-	-	-

i Bratsberg amt i 1902.

dans le département de Bratsberg en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	63	3	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	105	6	41	27	-	-	-	-	-	10	10	-	-

Tabel XIII. (Forts.) *(Continuation).* **Bratsberg.**

Sygdomme *(Maladies).*	Hest *(Espèce chevaline)*			Ko *(Espèce bovine)*			Får *(Espèce ovine)*		
	anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf	
		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*
Overført *(transport)*	349	5	10	311	11	60	-	-	-
Forgiftninger[1]) *(Intoxicationes)*	-	-	-	7	-	7	-	-	-
Indvoldsorme *(Helminthiasis)*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse *(Meningitis acuta)*	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Blodurin *(Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia)*	8	1	-	13	1	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) *(Osteomalacia)*	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Sveksot *(Rachitis)*	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hududslet *(Eczema)*	40	-	-	9	-	-	-	-	-
Lus *(Pediculinæ)*	1	-	-	115	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler *(Partus irregulares)*	1	-	1	15	2	-	-	-	-
Misfostre *(Monstra)*	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Børvrængning *(Inversio uteri)*	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Børdreining *(Torsio uteri)*	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd *(Retentio placentæ)*	-	-	-	67	1	1	-	-	-
Kastning *(Abortus)*	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) *(Eclampsia puerperalis)*	-	-	-	168	27	9	-	-	-
Børbetændelse *(Metritis)*	-	-	-	15	1	1	-	-	-
Jurbetændelse *(Mastitis)*	-	-	-	75	-	-	-	-	-
Forfangenhed *(Hordeatio. Krithiasis)*	4	1	-	-	-	-	-	-	
Klaphingstoperationer *(Operationes ob Kryptorchismum)*	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer *(Castrationes)*	119	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser *(Vitia ungvis)*	54	-	-	23	-	-	-	-	-
Øielidelser *(Vitia oculorum)*	22	-	-	5	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser *(Articulitis et bursitis)*	72	1	-	70	-	-	-	-	-
Overføres	673	8	11	932	45	78	-	-	-

[1]) Mønje, bedærvet foder.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	105	6	41	27	-	-	-	-	-	10	10	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	51	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	185	11	41	61	-	-	1	-	-	10	10	-	-

Tabel XIII. (Forts.) *(Continuation).* **Bratsberg.**

Sygdomme *(Maladies)*	Hest *(Espèce chevaline)*			Ko *(Espèce bovine)*			Får *(Espèce ovine)*		
	anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf	
		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*
Overført *(transport)*	673	8	11	932	45	78	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) *(Vulnera, contusiones, abscessus etc.)*	75	-	-	21	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde *(Casus ceteri)*	55	2	2	39	2	4	-	-	-
Ialt *(total)*	803	10	13	992	47	82	-	-	-

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	185	11	41	61	-	-	1	-	-	10	10	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	26	4	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	211	15	47	63	-	-	1	-	-	10	10	-	-

Tabel XIV. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	1	-	1	28	-	27	-	-	
Ondartet Ødem (*Oedema malignum*)	1	-	1	-	-	-	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	5	-	5	-	-	
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	10	-	1	1	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	5		-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	2	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	21	-	-	2	-	-	-	-	
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	-	-	-	2	-	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	29	-	-	101	2	-	5	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	30	-	5	5	-	-	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	-	-	-	18	-	4	-	-	-
Forgiftninger[1]) (*Intoxicationes*)	-	-	-	7	-	2	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	-	-	-	8	-	-	9	3	6
Overføres	101	-	8	182	5	38	14	3	6

[1]) Kviksølv, Lusesalve.

i Nedenes amt i 1902.

dans le département de Nedenes en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	38	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	10	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	82	11	24	6	1	-	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XIV. (Forts.) *(Continuation).* **Nedenes.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	101	-	8	182	5	38	14	3	6
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	-	-	-	25	-	3	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	7	1	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	12	-	-	6	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	1	-	-	88	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	-	-	-	20	1	-	1	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	31	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	[1])	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	102	3	1	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	1	-	-	32	-	1	1	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	11	1	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	11	-	-	3	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	11	-	-	1	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	52	1	-	5	-	-	1	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.)- (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	52	-	-	17	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Ialt (*total*)	278	2	9	526	11	45	23	3	6

[1]) Flere besætninger.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	82	11	24	6	1	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	2	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1[1])	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	127	17	25	25	1	-	15	-	2	-	-	1	-

[1]) Abekat.

Tabel XV. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	5	-	5	63	2	61	3	-	3
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	1	-	1	4	-	4	2	-	2
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	3	1	2	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster) (*Fibromycoma. Ascococcus*)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	26	-	-	10	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	39	-	-	52	-	1	-	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	12	-	1	8	-	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*)	-	-	-	10	-	-	1	-	-
Forgiftninger (*Intoxicationes*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Overføres	100	-	7	158	4	71	6	-	5

i Lister og Mandals amt i 1902.

dans le Département de Lister et Mandal en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porsine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	23	-	5	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	4	4	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	-	2	-	1	-	-	-	-
-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	42	-	23	36	-	6	3	-	1	4	4	-	-

Tabel XV. (Forts.) *(Continuation).* **Lister og**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	100	-	7	158	4	71	6	-	5
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	2	-	-	32	-	1	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	6	-	1	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	5	-	-	3	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skurv (*Favus*)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	6	-	-	30	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*)	-	-	-	7	-	2	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	25	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	60	-	2	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	6	-	1	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	-	-	-	21	2	-	-	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	31	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	60	-	-	-	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	14	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	73	-	-	4	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	44	-	-	17	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	5	-	1	22	-	2	1	-	-
Ialt (*total*)	345	-	8	437	6	80	7	-	5

Mandal.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
1	-	1	42	-	23	36	-	6	3	-	1	4	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	13	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	15	-	-	2	-	-	-	-	-	
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	64	-	27	94	-	6	7	-	1	4	4	-	-

Tabel XVI. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand [1]) (*Anthrax*)	13	-	13	50	1	49	-	-	
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») *Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	2	-	2	1	-	
Ondartet ødem (*Oedema malignum*)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*) . .	-	-	-	-	-	-	37	-	37
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	44	4	22	1	-	1
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	8	-	2	1	-	-	1		
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	51	-	-	-	-	-	-	-	
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . . .	-	-	-	7	7	-	-	-	
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	8	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	5	-	4	4	2	2	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	39	-	-	17	1	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . . .	2	-	2	1	-	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	41	-	3	191	5	4	8	-	5
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	57	-	6	36	2	1	2	-	1
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) . .	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Overføres	225	-	31	355	22	81	50	-	44

[1]) I 1 tilfælde overført til mennesket.

i Stavanger amt i 1902.

dans le département de Stavanger en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	4	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	9	1	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	57	5	26	10	1	-	1	-	1	-	-	-	-

Tabel XVI. (Forts.). **Stavanger.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	225	-	31	355	22	81	50	-	44
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	29	2	-	-	-	-
Forgiftninger) (*Intoxicationes*) .	-	-	-	17	-	17	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	-	-	-	7	1	4	1	-	1
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	2	-	1	49	2	7	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	34	-	-	1	-	-	1	1	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	13	-	-	165	-	-	69	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	1	-	-	25	4	-	1	-	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Bordreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	1	-	-	44	-	-	4	-	-
Kastning) (*Abortus*)	-	-	-	18	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	133	14	16	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*) . . .	1	-	-	16	-	7	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	9	-	-	43	1	-	-	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	3	1	-	4	1	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*) . . .	181	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	6	-	-	8	4	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	86	1	-	3	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*) . .	6	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	70	1	-	4	1	-	-	-	-
Overføres	661	3	32	958	53	132	127	1	45

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	57	5	26	10	1	-	1	-	1	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1[1])	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	17	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
3	-	-	107	8	31	44	1	-	1	-	1	1	-	1	-

[1]) Kanin.

Tabel XVI. (Forts.). **Stavanger.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	661	3	32	958	53	132	127	1	45
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	204	3	-	37	3	-	1	1	
Beskelersyge (*Exanthema genitalium benignum*)	8	-	-	-	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	127	5	11	113	6	8	9	5	-
Ialt (*total*)	1000	11	43	1108	62	140	137	7	45

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
3	-	-	107	8	31	44	1	-	1	-	1	1	-	1	-
-	-	-	5	-	-	19	-	-	1	-	-	-	-	3[1])	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	1	4	-	-	3	-	1	2	2	1	-
3	-	-	127	8	32	67	1	-	5	-	2	3	2	5	-

[1]) Kaniner.

Tabel XVII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	7	-	7	52	-	52	5	-	5
Raslesyge, (miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*) .	-	-	-	-	-	-	22	4	18
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	30	15	8	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	19	1	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . . .	-	-	-	11	11	-	-	-	.
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	7	1	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	.
Stivkrampe (*Tetanus*)	2	-	2	-	-	-	-	-	.
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	37	2	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza Pharyngitis et Bronchitis*)	9	-	-	3	-	-	-	-	
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	8	1	1	22	7	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	45	-	2	282	20	3	1	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	61	2	4	42	5	6	4	-	1
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) . .	-	-	-	15	2	3	-	-	-
Overføres	162	5	18	497	62	74	32	4	24

i Søndre Bergenhus amt i 1902.

dans le département de Søndre Bergenhus en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	5	-	5	7	1	3	4	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	44	7	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	13	4	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	7	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	63	8	21	20	5	6	4	2	1	-	-	-	-

Tabel XVII. (Forts.) *(Continuation).* **Søndre**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	162	5	18	497	62	74	32	4	24
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	31	2	4	-	-	-
Forgiftninger[1]) (*Intoxicationes*) .	1	-	1	9	2	2	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (*Hydrocephalus hydatideus*)	-	-	-	-	-	-	8	8	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	-	-	-	3	-	1	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	1	-	1	147	11	20	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	29	14	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	8	-	-	2	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	1	-	-	4	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	17	-	-	367	-	-	10	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	-	-	-	15	1	2	8	1	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	15	2	1	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	117	8	10	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	72	6	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	66	4	7	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*) . . .	1	-	-	14	2	2	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*) . . .	-	-	-	72	8	2	3	1	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*) . . .	166	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*) .	2	1	-	6	2	3	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	49	-	-	5	-	-	2	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*) . .	7	-	-	15	1	-	1	-	-
Overføres	425	6	20	1488	125	128	65	14	24

[1]) Kviksølvsalve, fosfor.

Bergenhus.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	63	8	21	20	5	6	4	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	10	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	14	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	42	-	-	7	-	-	10	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	124	9	21	49	8	6	45	13	1	14	-	-	-

Tabel XVII. (Forts.) *(Continuation).* **Søndre**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	425	6	20	1488	125	128	65	14	24
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	89	8	-	17	-	-	2	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera contusiones, abscessus etc.*)	73	3	-	48	4	-	1	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	25	1	-	29	5	-	1	-	-
Ialt (*total*)	612	18	20	1582	134	128	69	14	24

Bergenhus.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	124	9	21	49	8	6	45	13	1	14	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	126	10	21	49	8	6	45	13	1	14	-	-	-

Tabel XVIII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques dans le

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	2	-	2	1	-	-	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	1	-	-	-	-	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarhè) *Gastritis. Diarrhoë*)	18	-	-	7	1	-	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	57	-	2	-	-	-	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	12	-	-	1	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	24	1	-	1	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	83	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	62	-	-	1	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (*total*)	267	1	4	15	1	-	2	-	2

i Bergens by i 1902.

ville de Bergen, signalés en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	9	1	3	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	4	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	37	2	3	25	5	-	-	-	-	-

Tabel XIX. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	1	-	1	7	-	7	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (*Anthrax em physematosus*)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*) . .	-	-	-	-	-	-	17	-	17
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	26	5	18	-	-	
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipêlas*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . . .	-	-	-	21	20	1	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	19	-	-	6	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	1	-	-	5	-	2	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	87	-	-	107	4	-	3	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	18	-	-	26	-	4	5	-	1
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) .	4	-	-	10	-	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	2	-	-	1	-	-	1	-	1
Overføres	193	-	1	212	29	35	26	-	19

i Nordre Bergenhus amt i 1902.

dans le département de Nordre Bergenhus en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
75	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	1	6	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
88	1	6	38	2	15	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIX. (Forts.) *(Continuation).* **Nordre**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	193	-	1	212	29	35	26	-	19
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	5	-	1	48	-	5	-	-	
Benskjørhed (Slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	28	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	8	-	-	22	-	-	2	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	4	-	-	174	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	86	-	-	894	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	2	1	-	8	-	1	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	-	-	-	1	-	-	2	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	27	-	-	1	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	111	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	9	1	1	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	2	-	-	31	-	-	1	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	79	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	25	-	-	-	-	-	1	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	11	-	-	8	-	-	17	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	73	1	-	19	-	-	1	1	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	127	-	-	46	-	-	2	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	149	1	-	93	6	5	6	2	1
Ialt (*total*)	764	3	2	1733	36	47	59	3	20

Bergenhus.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
88	1	6	38	2	15	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	3	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
131	1	6	94	3	18	18	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XX. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*).	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	-	-	-	2	-	2	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris katarrhalis maligna*)	-	-	-	5	3	-	-	-	
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	1	-	-	-	-	-	-	-	
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	1	-	-	-	-	-	-	-	
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	7	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	1	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	7	-	1	1	-	-	-	-	
Lunge- og Brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	1	-	-	1	1	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarhoë*)	14	-	-	56	-	-	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	21	1	3	12	2	1	-	-	
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Forgiftninger) (*Intoxicationes*) .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	44	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	-	-	-	6	1	-	-	-	-
Overføres	96	1	4	87	8	3	-	-	-

i Romsdals amt i 1902.

dans le département de Romsdal en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	3	1	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	21	2	1	10	-	2	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XX. (Forts.). *(Continuation).* **Romsdal.**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	96	1	4	87	8	3	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*)	-	-	-	25	6	-	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	5	2	2	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	3	-	-	16	-	-	-	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	3	-	-	-	-	-	-	-	
Klaphingstoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*)	100	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	28	1	1	4	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc*)	27	-	1	8	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	54	2	1	21	2	-	-	-	-
Ialt (*total*)	330	4	7	197	18	5	-	-	-

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	21	2	1	10	-	2	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	23	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	63	3	1	27	1	4	7	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	2	-	2	21	3	18	-	-	
Ondartet ødem (*Oedema malignum*)	3	-	3	-	-	-	-	-	
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	52	18	8	-	-	
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	12	-	-	5	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	18	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . .	1	-	-	6	5	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	1	-	-	3	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	12	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	2	2	-	2	-	1	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	45	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	82	-	-	5	-	-	4	-	
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . . .	7	1	-	2	-	-	-	-	
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	60	-	-	290	5	4	7	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	81	1	3	75	2	2	3	-	-
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) . .	-	-	-	5	-	1	-	-	-
Overføres	281	4	9	512	34	34	14	-	-

i Søndre Trondhjems amt i 1902.

dans le département de Søndre Trondhjem en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	85	6	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	72	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	18	3	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	21	1	-	9	1	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	200	9	27	29	4	2	1	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI. (Forts.) *(Continuation).* **Søndre**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	281	4	9	512	34	34	14	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	70	-	-	1	-	-
Forgiftninger[1]) (*Intoxicationes*) .	-	-	-	17	1	5	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) . .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	-	-	-	1	-	-	-	-	
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	6	-	-	25	3	4	-	-	
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	75	4	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	69	-	-	9	-	-	1	-	-
Ringorm (*Trichophyton tonsurans*)	2	-	-	16	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	2	-	-	3	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	55	-	-	701	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	2	-	1	72	2	1	1	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Børdreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	9	1	-	1	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	1	-	-	75	-	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	2	-	-	6	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	60	5	3	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	31	-	-	1	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	2	-	-	76	-	-	2	-	-
Forfangenhed (*Hordeatio. Krithiasis*)	14	-	-	4	-	-	-	-	
Klaphingsoperationer (*Operationes ob kryptorchismum*) . .	5	1	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*) . .	220	-	1	-	-	-	46	-	1
Kræft (*Carcinoma et Sarcoma*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (*Vitia ungvis*)	82	-	-	12	-	-	-	-	-
Øielidelser (*Vitia oculorum*) . .	18	-	-	10	-	-	-	-	-
Overføres	768	5	11	1790	50	47	67	-	1

[1]) Blyhvidt, glaubersalt, bomuldsfrømel, sildelage.

Trondhjem.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porsine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	200	9	27	29	4	2	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	147	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	2	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	236	-	-	6	-	-	14	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	618	22	30	60	5	2	16	1	-	-	-	-	-

Tabel XXVI. (Forts.) (*Continuation*). **Søndre**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	768	5	11	1790	50	47	67	-	1
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	130	2	-	27	1	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (*Vulnera, contusiones, abscessus etc.*)	173	1	1	84	-	-	-	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	123	-	-	105	17	1	-	-	-
Ialt (*total*)	1194	8	12	2006	68	48	67	-	1

Trondhjem.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
3	-	-	618	22	30	60	5	2	16	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	44	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	669	29	30	78	5	2	16	1	-	-	-	-	-

Tabel XXII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*).	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	2	-	2	8	2	6	1	-	1
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (*Anthrax emphysematosus*)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*) . .	-	-	-	-	-	-	10	3	7
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	22	4	15	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (*Pleuropneumonia contagiosa equi*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Influenza (*Influenza*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») *Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	13	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	5	-	-	2	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . . .	1	1	-	27	25	-	-	-	-
Strålesopsygdom (*Actinomycosis*)	1	-	-	9	3	2	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe svulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (*Febris catarrhalis epizootica canum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (*Tetanus*)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kopper (*Variola, Vaccina et Ovina*)	-	-	-	70	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (*Stomatitis contagiosa pustulosa equi* . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	63	-	-	15	-	-	3	-	-
Overføres	105	1	4	159	34	25	14	3	8

i Nordre Trondhjems amt i 1902.

dans le département de Nordre Trondhjem en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porsine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	91	3	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	99	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	202	8	34	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXII. (Forts.) *(Continuation).* **Nordre**

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Overført (*transport*)	105	1	4	159	34	25	14	3	8
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*) . .	9	-	-	10	-	-	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	60	-	-	328	3	3	-	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	65	-	3	106	1	1	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (*Diarrhoëa acuta et dysenteria*) . .	1	-	-	14	1	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	30	1	1	3	1	-
Forgiftninger [1]) (*Intoxicationes*)	-	-	-	4	-	1	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) .	10	-	-	-	-	-	1	1	-
Dreiesyge (*Hydrocephalus hydatideus*)	-	-	-	-	-	-	3	1	1
Akut hjernebetændelse (*Meningitis acuta*)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (*Fatuitas*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	-	-	-	22	-	3	5	-	1
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	117	1	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	31	-	-	112	-	-	-	-	-
Ringorm (*Tricophyton tonsurans*)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	4	-	-	20	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	39	-	-	782	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	7	-	-	59	-	-	2	1	-
Misfostre (*Monstra*)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Børvrængning (*Inversio uteri*) .	-	-	-	11	1	-	-	-	-
Bordreining (*Torsio uteri*) . . .	-	-	-	19	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	2	-	-	128	-	2	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Overføres	334	1	7	1944	43	37	28	7	10

[1]) Kviksølv, kloroform.

Trondhjem.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	202	8	34	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	212	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	30	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	2	535	29	38	33	-	3	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXII. (Forts.) *(Continuation).* **Nordre**

Sygdomme *(Maladies)*	Hest *(Espèce chevaline)*			Ko *(Espèce bovine)*			Får *(Espèce ovine)*		
	anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf	
		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*
Overført *(transport)*	334	1	7	1944	43	37	28	7	10
Kalvningsfeber (melkefeber) *(Eclampsia puerperalis)* . . .	-	-	-	64	4	5	-	-	-
Børbetændelse *(Metritis)* . . .	-	-	-	21	-	3	2	-	-
Jurbetændelse *(Mastitis)*	2	-	-	82	1	-	3	-	-
Forfangenhed *(Hordeatio. Krithiasis)*	7	-	-	5	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer *(Operationes ob kryptorchismum)* . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer *(Castrationes)* . .	264	-	-	5	-	-	78	-	-
Kræft *(Carcinoma et Sarcoma)* .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser *(Vitia ungvis)*	43	-	-	7	-	-	-	-	-
Øielidelser *(Vitia oculorum)* . .	22	-	1	4	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser *(Articulitis et bursitis)*	133	1	-	22	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) *(Vulnera, contusiones, abscessus etc.)*	298	3	1	87	4	-	59	-	
Andre behandlede sygdomstilfælde *(Casus ceteri)*	197	9	-	164	33	1	3	1	-
Ialt *(total)*	1301	14	9	2408	85	46	173	8	10

Trondhjem.

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
5	-	2	535	39	38	33	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	654	-	-	5	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	87	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	2	1306	38	43	49	-	3	3	-	-	-	-	-	-

Tabel XXIII. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Miltbrand (*Anthrax*)	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Bråsot (*Gastromycosis ovis*)	-	-	-	-	-	-	4	3	1
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	19	2	3	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (*Morbus ruber*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (*Erythema nodosum*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (*Lymphangitis. Erysipelas*)	4	-	-	2	-	-	-	-	-
Neldefeber (*Urticaria*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (*Adenitis contagiosa equi*)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*)	-	-	-	59	45	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (*Koryza, Pharyngitis et Bronchitis*)	21	-	-	2	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (*Pneumonia et Pleuritis*)	-	-	-	1	-	-	8	-	6
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	56	-	-	55	1	-	3	-	-
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	12	1	1	3	1	-	2	-	1
Trommesyge (*Tympanitis*)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Forgiftninger[1]) (*Intoxicationes*)	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (*Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia*)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (*Osteomalacia*)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Sveksot (*Rachitis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	26	-	-	8	-	-	-	-	-
Overføres	135	1	1	168	51	8	17	3	8

[1]) Kviksølv, eqvisetum.

i Nordlands amt i 1902.

dans le département de Nordland en 1902).

Ged (*Espèce càprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	25	2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	56	2	12	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Tabel XXIII. (Forts.) *(Continuation).* **Nordland.**

Sygdomme *(Maladies).*	Hest *(Espèce chevaline)*			Ko *(Espèce bovine)*			Får *(Espèce ovine)*		
	anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf		anmeldte *(signalés)*	deraf	
		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*		dræbte *(abattus)*	døde *(morts)*
Overført *(transport)*	135	1	1	168	51	8	17	3	8
Lus *(Pediculinæ)*	1	-	-	52	-	-	50	-	
Uregelmæssige fødsler *(Partus irregulares)*	1	-	-	9	1	-	1	-	
Tilbageholdt efterbyrd *(Retentio placentæ)*	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) *(Eclampsia puerperalis)*	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Jurbetændelse *(Mastitis)*	-	-	-	20	-	-	2	-	1
Klaphingstoperationer *(Operationes ob kryptorchismum)*	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer *(Castrationes)*	72	-	-	7	-	-	7	-	-
Hov- og klovlidelser *(Vitia ungvis)*	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Øielidelser *(Vitia oculorum)*	4	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser *(Articulitis et bursitis)*	43	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc. *(Vulnera, contusiones, abscessus etc.)*.	71	3	-	44	-	-	-	-	-
Andre behandldde sygdomstilfælde *(Casus ceteri)*	88	-	-	73	2	-	1	-	-
Ialt *(total)*	417	4	1	394	54	8	78	3	9

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjærkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
1	-	-	56	2	12	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	3	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	94	3	13	8	-	-	1	-	-	1	-	-	-

Tabel XXIV. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*).	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Ondartet katarrhalfeber (*Febris catarrhalis maligna*)	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Tuberkulose (*Tuberculosis*) . . .	-	-	-	18	18	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (*Fibromycoma. Ascococcus*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, (*Gastritis*)	15	-	-	10	2	-	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	2	-	-	7	1	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (*Partus irregulares*)	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Kastning (*Abortus*)	-	-	-	12 [1])	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (*Eclampsia puerperalis*) . . .	-	-	-	4 [2])	2	-	-	-	-
Børbetændelse (*Metritis*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (*Mastitis*)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (*Operationes ob krypthorchismum*) .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (*Castrationes*) . .	68	-	-	-	-	-	4	-	-
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Asthma hos hesten (*Asthma*). .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Prolaps af penis (*Prolapsus penis*).	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Ialt (*Total*)	105	-	-	64	26	1	4	-	-

[1]) Tilfældene, der var af smitsom natur, indtraf i Målsø i Finmarken. [2]) De 2 tilfælde, der endte dødeligt, var af septichæmisk natur.

i Tromsø amt i 1902.

dans le département de Tromsø en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
	dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXV. **De vigtigste husdyrsygdomme**

(Cas de maladies des animaux domestiques

Sygdomme (*Maladies*)	Hest (*Espèce chevaline*)			Ko (*Espèce bovine*)			Får (*Espèce ovine*)		
	anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf		anmeldte (*signalés*)	deraf	
		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)		dræbte (*abattus*)	døde (*morts*)
Fordøielsessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (*Gastritis. Diarrhoë*)	1	-	-	1	-	-	-	-	
Kolik, forstoppelse (*Colica. Obstructio*)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge (*Tympanitis*) . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (*Helminthiasis*) . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (*Eczema*)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skab (*Scabies*)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (*Pediculinæ*)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (*Retentio placentæ*)	-	-	-	1	-	-	-	-	
Led- og slimsæklidelser (*Articulitis et bursitis*)	3	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces, etc) (*Vulnera, Contusiones, abscessus etc.*)	4	-	-	1	-	-	-	-	
Traumatisk perikardit (*Pericarditis traumatica*)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Mundbetændelse (*Stomatitis*) . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (*Casus ceteri*)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt (*total*)	12	-	-	12	1	-	-	-	-

i Finmarkens amt i 1902.

dans le département de Finmarken en 1902).

Ged (*Espèce caprine*)			Svin (*Espèce porcine*)			Hund (*Chiens*)			Kat (*Chats*)			Fjerkræ (*Volailles*)		Andre dyr (*Animaux divers*)	
anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	deraf dræbte (*abattus*)	deraf døde (*morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)	anmeldte (*signalés*)	dræbte og døde (*abattus et morts*)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXVI.

Antal autoriserede dyrlæger i Norge den 1ste januar 1903.

(Nombre de vétérinaires diplomés au 1er janvier 1903).

Amt (*Départements*).	Autoriserede dyrlæger (*Vétérinaires diplomés*).	Deraf (*dont*) amtsdyrlæger (*délégués*).	I andre stilllinger el. privat prakt. (*D'autres vétérinaires exerçants*).	ikke praktiserende (*non exerçants*).
Kristiania	20	1	16	3
Akershus	12	10	1	1
Smålenene	13	5	6	2
Buskerud	10	6	4	-
Jarlsberg og Larvik	6	4	2	-
Hedemarken	24	15	7	2
Kristians	19	12	7	-
Bratsberg	10	4	5	1
Nedenes	4	4	-	-
Lister og Mandal	3	2	1	-
Stavanger	6	4	1	1
Søndre Bergenhus	4	4	-	-
Bergen	5	1	4	-
Nordre Bergenhus	6	4	2	-
Romsdal	4	1	3	-
Søndre Trondhjem	13	10	3	-
Nordre Trondhjem	11	9	1	1
Nordland	5	3	1	1
Tromsø	3	1	2	-
Finmarken	1	1	-	
Uopgivet bopæl (*domicile non nommée*)	1	-	1	-
Riget (*le royaume*)	180	101	67	12

Tabel XXVII.

Tabel over anmeldte smitsomme husdyrsygdomme i 1902, månedsvis.

(Tableau des maladies infectieuses des animaux signalées en 1902, par mois).

Amt. *(Département).*	Januar.								Februar.										Marts.									
	Miltbrand. *(Charbon).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*	
	t[1])	b[2])	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akershus	1	1	—	—	2	2	4	4	5	4	—	—	—	—	1	1	1	1	3	3	—	—	—	—	—	—	1	1
Smålenene	3	3	—	—	—	—	4	4	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—	2	2	3	3
Buskerud	5	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	4	4	—	—	—	—	4	2	2	2
Jarlsberg og Larvik	5	5	—	—	1	1	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	3	1	3	3	—	—	—	—	—	—	1	1
Hedemarken	1	1	—	—	4	4	5	4	—	—	—	—	—	—	4	3	6	6	—	—	—	—	—	—	7	5	7	7
Kristians	1	1	—	—	4	4	5	3	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	3	2	—	—	—	—	6	6	3	3
Bratsberg	2	2	—	—	—	—	5	4	4	4	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	2	2
Nedenes	4	4	—	—	1	1	1	1	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	1	1	1	1
Lister og Mandal	4	4	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	1	1	—	—	—	—	—	—
Stavanger	1	1	7	5	1	1	2	2	6	5	—	—	3	3	2	2	—	—	5	5	—	—	3	3	5	4	—	—
Søndre Bergenhus	3	3	—	—	2	2	1	1	8	7	—	—	—	—	3	3	—	—	11	11	—	—	—	—	2	1	1	1
Bergen	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordre Bergenhus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	11	4	4	2	—	—
Romsdal	—	—	—	—	1	1	2	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Søndre Trondhjem	4	4	—	—	10	10	5	5	4	4	—	—	—	—	4	4	3	3	1	1	—	—	—	—	8	8	7	7
Nordre Trondhjem	—	—	—	—	1	1	6	5	2	2	1	1	—	—	1	1	12	10	—	—	—	—	—	—	2	2	12	12
Nordland	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2
Tromsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finmarken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt *(total)*	37	37	7	5	29	29	42	36	44	41	1	1	3	3	21	20	27	23	46	45	1	1	14	7	41	33	53	42

Amt. *(Département).*	April.								Mai.										Juni.									
	Miltbrand. *(Charbon).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*	
	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Akershus	8	8	—	—	2	1	6	4	5	5	—	—	—	—	—	—	11	9	8	8	—	—	—	—	—	—	4	4
Smålenene	1	1	—	—	—	—	1	1	4	4	—	—	—	—	1	1	16	9	4	4	—	—	—	—	—	—	5	4
Buskerud	1	1	—	—	7	4	1	1	2	2	—	—	—	—	2	1	1	1	6	6	—	—	—	—	5	5	3	2
Jarlsberg og Larvik	5	5	—	—	1	1	1	1	18	13	—	—	—	—	5	3	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	4	3
Hedemarken	—	—	—	—	5	5	5	5	4	4	—	—	—	—	7	7	5	5	3	3	—	—	—	—	3	3	15	11
Kristians	1	1	—	—	3	3	9	3	1	1	—	—	—	—	2	2	3	3	—	—	—	—	—	—	3	3	8	7
Bratsberg	4	4	—	—	1	1	2	2	6	5	—	—	—	—	—	—	6	5	3	3	—	—	—	—	2	1	2	—
Nedenes	2	2	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—
Lister og Mandal	2	2	—	—	—	—	—	—	7	7	1	1	—	—	2	1	1	1	6	6	2	2	—	—	—	—	1	1
Stavanger	6	6	5	3	1	1	1	1	16	15	1	1	3	1	5	5	1	1	4	4	—	—	3	1	9	8	—	—
Søndre Bergenhus	5	5	2	2	1	1	1	1	8	7	—	—	2	1	4	4	4	4	5	5	1	1	—	—	3	3	3	3
Bergen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordre Bergenhus	1	1	—	—	7	5	—	—	1	1	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Romsdal	—	—	—	—	6	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
Søndre Trondhjem	6	6	—	—	6	6	3	3	3	3	1	1	—	—	5	5	9	9	3	2	—	—	—	—	5	5	9	8
Nordre Trondhjem	2	2	—	—	1	1	12	12	4	4	—	—	—	—	2	2	13	13	—	—	—	—	—	—	1	1	10	10
Nordland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tromsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—
Finmarken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt *(total)*	44	44	7	5	41	30	43	35	86	78	3	3	5	2	39	35	75	65	47	46	3	3	3	1	34	31	67	54

Amt. *(Département).*	Juli.								August.										September.									
	Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Svinedifterit. *(Pneumo-entérite infectieuse du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Svinedifterit. *(Pneumo-entérite infectieuse du porc).*	
	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akershus	—	—	—	—	—	—	15	13	1	1	—	—	1	1	16	8	37	2	6	6	—	—	1	1	73	46	5	2
Smålenene	6	3	—	—	3	3	18	7	2	1	—	—	—	—	6	5	—	—	3	3	—	—	3	3	25	20	—	—
Buskerud	3	3	—	—	7	3	8	7	—	—	—	—	4	2	8	7	—	—	2	2	—	—	2	2	17	14	—	—
Jarlsberg og Larvik	3	3	1	1	—	—	8	6	—	—	—	—	1	1	5	5	—	—	3	3	—	—	2	2	34	31	—	—
Hedemarken	2	2	—	—	1	1	33	24	—	—	1	1	—	—	20	16	—	—	—	—	—	—	6	5	36	27	—	—
Kristians	5	3	—	—	9	9	6	6	—	—	1	1	6	6	20	19	—	—	2	2	—	—	2	2	24	20	—	—
Bratsberg	4	3	—	—	—	—	5	4	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	2	2	—	—	2	2	13	13	—	—
Nedenes	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	2	2	—	—	3	3	1	1	1	1	15	14	—	—
Lister og Mandal	11	10	1	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2	—	—	2	2	—	—	—	—	6	3	—	—
Stavanger	6	4	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	3	3	8	7	—	—
Søndre Bergenhus	10	8	1	1	11	11	4	3	6	6	1	1	1	1	3	3	—	—	6	5	—	—	2	2	5	5	—	—
Bergen	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordre Bergenhus	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	2	2	—	—
Romsdal	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	—	—
Søndre Trondhjem	2	2	—	—	6	6	26	22	2	2	—	—	—	—	16	15	—	—	2	2	—	—	2	2	36	30	—	—
Nordre Trondhjem	—	—	—	—	3	3	14	14	2	2	—	—	7	4	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	37	35	—	—
Nordland	—	—	—	—	1	1	5	4	—	—	—	—	3	3	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—
Tromsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—
Finmarken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt *(total)*	58	47	3	3	43	39	149	117	15	14	5	5	23	18	120	103	37	2	37	35	2	2	26	25	347	283	5	2

Amt. *(Département).*	Oktober.												November.												December.											
	Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Svinedifterit. *(Pneumo-entérite infectieuse du porc).*		Miltbrand. *(Charbon).*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Svinedifterit. *(Pneumo-entérite infectieuse du porc).*		Miltbrand. *(Charbon)*		Raslesyge. *(Charbon symptomatique).*		Bråsot. *(Maladie soudaine du mouton).*		Ondartet katarrhalfeber. *(Fièvre catarrhale maligne du bétail).*		Rødsyge og knuderosen. *(Rouget du porc).*		Svinedifterit. *(Pneumo-entérite infectieuse du porc).*	
	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akershus	3	3	—	—	—	—	—	—	24	20	4	2	4	4	—	—	—	—	—	—	12	11	3	1	7	7	—	—	—	—	1	1	11	10	26	1
Smålenene	1	1	—	—	—	—	1	1	16	13	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	17	14	—	—	2	2	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
Buskerud	2	2	—	—	—	—	1	1	9	8	—	—	1	1	—	—	—	—	2	1	10	6	—	—	2	2	—	—	—	—	7	7	1	1	—	—
Jarlsberg og Larvik	4	4	—	—	—	—	—	—	39	32	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	30	21	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	21	16	—	—
Hedemarken	1	1	—	—	—	—	4	4	25	24	—	—	2	2	—	—	—	—	2	2	13	13	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	12	11	—	—
Kristians	2	2	2	2	—	—	1	1	38	32	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	23	19	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	11	9	—	—
Bratsberg	1	1	—	—	—	—	—	—	5	4	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	7	5	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—
Nedenes	2	2	—	—	—	—	—	—	8	8	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	7	7	—	—	5	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Lister og Mandal	2	2	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	6	6	1	1	—	—	—	—	3	3	—	—	5	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Stavanger	3	3	—	—	7	5	8	8	12	10	—	—	9	7	—	—	7	4	2	2	10	6	—	—	7	6	—	—	3	2	3	3	16	7	—	—
Søndre Bergenhus	2	2	—	—	4	3	6	6	10	10	—	—	5	5	—	—	—	—	1	1	5	5	—	—	6	6	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—
Bergen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordre Bergenhus	—	—	—	—	—	—	2	2	7	4	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—
Romsdal	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Søndre Trondhjem	4	4	—	—	—	—	3	3	34	32	—	—	3	3	—	—	—	—	6	5	32	30	—	—	1	1	—	—	—	—	5	2	21	20	—	—
Nordre Trondhjem	—	—	—	—	7	3	2	2	23	21	—	—	1	1	—	—	3	3	1	1	15	15	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	4	4	—	—
Nordland	4	2	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—
Tromsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finmarken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt *(total)*	32	30	2	2	18	11	29	29	258	224	4	2	44	42	1	1	10	7	20	18	191	164	3	1	47	46	1	1	8	4	26	23	104	85	26	1

[1]) t = anmeldte tilfælde (*cas signalés*). [2]) b = smittede besætninger (*étables infectées*).

E. Udførsel og indførsel af levende husdyr.

A. Udførsel.

Ifølge Norges officielle statistik (Norges handel 1902) er der i årets løb udført:

Af heste til Sverige landværts ellers	386	stkr.
» Danmark	97	—
» Rusland, havne ved Nordishavet	1	—
» Tyskland	2	—
» Nederlandene	1	—
» Storbritannien og Irland	3	—
Ialt	490	stkr.

Udførselen fordeler sig med hensyn på toldsteder således:

Over Fredrikshald	1	hest.
» Moss	2	—
» Kristiania	13	—
» Ørje	7	—
» Kongsvinger	330	—
» Larvik	28	—
» Kristiansand	54	—
» Bergen	5	—
» Trondhjem	1	—
» Røros	24	—
» Levanger	14	—
» Namsos	10	—
» Vardø	1	—
Ialt	490	heste.

B. Indførsel.

Ifølge den ovennævnte officielle statistik er der i årets løb indført:

Heste fra Sverige pr. jernbane	51	stkr.
» — landværts ellers	53	—
» — søværts	36	—
» Danmark	141	—
» Tyskland	38	—
» Storbritannien og Irland	50	—
» Andre lande	12	—
Ialt	381	stkr.

Hornkvæg	fra Sverige pr. jernbane	7 625 stkr.
	» — landværts ellers	2 314 —
	» — søværts	1 924 —
	» Danmark	34 —
	» Rusland, havne ved Nordishavet	13 —
	Ialt	11 910 stkr.

Sauer	fra Sverige pr. jernbane	326 stkr.
	» — landværts ellers	538 —
	» — søværts	475 —
	» Færøerne	6 —
	» Island	8 —
	» Rusland, havne ved Nordishavet	20 —
	Ialt	1 373 stkr.

Indførselen fordeler sig med hensyn på toldsteder således:

	Heste	Hornkvæg, stort og smaat	Sauer og lam
Fredrikshald	81	8 459	1 124
Fredrikstad.	3	—	—
Kristiania	185	2 972	189
Ørje	3	408	25
Kongsvinger	14	10	—
Horten	26	—	—
Tønsberg	—	—	1
Sandefjord	5	—	6
Larvik.	3	—	—
Kristiansand	47	1	—
Stavanger	3	—	8
Haugesund	4	—	—
Bergen	4	—	—
Trondhjem	1	33	—
Røros	1	—	—
Levanger	—	12	—
Namsos	1	2	—
Vardø.	—	13	20
Ialt	381	11 910	1 373

Kvægindførselen fra Sverige.

Indførsel af kvæg fra Sverige har i 1902 foregået efter de samme indselsbestemmelser som foregående år (cfr. bilag 4, side 245).

Da der fremkom besværinger over, at svensk kvæg, der opgaves at være undersøgt med tuberkulin på Fredrikshalds karantænefjøs, i enkelte tilfælde ved senere slagtning i vedkommende besætning havde vist sig at være tuberkuløse, blev der den 29de marts 1902 udfærdiget et mere detaljeret reglement for karantænefjøsene, således at forveksling af dyrene eller andre feiltagelser såvidt muligt for fremtiden skulde undgåes (se side 223).

I årets løb tuberkulinprøvedes ved karantænefjøset:

i Kristiania.	1 267 kvæg,	hvoraf	96 reagerede,	ɔ:	7,26 %.
i Fredrikshald.	3 817 —	—	402 —	ɔ:	10,53 %.

Foruden den til karantænefjøsene stedfindende indførsel er der på særskilt ansøgning tilladt indført enkelte dyr eller enkelte sendinger af dyr over andre toldsteder, dels som livdyr for enkelte ved grændsen boende gårdbrugere, dels som slagt.

II.

Om kjødkontrollen i 1902.

I året 1902 har kommunal kjødkontrol i henhold til lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892 været haandhævet i følgende 26 byer: Ålesund, Arendal, Bergen, Drammen, Fredrikshald, Fredrikstad, Hamar, Haugesund, Horten, Kongsberg, Kragerø, Kristiania, Kristiansand, Krtstiansund, Larvik, Lillehammer, Moss, Porsgrund, Risør, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem og Tønsberg, hvoraf Lillehammer og Risør er tilkomne 1ste december 1902. Det bemærkes, at Lillehammer er den første by med mindre end 4 000 indbyggere, hvor kommunal kjødkontrol er indført.

I Sandefjord har kontrolløren ikke været examineret dyrlæge; i Tromsø blev fra 1ste oktober kontrollen udført af en fast ansat dyrlæge, der afløste den fungerende kontrollør, som var slagter.

Af offentlige slagtehuse er der i 1902 oprettet et i Lillehammer (se side 195 og 222).

Ved kgl. resolution af 9de september approberedes takst og tid vedrørende kjødkontrol i Stavanger by udenfor den derværende kontrolstation (resolution, se side 227).

Det fremgår af kontrolørernes indberetninger, at der i 1902 ved flere stationer er kontroleret mere kjød end det foregående år 1901. Medens der således fra Moss, Tromsø og slagteriet i Kristiansund anføres at være kontroleret mindre mængder kjød i 1902, anføres fra andre stationer, at tilgangen i år har været større, tildels meget større end sidste år; fra Bergen meddeles, at tilførselen har været større end nogensinde tidligere; i Trondhjem og Stavanger oplyses tilgangen at have været omtrent som før. Men samtidig med, at slagtekroppenes antal ved enkelte stationer er steget, meddeles, at kvaliteten tildels er bleven ringere.

Som årsag til denne stigning i de kontrollerede slagts antal anføres nedslagtning på grund af dårligt foderår.

I årene 1900, 1901 og 1902 er der med runde tal kontrolleret følgende antal slagt:

	Okser	Heste	Kalve	Svin	Får og gjed
1900	137 145	4 554	129 031	49 710	135 619
1901	113 716	5 421	130 510	41 354	182 310
1902	119 525	5 957	131 428	52 680	201 483

Som en eiendommelighed kan anføres, at der hidindtil ikke har været fremført hesteslagt til stempling i Tromsø. Årsagen hertil menes at være den, at befolkningen nærer en næsten overtroisk frygt og væmmelse for hestekjød, ligesom byens slagtere af samme årsag ikke åbenlyst tør føre denne vare for ikke at skade sine forretninger, meddeler kjødkontrolløren.

I anledning af, at der ved kontrollen på Hamar er konfiskeret kalve på grund af oppustning, henledes opmærksomheden på, at en endnu gjældende politiplakat af 12te mai 1790 forbyder «oppustning og nyrers udstopning under alvorlig arbitrær straf».

På de følgende tabeller er sammendraget de tabellariske beretninger fra de forskjellige byer således, at tabel A viser den samlede kjødmængde (slagt), som har passeret de forskjellige byers kontrolstationer i løbet af året, med samtidig angivelse af, fra hvilket land kjødet stammer samt kjødets art.

I tabel B angives på samme måde det antal kjødkroppe, som er stemplet med 2den klasses stempel.

Tabel C angiver på samme vis antal af kasserede kjødkroppe samt vegten af de konfiskerede slagt samt vegt af kasserede organer og affald.

Tabellerne D, E og F angiver på samme måde de udenfor hovedstationerne kontrollerede kjødmængder, deres klassifikation m. v. samt for Kristiansunds og Lillehammers vedkommende tillige forholdet ved de kommunale slagtehuse dersteds.

Tabel I—LXV angår sygdom og feil, der har forårsaget 2den klasses stempling og kassation i de forskjellige byer.

Tabel A.

Antal af slagt som i 1902 er
(Nombre de viandes de boucherie

By.	Ialt undersøgt								Norsk		
	Okser	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okser	Hest	Svin
Ålesund . . .	2222¼	16	498¾	4184	1038½	1373½	493½	-	2222¼	16	498¾
Arendal . . .	1107	26	475	3362	40	1475		-	912	26	475
Bergen . . .	10198¾	477¼	4141½	18471	1397	10121	1349½	-	10002¾	477¼	4135½
Drammen . .	4057¾	202	1823	1946	-	2856	624	-	4057¾	202	1823
Fredrikshald .	2171	111	1287	1892	-	1349	548	-	2101	89	1067
Fredrikstad, ø.	586¾	9	255¼	225¼	-	836¾	33	-	424¾	9	254¼
Do. v.	4076	263	1479	2059	-	2304	556	-	2671	211	1437
Hamar . . .	2015½	207	1901¼	3644½	6	2855	47	-	2015½	207	1901¼
Haugesund . .	1050½	3	295	4025¼	50	2619	23	-	1047½	3	295
Horten . . .	1608¾	103½	599	424	2	1227	147	-	1607¾	102½	595¼
Kongsberg . .	603½	20	222	499	36	848	211	-	603½	20	222
Kragerø . . .	552	47	145	847	46	507	54	-	519	47	145
Kristiania [1]. .	47457½	2298½	23946	45681	-	47362		-	32831	1993	20918
Kristiansand .	3139½	138	1079	2917	698	3732	1874	-	2835	138	1079
Kristiansund .	672½	37	577	3425	304	2314	60	2½ [3]	672½	37	577
Larvik . . .	2023½	67¼	904	1432½	1	1467½	475¾	1	1995¼	67¼	904
Lillehammer [2].	35	7	156	152½	1	78½	1½	-	35	7	156
Moss	1597¼	159¼	1000¼	876¾	-	1710	665	-	1539¼	156¼	998¼
Porsgrund . .	283½	1	208	91	-	339	18	-	283½	1	208
Risør	50½	-	27	22½	-	53½	4	-	49½	-	27
Sandefjord . .	1117	50	492	585	-	845	162	-	1117	50	492
Sarpsborg . .	1280	166	550	375	-	1437	171	-	920	147	550
Skien	2123	194	684½	1271	111	1875	607	-	1735	192	681½
Stavanger . .	1327	19	1497	9619	160	6021	79	-	1327	19	1497
Tromsø . . .	657½	-	94½	2598	161	895		-	657½	-	94½
Trondhjem . .	8083¾	380¾	2501	12956½	2049	9694¼	581	-	8083¾	380¾	2501
Tønsberg . .	2353	142½	1281	1063	-	2487	317½	-	2264	142½	1281
Ialt (*Total*)	102450¼	5145	48119	125610¾	6100½	117803½		3½	84530	4740½	44813¼

[1] Se ogsaa tabellen side 184. [2] December maaned. [3] 1 bjørn og 1½ hjort.

ndersøgt på kontrolstationerne.

xaminées aux bureaux de contrôle en 1902).

					Svensk								Dansk							
Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
4184	1038½	1373½	493½	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3362	40	1475		-	-	-	-	-	-	-	-	-	195	-	-	-	-	-	-	-
18461	1397	10121	1349½	-	-	-	-	-	-	-	-	-	196	-	6	10	-	-	-	-
1946	-	2856	624	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1583	-	1209	487	-	70	22	236	275	-	150	71	-	-	-	-	-	-	-	-	-
220¾	-	836¾	33	-	162	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1532	-	2292	512	-	1405	52	42	527	-	12	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3644½	6	2855	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4025¼	50	2619	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
424	2	1227	147	-	1	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
499	36	848	211	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
847	46	507	54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	-	-	-	-	-	-
41065	-	28089		-	4949	280½	1883	3375	-	18924		-	9677½	25	1145	1241	-	349		-
2915	698	3732	1874	-	-	-	-	-	-	-	-	-	304½	-	-	2	-	-	-	-
3425	304	2314	60	2½ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1385¼	1	1467½	475¾	1	-	-	-	-	-	-	-	-	28¼	-	-	47	-	-	-	-
152½	1	78½	1½	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
876¾	-	1710	665	-	46	3	-	-	-	-	-	-	12	-	2	-	-	-	-	-
91	-	339	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22½	-	53½	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
585	-	845	162	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
375	-	1437	171	-	360	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1235	111	1859	574	-	-	-	-	-	-	-	-	-	388	2	3	36	-	16	33	-
9619	160	6021	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3598	161	895		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12956½	2049	9694¼	581	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1063	-	2487	317½	-	-	-	-	-	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	-	-
120092¾	6100½	98204½		3½	6993	377½	2166	4182	-	19201		-	10927¼	27	1156	1336	-	398		-

Tabel B.

Antal af slagt som i 1902 er stemplet

(Nombre de viandes de boucherie,

By.	Ialt 2den klasse								Norsk				
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed
Ålesund . . .	55	4	19½	124½	35	247½	10	-	55	4	19½	124½	35
Arendal . . .	13	3	12½	10	1	33		-	12	3	12½	10	1
Bergen [1] . . .	45	4	49	30	3	150	2	-	43	3	49	30	3
Drammen . . .	90¾	7	39¾	12	6	28	3	-	90¾	7	39¾	12	6
Fredrikshald . .	38	7	17	48	[2]	-	-	-	27	6	5	26	-
Fredrikstad, ø. .	9¼	-	21	1	-	97¾	-	-	7¾	-	20¾	1	-
Do. v. .	128	8¼	27¾	6	-	185½	2	-	108¼	5¾	27¾	5	-
Hamar	13¾	2	13	3	-	6	-	-	13¾	2	13	3	-
Haugesund . .	34½	1	4¼	25	-	85¾	-	-	34½	1	4¼	25	-
Horten	34½	2	16	2	-	36	-	-	34¼	2	12	2	-
Kongsberg . .	27¾	4	4½	18¼	19	97	10	-	27¾	4	4½	18¼	19
Kragerø . . .	29½	5	7	14	9	45	3	-	29½	5	7	14	9
Kristiania . . .	835	224	1101	273	-	487		-	462	169½	763	239	-
Kristiansand . .	15	-	8	171	-	51	-	-	10	-	8	171	-
Kristiansund . .	44½	8	22½	452½	68	238	3	1 [3]	44½	8	22½	452½	68
Larvik	47	3½	31½	25	1	289	5	1	47	3½	31½	25	1
Lillehammer . .	3	-	5½	1	-	1	-	-	3	-	5½	1	-
Moss	24¼	5¼	10⅓	1½	-	103½	2	-	22¾	4¼	10½	1½	-
Porsgrund . . .	4	-	9	-	-	13	-	-	4	-	9	-	-
Sandefjord . .	34	6	13½	27	-	105	3	-	34	6	13½	27	-
Sarpsborg . . .	36	10	18	-	-	[4]	8	-	30	6	18	-	-
Skien	53	7	46	54	35	162	-	-	53	7	45	54	35
Stavanger . . .	44	4	32	91	4	320	-	-	44	4	32	91	4
Tromsø	22½	-	2	74	87	500		-	22½	-	2	74	87
Trondhjem . .	148¾	9¼	81¼	108½	40	286½	5	-	148¾	9¼	81¼	108½	40
Tønsberg . . .	64	14	38	5	-	35	2	-	64	14	38	5	-
Ialt	1893¾	338¼	1549¾	1577¼	308	3660¼		2	1473	274	1294¼	1520¼	308

[1] Iberegnet det fra bistationen i Muren. [2] Alle. [3] Bjørn. [4] Alle spædkalve.

med 2den klasse på kontrolstationerne.

marquées avec l'estampille de IIme classe).

			Svensk								Dansk							
Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
247 1/2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33		-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
150	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
28	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	5	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
97 2/4	-	-	1 2/4	-	2/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
183 1/2	2	-	19 3/4	2 3/4	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
85 3/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
97	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
315		-	64	51 1/2	101	30	-	166		-	319	3	237	4	-	6		-
51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
238	3	1 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
289	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
103 1/2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
105	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	8	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
162	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
320	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
500		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
286 1/2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3486 1/4		2	99 1/4	58 1/4	110 2/4	53	-	168		-	327	3	238	4	-	6		-

Tabel C.

Antal af slagt som i 1902 er.

(Nombre de viandes de boucherie

By.	Ialt kasseret								Norsk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund	6 1/4	1	1	2 1/2	3	18	4	-	6 1/4	1	1	2 1/2	3	18	4	-
Arendal	2 3/4	-	4	1	1	4		-	2 3/4	-	4	1	1	4		-
Bergen [1]	41	4	6	9	-	119	3	-	41	4	6	9	-	119	3	-
Drammen. . . .	11	4	1	-	-	17	-	-	11	4	1	-	-	17	-	-
Fredrikshald . .	12	-	12	8	-	7	-	-	9	-	8	1	-	4	-	-
Fredrikstad, østre	2 3/4	-	1 1/4	2	-	3	-	-	2 3/4	-	1 1/4	2	-	3	-	-
Do. vestre	11 3/4	1 1/4	-	-	-	18	1	-	9	1 1/4	-	-	-	17	1	-
Hamar.	4	1	4	-	-	9	6	-	4	1	4	-	-	9	6	-
Haugesund . . .	4 3/4	-	2	2 1/2	1	18 1/4	-	-	4 3/4	-	2	2 1/2	1	18 1/4	-	-
Horten.	2 1/2	-	1/2	2	-	13	2	-	2 1/2	-	1/2	2	-	13	2	-
Kongsberg . . .	2 3/4	1	2	1	1	10	1	-	2 3/4	1	2	1	1	10	1	-
Kragerø	3 1/2	2	-	-	-	11	-	-	3 1/2	2	-	-	-	11	-	-
Kristiania . . .	217 1/2	23	164	140	-	552		-	151	16	128	136	-	361		-
Kristiansand . .	6 1/2	-	1	-	-	8	-	-	5	-	1	-	-	8	-	-
Kristiansund . .	4	2	5 1/2	6	-	45 1/2	2	-	4	2	5 1/2	6	-	45 1/2	2	-
Larvik	5	1	2 1/4	1	-	11	1	-	5	-	2 1/4	1	11	1	-	-
Lillehammer. . .	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-
Moss	8 3/4	2 3/4	-	-	-	8 1/2	-	-	8 3/4	2 3/4	-	-	-	8 1/2	-	-
Porsgrund . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord . . .	2	1	1/2	4	-	22	2 1/2	-	2	1	1/2	4	-	22	2 1/2	-
Sarpsborg . . .	6	-	3	-	-	18	-	-	6	-	3	-	-	18	-	-
Skien	5	3	6	20	9	24	-	-	4	3	6	20	9	24	-	-
Stavanger. . . .	15	-	5	6	-	13	-	-	15	-	5	6	-	13	-	-
Tromsø	10	-	-	3	-	4	-	-	10	-	-	3	-	4	-	-
Trondhjem . . .	46 3/4	1 1/4	6 1/2	24	27	147 1/2	-	-	46 3/4	1 1/4	6 1/2	24	27	147 1/2	-	-
Tønsberg	13	1	6	-	-	13	1	-	13	1	6	-	-	13	1	-
Ialt	444 3/4	49 1/4	235 2/4	232	42	1138 1/4		-	369 3/4	41 1/4	195 2/4	220	53	932 1/4		-

[1] Iberegnet det fra bistationen i Muren.

kasseret på kontrolstationerne.
saisies aux bureaux de contrôle).

Svensk								Dansk								Vægt i kilogram af kasserede kjødkroppe	Vægt i kilogram af affald og organer
Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1198	13
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	633	120
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7990,0	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1988	1475
3	-	4	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	700	65
2 3/4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1815	702
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	922	336
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	806	1251,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	776	166
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	793	63,50
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	820	89
26	6	23	3	-	188		-	40 1/2	1	13	1	-	3		-	53998	20779
1 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1038	38
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1760,1	204,8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1089,3	274,69
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132	10
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1609,5	396
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	890	239
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1172 1/2	183
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2286,7	652
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8147,4	636,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1320	-
33 1/4	6	27	10	-	192		-	42 1/2	1	13	1	-	3		-	119577,99	

Tabel D. **Antal af slagt som i 1902 er undersøgte af kontrollørerne udenfor kontrolstationerne.**

(Viandes de boucherie examinées en dehors des bureaux de contrôle).

By	Ialt undersøgt								Norsk								Dansk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund . .	217¾	46	30	29	5	17	12	-	217¾	46	30	29	5	17	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	429½	35	26	226	-	174		-	105½	35	26	226	-	174		-	325	-	-	-	-	-	-	-
Bergen[1] . . .	5014	80	2568	9438	720	3774	947	-	4980½	80	2568	9438	720	3774	947	-	33½	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund . .	55¾	85	22½	536	71	22	-	-	40¾	85	22½	536	71	22	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . .	326¼	20	168¾	4	4	48½	3	-	326¼	20	168¾	4	4	48½	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania . .	217	6	432	-	-	55		-	217	6	432	-	-	55		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund[2]	1459	39	7	204	-	120		-	1459	39	7	204	-	120		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	24	7	5½	59½	-	1	-	-	12	7	5½	1½	-	1	-	-	12	-	-	58	-	-	-	-
Lillehammer[3]	143	26	103	-	-	1	1	-	143	26	103	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	[4] 702	[5] 31½	16	477	-	82	14	-	529½	27½	16	477	-	82	14	-	146½	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund . .	670½	36	181½	285	1	671	54	-	670½	36	181½	285	1	671	54	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	638	83	369	457	19	546	5	-	579	83	368	452	19	546	1	-	59	-	1	5	-	-	4	-
Stavanger . .	6769	295	598	54704	2076	6536	310	-	6683	295	598	54704	2076	6536	310	-	86	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	269	-	6	215	9	98		-	269	-	6	215	9	98		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem . .	140¼	22½	28	210	24	117	7	-	140¼	22½	28	210	24	117	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	17075	812	4561¼	66844½	2929	13625½		-	17050	808	4560¼	66781½	2929	13625½		-	677	-	1	63	-	-	-	-

[1] ɔ: i bikontrolstation i «Muren»; det med 2den klasse stemplede kjød samt kasseret kjød er opført i ét med hovedkontrolstationen.
[2] I det kommunale slagteri. [3] Gudbrandsdalens slagteri (december måned). [4] Heraf 13 svenske. [5] Heråf 2 svenske.

Tabel E. **Kjødkroppe stemplet med 2den klasse i 1902 udenfor stationerne.**

(Viandes de boucherie marquées avec l'estampille de IIme classe en dehors des bureaux).

By	Ialt 2den klasse								Norsk								Dansk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund . . .	5	3	5	-	-	1	2	-	5	3	5	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal . . .	1	4	1	-	-	-	-	-	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund . .	2 3/4	2	-	-	-	-	-	-	2 3/4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . .	6 1/2	4	5	-	1	3	-	-	6 1/2	4	5	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania . . .	4	-	44	-	-	-	-	-	4	-	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer [1] .	5	1	1	-	-	-	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	5 3/4	2	-	-	-	10	-	-	5 1/2	2	-	-	-	10	-	-	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund . . .	21	13	9	4	-	35	-	-	21	13	9	4	-	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	13	5	4	28	8	50	-	-	13	5	4	28	8	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger . . .	74	11	13	261	18	114	1	-	72	11	13	261	18	114	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø . . .	2	-	-	-	9	20		-	2	-	-	-	9	20		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	140	46	82	293	36	236		-	137 3/4	46	82	293	36	216		-	2 1/4	-	-	-	-	-	-	-

[1] Gudbrandsdalens slagteri.

Tabel F.

Kjødkroppe kasserede i 1902 **udenfor** stationerne.

(Viandes de boucherie saisies en dehors des bureaux).

By	Ialt kasseret								Norsk								Dansk								Vegt i kilogram af kasserede kjød-kroppe.	Vegt i kilogram af affald og organer.
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr		
Ålesund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37,5	-
Arendal	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		-	43	-
Haugesund . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53,5
Kongsberg . .	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200	24,5
Kristiania . . .	1	1	5	-	-	-	-	-	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27
Lillehammer [1] .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	173
Moss	3½	-	-	-	-	-	-	-	3½	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	472	137
Porsgrund . . .	6	-	1	-	-	4	-	-	6	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Skien	2	1	1	-	-	7	-	-	2	1	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	204	349
Stavanger . . .	8	1	-	13	-	15	-	-	8	1	-	13	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1321,7	910
Ialt	20½	3	8	13	-	28		-	20½	3	8	13	-	26	1	-	-	-	-	-	-	1		-	2278,2	1674,0

[1] Gudbrandsdalens slagteri.

1. Ålesund.

Dyrlæge *Toenberg* anfører i sin indberetning følgende:

Forholdnene på stationen er uforandrede. Elektrisk lys er endnu ikke indlagt, derimod er ophængningsrummet bleven forsynet med en ventil; hvilket har hjulpet endel på luften.

Af årsager til stempling med 2den kl. og kassation kan først og fremst nævnes den dårlige behandling af kjødet, hvilket for en stor del ligger i den vanskelige, langvarige og uheldige transport.

Sørgelige exempler på dårlig behandling frembyder rensdyrkjødet, hvoraf der ikke sælges så ringe mængder her i byen. Det er tilsyneladende ringe kontrol underkastet, idet jeg har seet gadehandlere falbyde kjødstykker af høist uappetiteligt udseende. Ved siden heraf kommer, at kjødet, der sendes i frossen tilstand, som regel kommer hid optøet og derfor meget hurtigt bliver bedærvet.

For fårenes og tildels kalvenes vedkommende har jeg påtruffet en lidelse, der ytrer sig ved små blodudtrædninger i musklerne og efter min erfaring i de allerfleste tilfælde angrebet mellemgulvsmusklerne, bugmusklerne og ribbenenes mellemmuskler. Jeg har ialt påtruffet en 40—50 sådanne tilfælde.

Til at begynde med kasserede jeg skrottene uden videre, idet jeg opfattede det som en septisk lidelse, hvilket jeg blev bestyrket i ved i det første tilfælde at finde hæmorrhagiske kjertler. Jeg har aldrig havt organerne af disse dyr til undersøgelse, men jeg har grund til at antage, at lidelsen ikke er så farlig, som den ser ud til, idet jeg for det første hverken makro- eller mikroskopisk har kunnet påvise forandringer i muskulaturen, selv ved høi grad af lidelsen. For det andet har kjertlerne vist sig uforandrede på et par undtagelser nær, hvor jeg fandt rødme men ikke svulst af dem. Videre har jeg vidnesbyrd fra pålidelige, uinteresserede mænd om, at dyrets almenbefindende lige før slagtningen tilsyneladende har været uforstyrret. For tiden kasserer jeg kun, hvor blødningerne også forefindes i de større muskelgrupper eller hvor kjertlerne samtidig viser pathologiske forandringer. Findes blødningerne kun udbredt i bugmuskler, mellemgulv eller ribbensmusklerne men i lidt større mængder, kasseres disse muskelgrupper og resten stemples med 2den klasse. Findes der kun meget få blødninger og kjødet ellers intet mistænkeligt frembyder, har jeg stemplet det med 1ste klasse.

Byens kjødtilførsel har været betydelig støre end foregående år — næsten dobbelt så stor som 1901, hvilket skyldes det dårlige foderår. Dette er nok også årsagen til den store mængde tarveligt storfækjød — magert og udpint — som dette år blev tilført byen.

Det kjød, som kommer fra Romsdalen, er gjennemgående meget bedre og federe end det fra Søndmør og da navnlig fra de indre Fjorde. Gjennemsnitsvægt af et storfæslagt fra Søndmørsfjordene er 80—85 kg. Men jeg har ikke sjelden seet fuldvoksne dyr fra 55—60 kg. Gjennemsnitsvægt af Romsdalsko er 90—95 kg.

Tabel I. (Ålesund).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	1¼	-	7	40	7	1	4	-
Afmagring	-	-	-	9	13	30	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	12½	1	6½	57	15	103½	4	-
Benbrud	20¼	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1½	-	-	-	-	4	1	-
Blodurin	2	1	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse	5¼	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	3	-	-	1½	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	2	-	-	-	-
Jurbetændelse	¼	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1¼	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Nødslagtning	5½	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	6	-	-
Tarmlidelser	2	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	2½	-	-	-	-	-
Umodenhed	-	-	-	-	-	109	-	-
Blødninger i muskler	-	-	-	12	-	-	-	-
Ialt	154¾	4	21	121½	35	253½	9	-

Tabel II. (Ålesund).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring	-	-	1	-	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	2	4	1	-
Beskadigelse, ydre	1/2	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	1/2	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3/4	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	1	3	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	7	1	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	-	2	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Vattersot	1	-	-	-	-	-	-	-
Degeneration	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Blødninger	-	-	-	2	-	-	-	-
Ialt	6 1/2	1	1	2 1/2	3	18	4	-

Tabel III. (Ålesund).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	4	-	-	-	-	-
Afmagring	-	1	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	1	2	-
Benbrud	3	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	1	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Nødslagtning	1	-	-	-	-	-	-	-
Parasiter	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	5	3	5	-	-	1	2	-

2. Arendal.

Kontrolløren, dyrlæge *Egeberg*, meddeler:

Ved sammenligning af tabellerne fra ifjor og iår vil sees, at antallet af kontrollerede kjødkroppe er steget. Dette kommer vistnok deraf, at tilgangen af dansk kjød er aftaget, hvilket ikke har sin direkte årsag i forbud og told, men i vort dårlige foderår. Det kan nævnes, at i vår fremstillede en bonde et miltbrandsslagt. Kjødet var rødt, blodigt, nyretalgen misfarvet, glandlerne hæmorrhagiske. Eieren forsøgte at forklare, at koen netop havde været til oxe, og måtte slagtes af upasselighed efterpå. Da imidlertid en mikroskopisk undersøgelse viste, at der forelå et miltbrandstilfælde, blev kjødet kasseret og opbrændt. Forøvrigt har årsagerne til kjødets stempling med 2den kl. og delvis kassation været urenslig behandling, bedærvethed under transport og magerhed.

Tabel IV. (Arendal).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	7	7	-	11	-	16		-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4[1])	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	1		-
Hudsygdom	-	-	2	-	-	-	-	-
Ikter	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	6		-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	4		-
Rachitis	-	-	12	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	6		-
Ialt	16	7	14	11	-	33		-

[1]) Hvoraf 2 danske.

Tabel V. (Arendal).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2[1])	-	-	2		-	-	
Bughindebetændelse, traumatisk	-	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3		-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	-	-	1	-	-	-	-	-
Miltbrand	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	2		
Ødem	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	4	-	4	2		5		-

[1]) Hvoraf 1 dansk.

3. Bergen.

Kommunedyrlæge *Ivar Nielsen* indberetter:

Ved kontrolstationerne er iår kontrolleret det største antal skrotter, som er tilført byen i noget år, nemlig 68 697, af en vægt af ca. 3 017 501 kg. og modsvarende en omtrentlig værdi af 1 894 224 kroner. Den væsentligste del heraf er norsk kjød. Dog har der i årets begyndelse været tilført en del dansk kjød i hele skrotter, foruden de ret betydelige kjødmængder, der tilføres som tøndekjød i letsaltet tilstand. Kjødpriserne har derfor i 1903 stillet sig noget lavere end i de foregående år.

Hvad kjødets kvalitet angår lader det meget tilbage at ønske. De mange meierier, som oprettes og den derved betingede fordelagtigere udnyttelse af melken, har selvfølgelig i nogen grad paavirket kjødproduktionen, idet der nu ikke opfodres et så stort antal stude som tidligere. Landslagtningen, som tiltager år for år, vel væsentlig på grund af Bergens elendige slagteriforhold, har også en forringelse af kjødets kvalitet tilfølge, idet kjødet, dels på grund af den dårlige slagtning, dels ved den påfølgende transport forringes både i udseende og værdi. Men også det byslagtede kjød forringes betydelig i kvalitet som følge af de slette opstaldnings- og slagteriforhold.

Der er iår fundet tinter i 104 til undersøgelse indbragte skrotter, hvoraf 50 som entintede eller indeholdende degenererede tinter blev stemplet med 1ste kl., hvorimod 54, der indeholdt flere levende tinter, blev nedsaltet under kontrol og efter saltningen overleveret eieren til fri afbenyttelse.

Af kjødudsalg og slagteværksteder har været foretaget 1 468 besigtninger. Stellet i disse bedres jevnt, og det tør håbes, at der ved hjælp af de nu vedtagne forandringer i sundhedsvedtægterne vil lykkes at få de endnu tilstedeværende mangler fjernede.

Slagteboderne, hvoraf der har været foretaget 257 besigtninger, er endnu i den samme slette forfatning som omtalt i min forrige beretning. I håb om, at de nuværende forhold vil bringe en tilfredsstillende ordning af disse forhold ved indredning af offentlig slagtehus og kvægtorv, har man ikke villet pålægge slagtebodernes eiere de betydelige omkostninger, som vilde medgaa, om de nuværende slagteboder skulde bringes i en tilfredsstillende stand.

Tabel VI. (Bergen).

Årsager til 2den kl. stempling.[1])

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	29	-	4	7	-	-
Afmagring	12[2])	4	6	16	-	6	1	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4	-	1	5	-	113	-	-
Beskadigelse, ydre	3	-	-	1	-	1	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	
Bughindebetændelse af anden årsag	1	-	-	1	-	2	-	-
Diarrhoë	1	-	-	-	-	16	1	-
Fødselsbesvær	2	-	-	1	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	2	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	-	-	3	-	-	-	-
Kalvningsfeber	5	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	2	-	2	-	-	3	-	-
Nødslagtning	6	-	2	2	-	-	-	-
Overdrift	5	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	9	-	-	-	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ødem	1[3])	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	48	4	49	29	4	150	2	-

[1]) Medindbefattet det fra bistationen i «Muren». [2]) Heraf 2 danske. [3]) Dansk.

Tabel VII. (Bergen).

Årsager til kassation.[1])

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	22	-	-
Afmagring	-	-	-	-	-	1	-	-
Bedærvet ellet slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	17	-	-
Beskadigelse, ydre	3	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin	7	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	4	-	-	1	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	4[2])	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag	-	-	-	3	-	5	-	-
Børsygdom	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	1	-	-	-	-	57	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	1	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	4	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	5	3	2	4	-	4	-	-
Overdrift	7	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	3	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	-	1	-
Septiske tilstande	1	-	1	-	-	-	-	-
Svulster	3	-	-	-	-	-	-	-
Tinter	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	3	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	3	-	-
Ialt	42	4	6	9	-	118	1	-

[1]) Iberegnet det fra bistationen i «Muren». [2]) Heraf 1 dansk.

4. Drammen.

Kontrolløren, dyrlæge *Elvestad*, indberetter:

Også i 1902 har kjødkontrollen her været drevet på samme sted og under samme vilkår som tidligere.

Kjødtilførselen har været 234 skrotter større end foregående år, hvilken forøgelse falder væsentlig på svinene. Kjødets kvalitet har været meget god og i behandlingen merkes fremgang for hvert år.

Undersøgelse af kjød udenfor stationen har ikke fundet sted og alt det undersøgte sees at have været af norsk oprindelse.

Tabel VIII. (Drammen).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	2	-	5	7	1	6	-	-
Absces (byld)	-	1	-	-	-	1	-	-
Afmagring	20	-	2	1	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	4	2	-	5	7	-	-
Benbrud	-	-	-	-	-	1	-	-
Benskjørhed	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	3	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag	-	2	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	6	-	-
Fødselsbesvær	4	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	5	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	3	-	10	-	-	4	-	-
Mavesygdom	2 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	2	-	-	-	-	1	3	-
Nødslagtning	-	-	5	-	-	1	-	-
Overdrift	3	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	14	-	-	-	-	-
Tuberkulose	30 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	2	-	-	1	-	-	-	-
Ødem	2	-	-	3	-	-	-	-
Ialt	90 3/4	7	39	12	6	28	3	-

Tabel IX. (Drammen).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Afmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	1	-	-
Beskadigelse, ydre	-	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin	-	2	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	7	-	-
Fødselsbesvær	4	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	-	-	-	-	2	-	-
Stivkrampe	-	1	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	3	-	-
Tuberkulose	4	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	11	4	1	-	-	17	-	-

5. Fredrikshald.

Som kontrollør har fungeret dyrlæge *C. A. Nielsen.* Det kontrollerede kjøds mængde vil findes anført på tabellerne A, B og C og årsager til 2den kl. stempling og kassation på tabellerne X og XI.

6. Fredrikstad.

Vestre Fredrikstad.

Kontrolløren, dyrlæge *O. Vold* meddeler:

Personalet ved kontrollen er de samme som foregående år; aflønningen var også den samme.

Sammenlignet med foregående år vil sees, at tilførslen til kontrollen er tiltaget med ikke så få slagt, nemlig: 324 storfæ, 12 heste, 326 svin, 290 får, 18 spædkalve, 16 gjødkalve.

Fra Sverige er indførslen aftaget med 409 storfæ, 17 heste, 132 får, 61 gjødkalve og 20 spædkalve, men tiltaget med 28 svin.

2den klasses stempling har holdt sig omtrent i samme forhold som 1901 med undtagelse af spædkalv, som 1901 sees at have en ganske betragtelig større 2den klasseprocent end iår, men er grunden den, at min formand vistnok har stemplet alle spædkalve under ca. 8 dage med 2den klasse, uanseet kjødets udseende; denne fremgangsmåde kan jeg ikke ganske samstemme i ,idet jeg giver kalveslagt 1ste klasse uanseet alder, når kjødet er friskt og har et pent udseende; jeg har den opfatning, at konsumenterne får afgjøre næringsværdien.

Kassationsprocenten er omtrent som forrige år.

Et glædeligt tegn er, at behandlingen af slagtene og emballagen idetheletaget bliver bedre; bondeslagtene er som regel indpakkede i rene hvide lagener, derimod

Tabel X. (Fredrikshald).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	1	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring	1 2[1])	5	-	32[2])	-	-	-	-
Aktinomykose (strålesop)	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	5[3])	3[4])	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	2	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	5[5])	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	4[6])	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	4	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	4	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	-	1[7])	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	-	1[8])	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	13[9])	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	4[10])	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	4[11])	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	16[12])	-	-	-	-
Ødem	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	46	9	17	48	-	Alle	2	-

[1]) Deraf 3 svenske. [2]) Deraf 12 svenske. [3]) Deraf 3 svenske. [4]) Deraf 2 svenske [5]) Deraf 1 svensk. [6]) Deraf 1 svensk. [7]) Svensk. [8]) Svensk. [9]) Deraf 5 svenske. [10]) Deraf 1 svensk. [11]) Deraf 3 svenske. [12]) Deraf 10 svenske.

kunde det pr. jernbane fra Sverige og Fredrikshald hidsendte slagt i kjødhække være bedre indpakket. Hækkene viser sig være lette og praktiske, men kjødet må alligevel omvikles med tøi for at beskytte mod støv.

Transporten af levende dyr pr. jernbane fra Sverige og Fredrikshald kunde foregå på en mere human måde, store procenter af de på kontrollen fremstillede slagt viser tegn på dårlig behandling, enkelte slagt viser mørke rødblå partier fremkaldt ved ydre vold, hyppigst på fårene; slagterne opgiver, at det skriver sig fra transporten, som foregår på den efter mit skjøn forkastelige måde, at efter at vognene er fyldt med det lovlige antal storfæ, pakkes efterpå med får, og man kan på den måde forstå, at de stakkels dyr får beskadigelser særlig under skiftningen på stationerne, idet vognen rykkes til alle kanter.

Kjødsalget på torvet bør efter mit skjøn forandres didhen, at 1ste og 2den klasses kjød skilles ad, således at kjød stemplet med 2den klasse anvises en egen plads på torvet; under den nuværende ordning er det vanskeligt for kjøbere at erkyndige sig om klassen, efter at kjødet er opstykket på bordene.

Torvhandlere med 2den klasses kjød opnår på den nuværende måde ofte samme pris som en med 1ste klasses kjød, og kjøberne blir bedragne.

Tabel XI. (Fredrikshald).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	5 [1])	-	2 [2])	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	3 [3])	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	2 [4])	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Miltbrand	-	-	1	-	-	-	-	-
Nødslagtning	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	5 [5])	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	6 [6])	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	1	-	-	3 [7])	-	-	-	-
Tinter	1 [8])	-	-	-	-	-	-	-
Dødfødt	-	-	-	-	-	7 [9])	-	-
Ialt	12	-	12	8	-	9	-	-

[1]) Svenske. [2]) Svenske. [3]) Deraf 1 svensk. [4]) Deraf 1 svensk. [5]) Deraf 2 svenske. [6]) Deraf 2 svenske. [7]) Deraf 2 svenske. [8]) Svensk. [9]) Deraf 3 svenske.

Tabel XII. (Vestre Fredrikstad).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	[1]) 6	[2]) 1	1	[3]) 1	-	[4]) 2	-	-
Asces (byld)	1 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring	[5]) 46	-	-	-	-	60	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	[6]) 8	2 2/4	-	-	-	-	1	-
Benbrud	1	1	1	-	-	-	1	-
Beskadigelse, ydre	[7]) 4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	9 2/4	-	-	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	2	1	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	8	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	[8]) 3 2/4	-	1	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	3	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	2/4	-	2	-	-	-	-	-
Ikter	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2/4	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	123 1/2	-	-
Nyresygdom	[9]) 19 3/4	[10])2	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift	[11])2/4	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	16 2/4	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	[12])12	-	-	-	-	-	-	-
Ødem	2/4	-	-	-	-	-	-	-
Stemplet udenbys	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	128	7 2/4	27 2/4	1	-	185 1/2	2	-

[1]) Deraf 1 svensk. [2]) Svensk. [3]) Svensk. [4]) Svensk. [5]) Deraf 5 3/4 svenske. [6]) Deraf 3 svenske. [7]) Deraf 2 svenske. [8]) Deraf 2 svenske. [9]) Deraf 2 svenske. [10]) Deraf 1 svensk. [11]) Svensk. [12]) Deraf 3 2/4 svensk.

Tabel XIII. (Vestre Fredrikstad).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	2¼	-	-	-	-	-	-	-
Absces (byld)	¼	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	8	½	-
Beskadigelse, ydre	1¼	-	-	-	-	-	½	-
Brystbetændelse, traumatisk .	¼	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	¼	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	[1]) 10	-	-
Nyresygdom	[2]) 5	1	-	-	-	-	-	-
Overdrift	[3]) ¾	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	[3]) 2¼	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	11¾	1¼	-	-	-	18	1	-

[1]) Deraf 1 svensk. [2]) Deraf 1 svensk. [3]) Svensk. [4]) Deraf 1¼ svensk.

Østre Fredrikstad.

Den kontrollerende dyrlæge, *Hvattum*, indberetter:

Tilførselen af kjød til stationen er omtrent som foregående år. Kjødets kvalitet har gjennemgaaende været jevnt god.

Som kommunal dyrlæge fører jeg tilsyn med slagterier, pølsemagerier og melkeudsalg; ligesom de paa torvet falbudne varer af kjød, fisk o. s. v.

De forhold, hvorunder handelen med fersk kjød foregår på torvet, må ansees ikke at være tilfredsstillende. Kjød opdeles i små stykker fra under 1 kg. og forhandles under åben himmel fra vogne eller borde som er placeret på torvet.

Den slags opstykning og forhandling må ansees mindre heldig, især da ferskt kjød er en vare, som ikke tåler alt slags veir.

Endvidere kan anføres, at kjød stemplet med 2den kl. burde forhandles fra særskilt lokale eller plads på torvet. Når kjødet ikke alene i udsalgssteder men ogsa ellers blir opdelt i en hel del små stykker, og sådanne blir blandet sammen, har jeg gjentagende iagttaget det vanskelige i tydelig at påvise de forskjeliige merker. På denne måde vil sælgerne ikke alene opnå samme pris for vare af ringere kvalitet; men kjøberne vil ikke have den garanti for hvad slags vare, de får, ligesom hensigten med 2den kl. stempling neppe opnåes. Kjød med 2den kl. merke er forbudt i pølsemagerier.

Tabel XIV. (Østre Fredrikstad).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	10	-	-
Afmagring	1	-	-	-	-	28	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	46 2/4	-	-
Benbrud	2/4	-	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	2 2/4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag	1 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	7	-	-
Fødselsbesvær	-	-	2	-	-	-	-	-
Hudsygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	2	-	-
Mavesygdom	-	-	1 2/4	1	-	2	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	-	-	-	-	1	-	-
Rachitis	-	-	15 2/4 [2]	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1 2/4 [1]	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	9	-	21	1	-	97 2/4	-	-

[1]) Svensk. [2]) Hvoraf 2/4 svensk.

Tabel XV. (Østre Fredrikstad).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Benbrud	2/4	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	-	-	1/4	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	1	-	-
Gulsot	-	-	-	1	-	1	-	-
Mavesygdom	-	-	-	1	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	2 3/4	-	1 1/4	2	-	3	-	-

7. Hamar.

Kontrollens bestyrer, dyrlæge *A. Lange*, meddeler:

Kontrollen foregik i det gamle lokale, og som før fra kl. 7 1/2 til kl. 11 1/2 hver søgnedags formiddag. Personalet og lønnen som før.

Kvaliteten af det tilførte kjød har også i dette år gået fremad, idet indkjøb af kraftfoder på grund af den knappe avling har været meget stort. Rigtig magre dyr forekommer meget sjeldent. Spædkalvene er dog ikke synderlig bedre nu end før, da de som regel slagtes tidlig; dog gjør vistnok moderdyrenes gode foderstand sig også gjældende på kalvene. Gjødkalve er meget sjeldne. 5 gjødkalve, eller maaske rettere store spædkalve, kasseredes, fordi de var i høi grad oppustede. Denne behandlingsmåde er ikke kjendt her og ved undersøgelse viste det sig også, at det var en «ægte» schweitzer, der var kvægrøgter på en gaard i Løiten, som havde gjort det — efter sigende for at lette flåningen.

Det aller meste af kjødet tilføres byen i slagtet stand, idet de fleste kjødhandlere har sine faste udenbys leverandører.

Priserne har været gjennemgående meget gode og varerne som regel meget godt behandlet. Dog gjør dette sig ikke altid gjældende overfor det som tilføres pr. jernbane. Dette er ofte yderlig slet behandlet.

Gjennemsnitsvægten antages at have været: for okse ca. 140 kg., hest 240 kg., svin 70 kg., får 18 kg. og spædkalv 14 kg.

Tabel XVI. (Hamar).
Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	2	1	-	1	-	-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	2	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	4	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag	-	-	2	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3	-	-
Fødselsbesvær	3	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	2	-	-	-	-
Mavesygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Råner	-	-	3	-	-	-	-	-
Ialt	14	2	10	3	-	3	-	-

Tabel XVII. (Hamar).
Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	1	-	-	-	1	-
Bughindebetændelse	-	-	2	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	9	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Vattersot	1	1	-	-	-	-	-	-
Oppustede	-	-	-	-	-	-	5	-
Ialt	4	1	4	-	-	10	6	-

8. Haugesund.

Den kontrollerende dyrlæge, *Haugen*, meddeler:

Kjødkontrollen har fremdeles sine lokaler på torvet og har ikke undergået nogen forandring. Personalet er det samme som foregående år, og kontrollørens løn er fremdeles kun 800 kroner årlig.

Behandlingen af kjødet er upåklageligt og kvaliteten gjennemgående ret god.

Til antallet af dårlige spædkalve leverer «strilelandet» den største kontingent. Kalvene derfra er som oftest små og magre og bliver ikke mere appetitlige efter at være transporteret med indvoldene i, hvad der ofte praktiseres.

Efter en gjennemsnitsvægt af 180 kg. for hest, 110 for okse, 80 for svin, 16 for får, 12 for spædkalve og 30 for gjødkalve bliver totalforbruget af kjød og flesk 269 769 kg. Efter en antagen folkemængde af 8 000 indbyggere skulde således forbruget af ferskt kjød og flesk udgjøre 30,56 kg. kjød og 3,16 kg. flesk pr. individ.

Tabel XVIII. (Haugesund).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1	-	-	4	-	-	-	-
Absces (byld)	1 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring	6 1/2	1	1 1/2	18	-	15	-	-
Aktinomykose (strålesop) . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	36	-	-
Benskjørhed	1	-	1 3/4	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	-	-	-	-	3/4	-	-
Brystbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	3/4	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	7	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	2	-	-
Trommesyge	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	9	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	3	-	-	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	32	-	-
Ialt	34 1/2	1	4 1/4	25	-	85 3/4	-	-

Tabel XIX. (Haugesund).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Aktinomykose (strålesop) . .	1/4	-	-	-	-	-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	1/2	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	1/4	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	11 1/4	-	-
Hjernelidelser	-	-	1	1	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	3	-	-
Vattersot	2 1/2	-	-	-	1	1	-	-
Ialt	4 3/4	-	2	2 1/2	1	16 1/2	-	-

Tabel XX. (Haugesund).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3/4	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	2	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	2 3/4	2	-	-	-	-	-	-

9. Horten.

Kontrolløren, dyrlæge *Davidsen*, meddeler, at kontrollens udstyr, drift m. v. var som det foregående år og anfører videre:

Tilførselen af kjød har været den samme som i 1901, men det tilførte kjød i 1902 står over det foregående år i kvalitet og behandling. Kjødleverancen til marinen, 20 000 kg., indehaves af en af stedets slagtere, der for det meste får sit slagt fra de omliggende distrikter. Kun en slagter her på stedet får sit slagt levende hid overført fra Moss. Fra Sverige er intet indført, fra Danmark 1 okse, 1 hest og 4 svin. Af bedærvede varer er konfiskeret:

2 tønder med affald (organer),
1 — med tarme,
1 — saltet hestekjød,
1 — gammelt kokjød.

Tabel XXI. (Horten).

Årsager til 2den kl. stempling.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1	-	5[1])	2	-	-	-	-
Afmagring	24 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud	-	-	3	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	1	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	-	-	1	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	-	4	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber	3 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Raslesyge	-	-	2	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
For spæde	-	-	-	-	-	35	-	-
Stemplet i Kristiania	-	2	-	-	-	-	-	-
Ialt	34 1/4	2	16	2	-	36	-	-

[1]) 4 danske.

Tabel XXII. (Horten).

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1/2	-	-	2	-	-	-	-
Benbrud	-	-	1/2	-	-	-	-	-
Børsygdom	1/2	-	-	-	-	5	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	5	2	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	1	-	-
Svulster	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	-	-	-	1	-	-
Selvdød	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	2 1/2	-	1/2	2	-	13	2	-

10. Kongsberg.

Kjødkontrolløren i Kongsberg, amtsdyrlæge *A. Løken*, meddeler:

Tilførselen af kjød i 1902 har været betydelig større end i foregående år, idet der er undersøgt ca. 300 storfæ mere. Den øgede tilførsel er formodentlig begrundet i den større nedslagtning, som folk måtte foretage sidste høst på grund af det knappe foderår; prisen på slagtefæ i fædrifterne var iår også betydelig lavere, så folk indkjøbte endel mere kjød til saltning end det foregående år. Når gjennemsnitsvægten af okse sættes til 150 kg. og hest til 200 kg., svin 90 kg., får og gjed 18 kg., spædkalv 15 kg. og gjødkalv 30 kg., bliver det årlige kjødforbrug ca. 37,5 kg. pr. hvert individ af byens 5 660 indbyggere.

Tabel XXIII. (Kongsberg).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	-	-	-	7	16	-	-	-
Afmagring	3	1	-	4	2	4	4	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	-	-	2¼	1	26	-	-
Beskadigelse, ydre	¼	1	-	1	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	¼	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	12	-	-
Gulsot	3	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2½	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	4¼	-	-	1	-	-	1	-
Ledsygdom	5¼	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	½	1	¼	1	-	25	-	-
Nyresygdom	2½	-	-	-	-	-	1	-
Nødslagtning	1¾	-	1	-	-	12	1	-
Parasiter	-	-	-	-	-	-	2	-
Rachitis	-	-	2¼	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1½	-	1	-	-	-	-	-
Ødem	-	-	-	2	-	1	1	-
Nyfødte kalve	-	-	-	-	-	17	-	-
Ialt	27¾	4	4½	18¼	19	97	10	-

Tabel XXIV. (Kongsberg).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	1	-	-	-	
Bughindebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	1	-
Ledsygdom	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom	1 1/2	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	1	1	-	-	1	2	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	3	-	-
Ialt	2 3/4	1	2	1	1	10	1	-

Tabel XXV. (Kongsberg).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	-	-	-	-	1	-	-	-
Afmagring	-	1	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	2	-	-
Benbrud	-	2	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	2	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Ialt	6 1/2	4	5	-	1	3	-	-

Tabel XXVI. (Kongsberg).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bughindebetændelse	-	-	1	-	-	-	1	-
Ialt	-	-	1	-	-	-	1	-

11. Kragerø.

Angående kjødkontrollen i Kragerø meddeler dyrlæge *Manstad:*

«Nogen forandring med hensyn til kontrollens virksomhed har ikke fundet sted siden min sidste beretning. Lokalet er det samme og løn den samme som før; tilførslen af kjød noget nær ligedan. Af dansk slagt er tilført stationen her kun 33 oksekroppe.

Angående vægt af tilførte slagt må jeg tillade mig at henvise til beretningen for 1901.

På grund af det mislige foderår blev udover høsten ifjor slagtet forholdsvis flere unge kviger end almindeligt, så slagtevægten pr. dyr antagelig var i gjennemsnit mindre end i 1901.

I januar måned blev der tilført kontrolstationen et slagt som ved undersøgelsen viste symptomer på miltbrand. Dette bekræftedes yderligere ved mikroskopisk undersøgelse af præparat af milt og blod.

Eieren opgav, at koen, der forøvrigt var i udmærket huld, pludselig blev syg sent om aftenen og da en nærboende slagter rådede eieren til at slagte koen, blev dette udført, og slagteren fandt intet mistænkeligt under åbningen.

I den grænd (Helle) har der før om årene indtruffet adskillige tilfælde af miltbrand, dog ikke hos ham, der eiede oven omhandlede slagt.

Da den valgte nedgravningsplads for smittefarligt kjød m. m. er på en ø, og ishindring gjorde det umuligt at bringe kadaveret med organer derud, så det var forbundet med adskillig vanskelighed at få alt tilintetgjort; ligesom en grundig desinfektion af kontrollokalet blev nødvendig. Til desinfektion af kontrolbord og gulv i lokalet anvendte jeg sublimatopløsning.

Spor af tuberkulose er iagttaget i nogle få organer, og enkeltvis i jur hos kjør. Blodurin var årsag til konfiskering af 1 hest og 2 okser. Forøvrigt må bemerkes, at næsten alt tilført slagt er pent behandlet og nogenlunde godt indpakket. Ingen udførsel af kjød foregår herfra; her er heller ingen hermetikfabriker.»

Tabel XXVII. (Kragerø).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt (Råner)	-	-	3	10	3	-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	4	6	21	-	-
Blodurin	-	3	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	3	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	2	-	-	-	-	10	-	-
Fødselsbesvær	5	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	2	-	-	-	-	-	-	-
Ikter	4	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	5	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	1½	2	-	-	-	3	1	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	6	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	5	2	-
Nødslagtning	3	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Ialt	29½	5	7	14	9	45	3	-

Tabel XXVIII. (Kragerø).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	5	1	-
Blodurin	2	1	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	1	-	-	-
Miltbrand	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdom	-	1	-	-	-	3	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	1	-	-
Septiske tilstande	½	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	-	1	-	-	-
Ialt	3½	2	-	-	2	11	1	-

12. Kristiania.

Kontrollens bestyrer, dyrlæge *A. Lo*, meddeler i sin indberdtning følgende:

«Budget og administration har været omtrent som foregående års.

I kvaliteten af det tilførte kjød kan der jo vanskelig merkes nogen fremgang fra det ene år til det andet. Om der end merkes nogen forbedring også i de sidste år, er dog ikke forskjellen så påtagelig fra det ene år til det andet, som det var i de første år, kontrollen virkede.

Der er iår begyndt at komme en del kjød fra Trondhjemsamterne og Nordland. Kvaliteten af noget af dette kjød har oprindelig været ret god; men den lidet fagmæssige behandling, kjødet er blevet til del under slagtning og før afsendelsen og den lange transport, har ofte sat slemme merker på kjødet, og priserne er da vistnok også blevet derefter.

Behandlingen under transporten er jo ikke afsenderne herre over, men den ofte mangelfulde slagtning og ukyndige behandling før afsendelsen, skyldes jo udelukkende eierne, der jo også får bære tabet ved sin uforstand.

Det slagtede kjød er jo ganske anderledes udsat for at beskadiges under transporten, hvorfor det er af den største betydning, at slagtningen foretages af kyndige folk, så kjødet i det mindste før afsendelsen har et præsentabelt udseende.

Der tales og skrives i tide og utide om den slemme medfart kjødet får ved kjødkontrollen. Det må medgives, at forholdene ikke er som de burde være. Det er en feil, at taget foran kjødkontrolstationen ikke er så stort, at kjødlæssene helt kunne stå under tag ved af- og pålæsningen. En feil er det også, at kjødhandelen for det meste foregår på Youngstorvet, den burde være henlagt til Ankertorvet. Endelig er det en feil, at kjødhandelen foregår under åben himmel. Men dette er ulemper, som vanskelig lader sig rette på, før det bliver taget bestemmelse med hensyn til slagtehuse, kvægtorve og overbyggede torve. Bliver der torvhaller, vil jo kjødkontrollen blive henlagt did; derfor siger det sig selv, at man kvier sig for at foretage nogen bekostelige forandringer udenfor den nuværende kontrolstation, før disse forhold er ordnet.

Sygdomme, som giver anledning til forringelse i klasse og kassation, er omtrent de samme som forrige år.

Almindelige sygdomme holder sig på samme antal, hvorimod antallet af tuberkuløse dyr i det store og heletaget er gået tilbage.

At der af ialt 32 831 stk. norsk slagtet storfæ og 20 918 stk. svin på grund af tuberkulose kun er stemplet med 2den klasse henholdsvis 96 og 72 eller $0,_{29}$ pct. og $0,_{34}$ pct. og kasseret 23 og 9 stk. eller $0,_{07}$ og $0,_{04}$ pct., må siges at være et meget pent resultåt, og at tuberkulosen blandt husdyrene er gået tilbage her i landet, tør være indlysende.

At antallet af tuberkuløse dyr dog holder sig såpas høit, skyldes, at betydelige antal svenske dyr, der har reageret ved tuberkulinprøven, slagtes her i byen, ligesom der er mange tuberkuløse tilfælde blandt de indførte slagtedyr. Tuberkulosen er også betydeligt aftaget blandt de såkaldte «Fjøskuer» (ɔ: Dyr indførte fra Sverige som kalvekjør, og som står på fjøs i eller omkring byen til de er udmelket og fedede).

Af de svenske 4 949 stk. storfæ og 1 883 stk. svin er på grund af tuberkulose henholdsvis 6 og 11 stk. stemplet med 2den klasse og 2 og 1 kasseret, eller $0,_{12}$ og $0,_{58}$ pct. 2den klasse og $0,_{04}$ og $0,_{05}$ pct. kasseret.

Af danske 9 677½ stk. storfæ og 1 145 stk. svin er på grund af tuberkulose henholdvis 208 og 71 stemplet med 2den klasse og 34 og 7 kasseret, eller $2,_{46}$ og $6,_{20}$ pct. 2den klasse og $0,_{35}$ og $0,_{61}$ pct. kasseret.

Uden vidtløftig at omtale de forskjellige husdyrsygdomme, som man får se på kontrollen, vil jeg dog henlede opmerksomheden på den letsindighed som folk lægger for dagen, der har varer at sælge i byen.

Hvad der til tider af kjødvarer kan fremstilles på herværende kjødkontrol trodser ofte enhver beskrivelse. Det kan være kjød af dyr, som er døde eller slagtet døende på grund af putride børbetændelser, traumatiske hjertesæks- eller bughindebetændelser, kakeksier på grund af forskjellige lidelser osv. Dette kjød er ofte i en tilstand, af et udseende og en lugt, som er ubeskrivelig slet, og at folk vil gjøre forsøg på at sælge slige varer viser, hvor hensynsløse de er, når det gjælder fødevarer som skal sælges; for hjemme kunde det aldrig falde dem ind at ville bruge det.

Det hænder desværre også ofte, at der fremstilles kjød af dyr, døde eller slagtede på grund af miltbrand, således 3 i dette beretningsår. I to af disse tilfælde var dyrene fundet døde i fjøset om morgenen, altså selvdøde, derefter slagtemæssig behandlet og sendt til byen, det ene tilfælde på vogn og de 2 andre på jernbanen. Det ene tilfælde var heldigvis i så frossen tilstand, at det tilsyneladende ikke havde tilsølet omgivelserne, hvorimod det tredie havde tilsølet en del varer, som måtte kasseres sammen med miltbrandskadaveret.

At sligt kan foregå viser, hvor lidet folk reflekterer over den fare, de udsætter sig selv og sine medmennesker for, ved uden videre at sende selvdødt og sygt kjød tiltorvs, uden at lade tilfældet undersøge af dyrlæge og få hans udtalelse om, hvorvidt det er smitsomt eller ei.

Tilførselen af norsk slagtet kjød er steget noget fra forrige år, idet som det sees er kontrolleret 32 831 okser mod 29 277 i året 1901 samt 20 918 svin mod 16 120 i 1901.

Det må dog bemerkes, at 1901 er et af de år, hvor tilførselen af dansk kjød tog sterkt til og tilførselen af norsk oksekjød var uforholdsmæssig liden.

Det vilde utvilsomt være lønnende for gårdbrugerne i vore fjelddale at sætte på oksekalver og sælge dem i 2 års alderen om våren eller høsten. Slige okser betales meget godt og er sterkt efterspurgte.

Det viser sig, at disse okser er meget trivelige, vokser raskt og lægger godt på sig i løbet af 3 à 4 måneder, så det lønner sig at gjøde dem. Det er nemlig hos os den merkelighed, at oksekjød betales bedst af alle kjødvarer, og dette forhold har intet sidestykke nogetsteds, jeg er kjendt.

I år er byslagtet 19 080 stk. storfæ mod 17 916 forrige år.

I slagterier udenfor kontrolstationen er kontrolleret 105 gange med tilsammen 217 stk. storfæ, 6 heste, 432 svin og 55 kalve.

Af disse stempledes med 2den klasse 4 okser og 44 svin og kasseredes 1 okse, 1 hest og 5 svin.

Indbyggerantallet i Kristiania i året 1902 var 225 709, og forbruget af forskjellig slags kjød pr. individ bliver således:

47 457½	okse	à	140	kg.	=	29,43	kg. pr.	individ.
2 298½	hest	à	200	»	=	2,03	» »	—
23 946	svin	à	60	»	=	6,36	» »	—
45 681	får	à	17	»	=	3,44	» »	—
47 362	kalv	à	20	»	=	4,19	» »	—

166 745 slagtekroppe, tilsammen 45,45 kg. kjød pr. individ.

I 1901 undersøgtes 149 110½ slagtekroppe og forbruget udgjorde 40,01 kg. pr. individ, altså er i 1902 forbrugt 5,44 kg. mere pr. individ end foregående år.»

Tabel XXIX. (Kristiania).

Antal af kjødkroppe undersøgte på

Måned	Ialt undersøgt						Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
Januar . .	3499	176½	1618½	772	3253	-	1651½	143½	1266½	621	1876	-
Februar .	3590	179	1550½	1450	3853	-	1758½	144	1236½	1259	2320	-
Marts . .	3421	164	1797	3084	5035	-	1761	123	1372½	2773	2926	-
April . . .	3642	169½	1761	1404	6511	-	1982½	143½	1303	1097	4061	-
Mai	3433	108½	1436	938	6069	-	2124	74½	1082	542	3045	-
Juni . . .	2563½	128½	705½	1226	4782	-	1947	88½	576½	834	2445	-
Juli	2765	112½	751½	2738	4052	-	2279	94	630½	1884	2211	-
August . .	4251½	188	991	7944	3021	-	3377	178	885	6619	1506	-
Septembr.	4634	174½	1155	8189	2336	-	3675½	166½	1069	7972	1561	-
Oktober .	5859½	282½	2314	10349	2441	-	4615	271½	2167	10102	1744	-
November	5180	358	3049	5447	2421	-	4120½	328½	2832½	5300	1816	-
December	4619	257	6817	2140	3588	-	3539½	237½	6497	2062	2578	-
Ialt	47457½	2298½	23946	45681	47362	-	32831	1993	20918	41065	28089	-

Kristiania kontrolstation i 1902.

Svensk						Dansk						Byslagtet
Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse
403½	29	203	117	1349	-	1444	4	149	34	28	-	952
396	34	189	85	1483	-	1435½	1	125	106	50	-	783
429½	39	284½	187	2030	-	1230½	2	140	124	79	-	1024
430	24	324	147	2412	-	1229½	2	114½	178	38	-	1170
354½	31	189	165	2973	-	954½	3	165	231	51	-	1341
244½	38	57½	188	2306	-	372	2	71	204	31	-	1197
210	13½	63½	665	1836	-	276	5	57½	189	5	-	1337
426½	9	42½	1195	1450	-	448	1	63½	130	65	-	1722
401½	6	33½	189	775	-	557	2	52½	28	-	-	2283
624	9	62	206	697	-	620½	2	85	13	-	-	2955
555½	28½	142½	145	605	-	504	1	74	2	-	-	2496
473½	19½	272	86	1008	-	606	-	48	2	2	-	1820
4949	280½	1883	3375	18924	-	9677½	25	1145	1241	349	-	19080

Tabel XXX. (Kristiania).

Årsager til 2den kl.

Sygdomme og feil	Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	3	-	215	12	-	-
Absces (byld)	1	2	2	2	-	-
Afmagring	138	12	18	50	72	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	33	5	19	86	87	-
Benbrud	14	4	20	3	3	-
Benskjørhed	3	-	2	-	-	-
Beskadigelse, ydre	12	1	14	4	7	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	18	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	-	-	2	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	37	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	6	-	3	-	-	-
Børsygdom	6	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	12	1	36	-	-	-
Gulsot	5	-	3	10	12	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	8	-	-	-	-	-
Hudsygdom	-	-	8	-	-	-
Jurbetændelse	3	-	1	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-
Ledsygdom	2	6	11	-	-	-
Mangelfuld afblødning	2	-	-	-	2	-
Mavesygdom	1	-	43	-	79	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	6	-
Nyresygdom	2	1	2	-	-	-
Nødslagtning	22	4	8	1	5	-
Overdrift	7	-	-	-	-	-
Parasiter	3	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	248	-	-	-
Rødsyge	-	-	16	-	-	-
Svulster	-	16	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	1	-	1	-
Tinter	3	-	-	-	-	-
Tuberkulose	96	-	72	-	-	-
Vattersot	12	-	3	70	22	-
Ødem	2	1	2	-	-	-
Mangelfuld attest	-	115½	-	-	-	-
Defekt	6	1	13	1	11	-
Umoden	-	-	-	-	8	-
Ialt	450	169½	762	239	315	-

stempling på stationen.

Svensk						Dansk					
Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
1	-	23	-	-	-	2	-	111	1	-	-
1	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-
20	3	-	5	15	-	57	-	7	-	2	-
9	2	5	11	91	-	2	1	11	2	2	-
2	-	1	-	-	-	1	-	3	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	1	1	-	-	-	8	-	4	-	-	-
3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
4	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	3	-	-	-	1	-	2	1	-	-
1	-	-	3	4	-	6	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	1	26	-	1	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	1	5	-	1	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	53	-	-	-	-	-	15	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	11	-	1	-	208	-	71	-	-	-
1	-	2	8	8	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	39½	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
3	-	-	-	8	-	5	-	2	-	-	-
-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
64	51½	101	30	166	-	320	3	237	4	5	-

Tabel XXXI. (Kristiania).

Årsager til kassation

Sygdomme og feil	Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	-	-	4	-	-	-
Afmagring	10	-	2	4	16	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	8	2	7	86	83	-
Benbrud	1	-	7	-	-	-
Blodurin	9	1	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	3	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	1	-	3	-	2	-
Bughindebetændelse, traumatisk	14	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	4	1	8	-	31	-
Børsygdom	4	-	1	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	78	-
Fødselsbesvær	3	-	5	2	-	-
Gulsot	-	-	-	-	5	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	21	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-
Kakeksi	5	1	1	1	-	-
Kalvningsfeber	9	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1	-	-	-	3	-
Mangelfuld afblødning	-	-	1	-	4	-
Mavesygdom	3	2	4	20	70	-
Miltbrand	3	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	1	-	21	-
Nyresygdom	1	2	2	-	1	-
Nødslagtning	2	-	1	-	1	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	45	-	-	-
Rødsyge	-	-	9	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	1	3	-
Septiske tilstande	10	3	2	1	4	-
Svulster	1	2	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	2	-
Tinter	2	-	-	-	-	-
Trommesyge	6	-	-	-	1	-
Tuberkulose	23	-	9	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	28	-
Vattersot	3	1	15	21	8	-
Ødem	1	-	-	-	-	-
Svinepest	-	-	13	-	-	-
Ialt	152	15	140	136	361	-

på stationen.

Svensk						Dansk					
Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
-	3	4	1	74	-	1	-	1	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-
5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	20	-	1	-	1	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
-	-	1	-	49	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	8	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	5		-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1/2	-	-	-	-	-
-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	34	-	7	-	-	-
-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	2	4	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	6	23	3	188	-	40 1/2	1	13	1	3	-

13. Kristiansand.

Kjødkontrollen i Kristiansand har også dette år været udført af dyrlæge *C Juell.*

Tabel XXXII. (Kristiansand S.).

Årsager til 2den kl. stempling.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	5	171	-	-	-	-
Afmagring	10	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	1	-	-	51	-	-
Hjertesækbetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	5[1])	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	15	-	8	171	-	51	-	-

[1]) Danske.

Tabel XXXIII. (Kristiansand S.).

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	7	-	-
Hjertesygdom	5	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1½[1])	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	6½	-	1	-	-	8	-	-

[1]) Dansk.

14. Kristiansund.

Kontrollens bestyrer, dyrlæge *Laukvik*, meddeler følgende:

«Posten som kommunedyrlæge hersteds overtoges af undertegnede den 1ste mai. 1902 efterat min formand, dyrlæge *Grøholt*, nogle dage i forveien havde fraflyttet byen Min årlige løn som kontrollør er 800 kr. og som bestyrer af kommueslagteriet 1 200 kr.

Kjødkontrolstationen består nu efter en af mig i sommer iværksat forandring af følgende lokaler: et kontor, et undersøgelseslokale, et lokale for kasseret kjød m. m. og et større lokale, som benyttes til kjødhal. I kjødhallen, som i regelen holdes åben fra kl. 9 form. til kl. 5½ efterm., får landsfolk lov at ophænge tilført kjød og frembyde det tilsalgs. Partering af kjød i mindre stykker til småsalg har jeg med magistratens billigelse dog nedlagt forbud imod. For benyttelse af kjødhallen opkræves ingen betaling. Samtlige lokaler er høie og lyse, og kjødhallen er udmærket ventileret.

Det tilførte kjøds behandling og emballering er desværre ikke så god som ønskeligt. Storfækjød forsendes ofte så tidlig efter slagtningen, at dødsstivheden blir

Tabel XXXIV. (Kristiansund N.).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1½	-	2	436½	64	77	-	1[1])
Afmagring	2	1	2	6	1	32	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	7½	6	8	8	2	125	3	-
Benbrud	12	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær	4	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	-	1½	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	½	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	8½	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	1	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdom	2	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	3	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	8½	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	-	1	1	-	-	-
Hæmophili	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	44½	8	22½	452½	68	238	3	1

[1]) Bjørn.

Tabel XXXV. (Kristiansund N.).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest.	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	-	-	-	-	-	18½	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	½	1	-	8	1	-
Benbrud	1	-	½	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1	1	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	1	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	-	2½	1	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	1	-	-	1	-	14	1	-
Tuberkulose	-	-	-	2	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	5	-	-
Hæmophili	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	4	2	5½	6	-	45½	2	-

hindret i at indtræde, og spædkalve forsendes hyppigt med dampskibene uden emballering, hvorved de fremkommer i en mere eller mindre tilsmudset tilstand. Den gamle uskik at lade spædkalve hænge med indvoldene i indtil ½ døgn efter aflivningen går endnu adskillig igjen. Kjødet af sådanne kalve er helt gjennemsyret af indvoldslugt, og somoftest må de totalt kasseres. Svine- og fårekjødet behandles i almindelighed bedre. Det i det sidste halvår tilførte kjød har gjennemgående været af almindelig god kvalitet.

Inspektion af slagternes butikker og værksteder foretages mindst 2 gange om måneden til uregelmæssige tider. Der er i årets løb konfiskeret ca. 40 kg. bedærvet kjød. Noget tilfælde af salg af ustemplet kjød er ikke påtruffet. Som helhed må siges, at slagterne behandler kjødet på en renslig og betryggende måde. Det kommunale slagteri, som i sin beskedenhed dog er et både smukt og praktisk anlæg, må betragtes som et stort gode. De levende dyrs behandling og aflivning foregår her så hensynfuldt som muligt, og det slagtede kjød får en fuldt ud hensigtmæssig og renslig behandling. Grundet tidligere stærk reducering af besætningerne indover distrikterne er der i året 1902 blevet slagtet mindre end nogensinde før. I 1902 er der således slagtet kun 1 459 storfæ mod 1 800 i 1901 og 2 361 i 1900.»

Ved det kommunale slagteri i Kristiansund oplyses i året 1902 at være kontrolleret følgende antal slagt:

1 459 okser, 39 heste, 7 svin, 204 får, 120 kalve. Med 2den kl. er heraf stemplet: 1 okse (afmagring) og 48 (brunstlugt af kjødet), medens intet slagt er kasseret, hvorimod endel bedærvede organer er kasserede. Tuberkulose er kun iagttaget en gang og da kun i mindre grad.

15. Larvik.

Kontrolløren, amtsdyrlæge *J. A. Furuholmen*, indberetter:

«I det forløbne år er kjødet væsentlig tilført fra de omliggende distrikter, medens der i det foregående år var betydelig tilførsel både fra Danmark og vestlandet.

Tabel XXXVI. (Larvik).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	1	-	1	7	-	-	-	-
Afmagring	21	3	-	6	-	-	-	-
Aktinomykose (strålesop) . .	-	-	-	2	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	-	3½	3	-	-	-	-
Benbrud	1½	-	3	-	-	-	-	-
Benskjørhed	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1½	½	1	4	-	-	-	½
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	-	-	2¾	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	9½	-	-	-	-	-	-	-
Ikter	¾	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	¾	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1	-	1	1	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	-	1	-
Nyresygdom	2	-	2	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	16¼	-	-	-	-	-
Fedtdegenereret lever	1	-	-	-	-	-	-	-
Umodent og magert	-	-	-	2	1	-	-	-
Ialt	46	3½	29½	25	1	-	1	½

Tabel XXXVII. (Larvik).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	1	-	-	-	-	-	-	-
Aktinomykose (strålesop) . .	-	-	1/2	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	4	1	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	-	-	-	1	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	3	-	-
Rachitis	-	-	1 3/4	-	-	-	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	4	-	-
Ialt	5	1	2 1/4	1	-	11	1	-

Tabel XXXVIII. (Larvik).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	-	1	-	-	-	-	-	-

Kvaliteten af det indenlandske kjød har bedret sig endel, dog tilføres der i høsttiden og først på vinteren en hel del forungt og altfor småt og magert oksekjød af dyr, som det vilde betale sig at gjøde førend de slagtedes. Sålænge forbrugerne imidlertid tror at finde sig tjent med at bruge sådan vare og betale den forholdsvis så høit, som de gjør, kan dette forhold neppe ventes ændret. Kjødet fremføres for det meste i upåklagelig stand, men endnu lader behandlingen både under og efter slagtningen en del tilbage at ønske, især i de længst bortliggende bygder i distriktet.

Kvaliteten af det danske kjød er forbedret i betydelig grad, siden den indførte eksportkontrol er trådt i virksomhed og der er i det forløbne år ikke forefundet et eneste tuberkuløst slagt. Forsendelsesmåden lader dog en hel del tilbage at ønske, idet kjødet i unødig grad tilsmudses ved omlæsning under åben himmel både fra dampskibet i Horten til jernbanestationen og fra jernbanen til toldboden her.

Attestationen for de på landet slagtede heste er fremdeles mangelfuld.

Med hensyn til kontrollokalet er der nu bevilget midler til indlægning af vand, så kontrolbordet lettere kan holdes rent, og ligeledes til indredning i udhuset af et rum for det kasserede kjød. Tilintetgjørelsen af dette sker fremdeles ved nedgravning på en særskilt plads i den kommunen tilhørende byskov.

Medhjælpen ved kontrollen er fremdeles utilstrækkelig, så det også iår har været nødvendig for mig at holde medhjælp for egen regning. Ved en misforståelse udeblev den ellers fra brandvæsenet afgivne medhjælp på torvdagene i årets sidste 4 måneder, så jeg også måtte afholde denne for egen regning. Det er særlig i tilfælde af, at en hel kjødkrop skal gjennemsages (kløves) eller kassable dele afhugges, at sådan hjælp er uundværlig; ligeledes vilde det selv på almindelige torvdage tage uforholdsmæssig lang tid at blive færdig, hvis man ikke havde hjælp.»

---

16. Lillehammer.

Kjødkontrol og driften af det kommunale slagtehus begyndte den 1ste december 1902.

Angående slagtehusets oprettelse meddeles følgende:

I januar måned indkom til landbrugsdepartementet to andragender, nemlig et fra Lillehammer formandskab om approbation i henhold til loven om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. af bystyrets beslutning af 16de december 1901 om, at al slagtning i kjøbstaden Lillehammer fra den tid, det under 10de juni 1901 konstituerede aktieselskab «Gudbrandsdalens slagteri» er trådt i drift, skal foretages i dette, og at der fra samme tidspunkt oprettes kjødkontrol for Lillehammer, samt om approbation i henhold til samme lov om plan og beliggenhed for det nævnte slagteri som kommunalt slagteri for Lillehammer. Det oplyses i andragendet, at Lillehammer kommune til slagteriet har bevilget et rentefrit lån stort kr. 30 000,00 på betingelse af bl. a. at byen mod en billig afgift skal få al sin slagtning udført i slagteriet samt kjødforsyningen kontrolleret af slagteriets kontrollør og at planen for slagteriet skal godkjendes af bystyret. I et andragende fra aktieselskabet «Gudbrandsdalens slagteri» andrages om, at bestemmelsen i § 2 i loven om slagtehuse og kjødkontrol om at fornyet undersøgelse af kjød i den kommune, hvortil kjødet indføres, kan bortfalde, når sådan undersøgelse af kjød er foretaget af kommunal kjødkontrollør i den kommune, hvorfra kjødet udføres, maatte blive gjældende for det kjøds vedkommende, som fra nævnte slagteri måtte blive indført til Kristiania.

Af det i sagens anledning af landbrugsdepartementet udfærdigede foredrag (se departementstidenden nr. 20 og 21, 1902) fremgår det, at veterinærdirektøren

Tabel XXXIX. (Lillehammer).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	1	-	-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud	-	-	1/2	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Svulster	-	-	-	-	-	1	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	5 1/2	1	-	1	-	-

Tabel XL. (Lillehammer).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Kakeksi	-	-	2	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	-	-	2	-	-	1	-	-

Tabel XLI. (Lillehammer).

Årsager til 2den kl. stempling på slagteriet.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	5	1	1	-	-	-	-	-

har tilrådet, at plan og beliggenhed for det projekterede anlæg godkjendes, og at anlægget på visse nærmere fastsatte betingelser approberes som kommunalt slagtehus for Lillehammer.

Hvad indførelse af kommunal kjødkontrol angår finder direktøren, at også andragendet i dette punkt bør imødekommes på betingelse af, at vedkommende kjødkontrollør ansættes som kommunal funktionær. Under disse forudsætninger anbefaler direktøren at slagtetvang indføres.

På den anden side fraråder veterinærdirektøren af forskjellige nærmere omhandlede grunde, at andragendet fra aktieselskabet «Gudbrandsdalens slagteri» angående fritagelse i Kristiania for stempling og undersøgelse af det af den kommunale kjødkontrollør på Lillehammer stemplede kjød, imødekommes.

Idet herom henvises til det nævnte foredrag i sagen meddeles videre, at direktionen for slagteriet efter at være bleven gjort bekjendt med veterinærdirektørens oven refererede betænkning, anser det af betydning for slagteriet, at den omhandlede kontrolfrihed i Kristiania erholdes, medens veterinærdirektøren finder denne unødvendig for slagteriets trivsel og konsekvenserne deraf for fremtiden betænkelige; til støtte herfor påberåber direktøren sig også en fra stadsfysikus i Kristiania indhentet erklæring i sagen, hvori denne bl. a. udtaler, at den fritagelse for omstempling af fra Stavanger til Kristiania indført kjød, som for tiden er tilstået sådant kjød, snarest mulig bør søges ophævet. Stadsdyrlægen i Kristiania anfører også i en skrivelse til sundhedskommissionen bl. a., at man har erfaring for, at arrangementet med hensyn til det fra Stavanger indførte kjød, nemlig at det ikke behøver at passere Kristiania kjødkontrolstation, er i sanitær henseende yderst uheldig. Direktøren fraråder derfor, at denne kontrolfrihed af kjød, indført fra Lillehammer til Kristiania, gives.

Efter at departementet i sit omhandlede foredrag ligeledes har anbefalet til approbation plan og beliggenhed for Gudbrandsdalens slagteri samt etablering af slagtetvang og kommunal kjødkontrol på Lillehammer på de af veterinærdirektøren anførte betingelser, finder det ikke de mod den omhandlede kontrolfrihed fremførte grunde fyldestgjørende og indstillede således på, at andragendet blev imødekommet, hvilket skede ved kgl. resolution af 29de marts 1902 (se afsnittet: Offentlige bestemmelser). Om kontrollen anfører amtsdyrlæge *Flesvik*, der er ansat som kommunal kontrollør:

«Kontrollen med indført slagtet kjød foregår på torvet. Kontrollokalet, der kun tænktes brugt foreløbig, er helt uskikket for brugen, og mindre tilfredsstillende i sanitær henseende. Det er desuden meget tungvindt for publikum og kontrolløren. Der er dog endnu ikke gjort noget skridt fra kommunestyrets side for at få istand nyt lokale. Kontroltiden er for landkontrollen i tiden fra 9—9½ og 11½ til 12 formiddag. På slagteriet foregår kontrollen både formiddag og eftermiddag, hovedsagelig dog om eftermiddagen. Lønnen som kontrollør er kr. 1 200,00. Som assistent er antaget dyrlæge *Axel Bjørnstad*.»

17. Moss.

Kontrolløren, dyrlæge *C. Schmidt*, indberetter:

«Kjødkontrollens lokale er fremdeles i de tidligere dertil indrettede tre øverste rum i kjødbasarbygningens underetage, med sine tildels ret besværlige ulemper, såsom, mangel på lys ved kjødundersøgelsen, ligesom mangel på platform udenfor lokalet foranlediger, at kjødvarernes ind- og udbringelse i høi grad besværliggjøres.

Der er endvidere en meget sterk indtrængen gjennem vægmuren fra basartrappens underlag af fugtighed, der virker sterkt ødelæggende både på bygningen og kjødet.

På foranledning af byens handelsforening og efter anmodning af kommunestyret, blev i beretningsårets slutning ansat 2 ekstraordinære bybud, der er pålagte tillige at fungere som sjauere ved kjødkontrollen, en forbedring, der synes at vise sig nokså heldig og særlig har vundet bøndernes sympati.

Den takst, hvorunder de nu fast ansattte sjauere arbeider, er følgende:

For hele kroppe af okse, hest, svin, gjødkalv og elg . . .	kr.	0,15
» halve » - —»— —»— — . . .	»	0,10
» får, spædkalv og mindre svin og fjerdedels kroppe . .	»	0,05

Mindre stykker end fjerdedele regnes som fjerdedele.

De tidligere årlige lønninger: Kjødkontrolløren kr. 1 600,00 og assistenten kr. 600,00 er fremdeles uforandrede. De øvrige poster i kjødkontrollens budget er:

Lys og brænde	kr.	115,00
Anskaffelse og vedligehold af inventar	»	100,00
Telefonafgift	»	45,00
Kontorrekvisita	»	40,00
	kr.	2 500,00

Kjødtilførselen. Antallet af de ved kjødkontrollen i det hele behandlede kroppe udgjør 7 315½; heraf 7 191 norske, 64 svenske og 160½ danske.

Det samlede kvantum tilførte og behandlede kjød udgjør 555 844 kg.

Deraf har norsk udgjort	524 394	kg.
» » svensk —	9 260	»
» » dansk —	22 190	»

I 1901 var det samlede kvantum 573 696 kg., altså iår 17 852 kg. mindre. Dette tør vistnok hidrøre fra et noget formindsket forbrug på grund af fremdeles vedvarende stive priser på alle kjødvarer.

Den allerstørste del af det torvførte kjød har været norskt. Af udenlandsk (særlig okse) kjød har atter den største del været dansk, der sågodtsom udelukkende har fundet anvendelse ved preservingfabrikerne, da prisen på dette i beretningsåret, som tidligere har, trods told, fragt etc., stillet sig adskillig billigere end norsk vare af samme slags.

På ca. 200 stk. kroppe nær skriver tilførselen af fårekjød sig fra Stavanger, dels slagtet og stemplet der, dels fra stavangerske driftefår slagtede i Kristianias omegn.

Torvpriserne har gjennemsnitlig stillet sig således:

Okse, norsk og svensk	kr.	0,75
» dansk	»	0,70
Hest	»	0,30 à 0,40
Svin	»	1,00 à 0,90
Får	»	1,00 à 0,90
Spædkalv	»	0,50
Gjødkalv	»	1,00 à 0,90

Forholdet mellem det ialt ved kjødkontrollen behandlede og det 2den klasses stemplede samt kasserede kjød stiller sig omtrent som forrige år. Heller ikke i dette beretningsår er der på grund af kjødkassation stillet fordring fra nogen eiers side om sundhedskommissionens afgjørelse af tvistemål.

Som mere fremtrædende og hyppige sygdomme skal her omtales tuberkulose, der kun er forefundet hos okse og svin.

Det fremgår, at de fleste forekomster falder indenfor Råde og Rygge herreders område.

Hos svin er sygdommen kun forefundet som lokal og i alle tilfælde kun halskjertlerne angrebne.

Ledsygdom — kronisk knæledsbetændelse — er temmelig hyppig.

For tidlig slagtning af spædkalve ser man fremdeles.

Tabel XLII. (Moss).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring	5	4	-	1	-	3	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	1	4	-	-	1	-	-
Benbrud	3	1	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	1	1	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	1	-	-	-	-	10	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	1	-	1	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	1	-	1	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	3	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyge	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	4	-	10	-	-	-	-	-
Umodenhed	-	-	-	-	-	98	-	-
Mangelfuld fremstilling . . .	1 [1]	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	33	7	19	2	-	114	-	-

[1]) Svensk.

Tabel XLIII. (Moss).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	-	-	-	-	1	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	1	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	2	-	-
Andre årsager	-	2	-	-	-	-	-	-
Ialt	9	2	1	-	-	8	-	-

Tabel XLIV. (Moss).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	2	-	-	-	-	-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	1	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 [1])	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	4	-	-	-	-	-	-	-
Leversygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Umodenhed	-	-	-	-	-	11	-	-
Ialt	12	1	-	-	-	11	-	-

[1]) Svensk.

Tabel XLV. (Moss).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	-	-	-	-	-	-

18. Porsgrund.

Som kontrollør fungerede dyrlæge *H. Piro*, fra hvem følgende tabellariske oversigt over kontrollens virksomhed i det forløbne år er indkommet.

Tabel XLVI. (Porsgrund).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	2½	-	-	-	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	1	-	-	2	-	-
Benbrud	½	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	5	-	-
Rachitis	-	-	6	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	1	-	-	-	-	-	-
For spæde	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	4	1	8	-	-	13	-	-

Tabel XLVII. (Porsgrund).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	10½	2	1	-	-	3	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4	6	-	4	-	10	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	3	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	8	-	-
Rachitis	-	-	7	-	-	2	-	-
Tarmlidelser	1	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	2½	-	-	-	-	-	-	-
Umodne	-	-	-	-	-	9	-	-
Andre årsager	-	5	-	-	-	-	-	-
Ialt	21	13	9	4	-	35	-	-

Tabel XLVIII. (Porsgrund).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	1	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	3	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	6	-	1	-	-	4	-	-

19. Risør.

Dyrlæge *S. O. Skjulestad* indberetter:

«Kjødkontrollen i Risør begyndte sin virksomhed den 1ste december 1902 med undertegnede som kontrollør.

Til dette øiemed har kommunen nogenlunde i centrum af byen leiet to værelser, hvoraf det ene benyttes til undersøgelse og det andet som kontor. Stationen holdes åben alle søgnedage fra 8—10½ form. om sommeren og 9—11 om vinteren. Udenfor denne tid vil der være adgang til ved henvendelse til kontrolløren at få undersøgelsen foretaget udenfor kontrolstationen mod et honorar af 1 kr. for hver tilkaldelse.

Kontrollørens årlige løn er 400 kr. Som assistent er ansat en slagter med en løn af 235 kr. pr. år med forpligtelse til for samme betaling at sørge for renhold og opvarmning af lokalet.

Kontrolløren er ligeledes forpligtet til at føre stadig kontrol med de inden byens grændser værende slagterier, tilvirkningssteder og udsalgssteder for animalske næringsmidler og melkeudsalg.»

(Kfr. tabel A side 148).

20. Sandefjord.

Kontrolløren, *T. Lekven*, indberetter:

«Tilførselen har i det forløbne år været større end nogensinde tidligere i min funktionstid, når året 1900 undtages, hvilket havde sin grund i de extraordinære forhold efter branden her.

Årsagen til dette års større tilførsel ligger vistnok for en del i det mindre gode foderår for landmanden heromkring; men tiltrods derfor har kvaliteten gjennemgående været bra.

Som bemærkelsesværdigt skal jeg nævne, at i det forløbne år har der intet slagt været indført hertil fra Danmark.

Fleskeproduktionen synes at være øget adskilligt i de her omliggende distrikter.»

Tabel XLIX. (Sandefjord).

Årsager til 2den kl. stempling.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	4	16	-	3	-	-
Afmagring	12	5	-	4	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	-	1	4	-	14	3	-
Benbrud	1	1	-	1	-	2	-	-
Beskadigelse, ydre	2	-	-	1	-	19	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	17	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber	4	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	12	-	-
Overdrift	4	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	8	-	-	-	-	-
Tinter	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	5	-	-	-	-	-	-	-
Umodne	-	-	-	-	-	38[1])	-	-
Ialt	34	6	14	27	-	105	3	-

[1]) Slagtet umiddelbart efter fødselen.

Tabel L. (Sandefjord).

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	-	-	1	-	-	-	
Bughindebetændelse, traumatisk	-	-	-	2	-	-	1	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	12	1	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	5	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	2	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	3	-	-
Ialt	1	1	-	3	-	22	2	-

21. Sarpsborg.

Kontrolløren, dyrlæge *A. Schumann*, indberetter:

Kontrolvirksomheden er uforandret hvad tid, sted og lønning angår. Det torvførte slagt lader til at bedre sig for hvert år som går, navnlig har behandlingen bedret sig betydelig.

Tabel LI. (Sarpsborg).

Årsager til 2den kl. stempling og kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring	8	-	2	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	6	2	4	-	-	8	-	-
Benbrud	1	2	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	2	-	6	-	-	-	-	-
Brystbetændelse,- traumatisk .	5	-	2	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1	1	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	6	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	1	2	-	-	10	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	1	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	4	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	1	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	7	-	-	-	-	-
Stivkrampe	-	1	-		-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-		-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	42	10	24	1	-	18	-	-

Årsagen til 2den klasses stempling og kassation har som oftest været fordøielsessygdomme, mindre tuberkulose dette år. Ikke så liden del af de torvførte okseskrotte kommer fra Sverige, af spædkalve kommer mange fra Fredrikshald, men om de indføres dertil fra Sverige vides ikke; alle spædkalve stemples med 2den klasse. Af svin kommer ingen fra Sverige, kun enkelte få heste; af får ingen. Nogen undersøgelse udenfor stationen foregår ikke.

22. Skien.

Kjødkontrolløren, dyrlæge *N. Wiborg*, meddeler, at kontrollen fremdeles befinder sig i de samme lokaler som før, hvilke må betragtes som meget dårlige, små og uhensigtsmæssigt indredede. Kontrolløren må tillige være stadsveier og dette sinker kontrollen meget på de travle dage.

Tabel LII. (Skien).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	5	1	9 [1])	-	17	21	2	-
Afmagring	7	1	4	9	12	15	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	12	2	5	11	-	35	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	4	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	19	-	-
Fødselsbesvær	3	-	7	1	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	12	3	-	-	-
Hjernelidelser	-	1	4	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	2	-	-	-	-	-
Ikter	-	-	-	2	-	-	-	-
Jurbetændelse	9	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	-	-	-	-	4	-	-
Kalvningsfeber	15	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	-	-	8	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	-	2	2	-	16	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	5	-	6	-	-
Mavesygdom	1	-	-	-	-	23	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	12	-	-
Nyresygdom	-	1	-	-	-	3	-	-
Nødslagtning	-	2	-	2	1	8	-	-
Rachitis	-	-	5	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	3	-	-	-	-
Svulster	-	-	-	1	2	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	14	-	-
Tinter	-	-	-	2	-	-	-	-
Ialt	53	8	47	54	35	176	2	-

[1]) Heraf 1 Dansk.

Tabel LIII. (Skien).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	1	-	2	-	6	-	-
Afmagring	-	-	-	4	5	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	1	-	3	-	3	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	8	-	-
Fødselsbesvær	-	-	2	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	5	2	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	1	-	-	-	-	-
Ikter	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	-	-	2	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	1	-	-	-
Stivkrampe	-	1	-	-	-	-	-	-
Svulster	-	-	-	1	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	1 [1])	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	2	-	-
Vattersot	-	-	-	-	1	-	-	-
Ødem	-	-	-	2	-	-	-	-
Ialt	6	3	4	20	9	20	-	-

[1]) Dansk.

Tabel LIV. (Skien).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	1	-	-	-	-	6	-	-
Absces (byld)	-	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring	4	-	-	3	2	4	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	1	-	5	1	8	-	-
Benbrud	-	1	1	-	-	3	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	1	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	11	-	-
Fødselsbesvær	-	1	2	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	3	2	-	-	-
Hjernelidelser	-	1	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	-	-	-	-	2	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	-	-	-	6	-	-	-	-
Mavesygdom	-	1	-	-	-	9	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagtning	-	-	-	4	2	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	1	-	-	-	-
Svulster	-	-	-	3	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	2	-	3	-	-
Ialt	13	5	4	28	8	50	-	-

Tabel LV. (Skien).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	-	-	-	-	-	1	-	-
Stivkrampe	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	3	1	1	-	-	5	-	-

23. Stavanger.

Kommunedyrlæge *J. Smith* indberetter:

Kjødkontrollens personale har været som foregående år, men lønsforholdene blev forandrede ved flytningen til kommunens nye slagteanlæg på Kjærringholmen i midten af august. Fra den tid går alle indtægter ved kontrol udenfor stationen i bykassen, og dyrlæge og assistent aflønnes med henholdsvis 3 500 og 1 280 kroner. Kontrolstationen holdes nu åben for gratis undersøgelse og stempling alle virkedage fra 7—9 morgen og 11—12 middag, samt i juli, august og september tillige hver lørdag morgen fra 6—7. Desuden kontrolleres daglig på slagteanlægget fra 7 morgen til 8 aften, samt i exporttiden tillige fra 8 aften til 12 nat. Udenfor slagteanlægget er adgang til kontrol fra 7 morgen til 8 aften mod en afgift af 1 krone for hest, 50 øre for storfæ og svin, 20 øre for ungfæ (fra 30—70 kilo kjødvægt) og 10 øre for får og kalv. Mindste betaling for hver tilkaldelse er 1 krone.

Alt det kjød, der slagtes på slagteanlægget, kontrolleres på slagtestedet, men den langt overveiende del af det kjød, der slagtes på gjenværende private slagtehuse og på landet, bringes på stationen til fri kontrol. Ønskes kjød, der er slagtet udenfor slagteanlægget, kontrolleret her, betales halvdelen af de ovenfor nævnte taxter.

Tilførselen har været omtrent som foregående år — et par hundrede kreaturer mindre og et par hundrede svin mer. Der er kontrolleret en større brøkdel på stationen end vanligt, hvad der har sin grund i, at taxterne for kontrol i de private slagtehuse nu ikke er så meningsløs lave som før.

Kjødpriserne har ikke været fuldt så stive som de nærmest foregående år, men der har dog fremdeles været gode priser, så de nedadgående tider ikke har havt så stor indflydelse, som man kunde vente.

Tabel LVI. (Stavanger).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	2	-	-	-	-
Afmagring	9	-	-	2	4	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	1	9	2	-	184	-	-
Benbrud	3	1	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	-	-	2	-	4	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	-	1	-	4	-	-
Børsygdom	-	-	-	1	-	-	-	-
Diarrhoe	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær	2	-	2	1	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	1	-	2	-	-
Hjernelidelser	2	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	14	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	3	-	2	-	-	1	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	1	-	4	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	2	-	-
Rødsyge	-	-	2	-	-	-	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	88	-	-
Tinter	2[1])	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	58	-	-	-	-
Yngre råner og skårne ældre råner	-	-	17	-	-	-	-	-
Gravædre i brunsttiden	-	-	-	12	-	-	-	-
Dårlig udviklede kalve	-	-	-	-	-	37	-	-
Blødninger i åndemusklerne	-	-	-	2	-	-	-	-
Ialt	41	2	33	85	4	328	-	-

[1]) Nedsaltede.

Tabel LVII. (Stavanger).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	-	-	-	-	
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	1	-	-
Blodurin	2	-	-	-	-	-	-	-
Bråsot	-	-	-	1	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	2	1	-	-	-	-
Børsygdom	1	-	1	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber.	8	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	-	-	-	1	-	1	-	-
Ledsygdom	1	-	1	-	-	2	-	-
Nyresygdom	-	-	-	1	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	1	-	1	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	3	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	5	-	-
Vattersot	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	15	-	5	6	-	13	-	-

Fra Danmark indførtes 86 fald oksekjød i årets første måneder, men intet i årets sidste del. Formentlig har priserne på dette kjød ikke været lave nok. Fra Mosjøen tilførtes endel oksekjød, hvoraf dog en forholdsvis stor del havde taget skade under den lange transport.

Afsætning af oksekjød til andre byer har ikke været af stor betydning, men forsendelsen af fårekjød til Kristiania har været omtrent som ifjor. Antagelig er henimod 39 000 fårekroppe sendt østover. Som følge af den kolde sommer kunde kvaliteten af fårekjødet ikke måle sig med foregående års, men den var dog bedre end man skulde vente.

Af ondartet smitsomme sygdomme er bråsot og katarrhalfeber påtruffet. Fremkomsten af et miltbrandsslagt hindredes ved at indvoldene indsendtes før kjødet. Eieren mistede hesten, som kjørte indvoldene.

Tuberkulose er ikke bemerket på norske kreaturer, men på et dansk.

Sarcosporidier træffes fremdeles, men deres forekomst har også iår været sparsom.

I forrige indberetning omtaltes, at kommunen havde ladet opføre exportfåreslagteri på Kjærringholmen, men at slagteriet ikke var taget i brug, da endel arbeider stod igjen, da den største slagtning foregik. På indsendt andragende blev i marts bevilget 49 200 kroner til opførelse af fjøs og fårestalde, samt til indredning af

Tabel LVIII. (Stavanger).
Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	7	4	-	-	-
Afmagring	7	2	-	17	12	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	24	3	1	10	-	74	-	-
Benbrud	-	-	1	3	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	3	-	1	-	-
Brystbetændelse	-	-	-	2	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traum.	2[1])	-	-	-	-	-	-	-
Do. af anden årsag	1	-	-	3	2	-	-	
Diarrhoe	-	-	-	-	-	4	-	-
Hjernelidelser	-	-	-	1	-	1	-	-
Kalvningsfeber	8	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	-	-	3	1	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	1	-	1	-	1	-	-
Mavesygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdom	-	-	-	2	-	1	1	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	-	1	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	1	-	20	-	-
Tinter	21[2])	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	-	-	-	1	-	-	-	-
Tuberkulose	1[3])	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	55	-	-	-	-
Kjødlunger	1	-	-	-	-	-	-	-
Yngre råner og skårne ældre råner	-	-	9	-	-	-	-	-
Gravædre i brunsttiden	-	-	-	156	-	-	-	-
Hingste	-	5	-	-	-	-	-	-
Dårlig udviklede kalve	-	-	-	-	-	6	-	-
Fedtnekrose	-	-	-	2	-	-	-	-
Brok	-	-	2	-	-	-	-	-
Hypetrofi af milt og lymfekiertler	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	68	11	13	268	19	111	1	-

[1]) 1 dansk. [2]) Nedsaltede. [3]) Dansk.

Tabel LIX. (Stavanger).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	5	-	-	-	-
Bråsot	-	-	-	1	-	-	-	-
Brystbetændelse	-	1	-	-	-	1	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	
Bughindebetændelse, af anden årsag	1	-	-	4	-	1	-	-
Børsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Selvdøde	-	-	-	2	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	4	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	1	-	3	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	5	-	-
Brandig blærebetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	8	1	-	13	-	15	-	-

kontrolstation og kontorer m. v. på Kjærringholmen, hvorved kontrol og slagtning efter disse arbeiders fuldførelse i midten af august kunde forlægges hertil fra fisketorvet. Kjærringholmen, der oprindelig var omflydt, er gjennem årene ved udfyldning forbundet med den øvrige del af byen, så adkomsten dertil er god og let. Da der er sjø på de tre sider er beliggenheden alligevel fri og isoleret. Kjærringholmens areal er nu 6 400 kvadratmeter, men ved fortsat udfyldning kan det bringes op til 9 200. Tomtens værditaxt er 140 000 kroner.

Den opførte fjøsbygning er 30 meter lang, 18 meter bred og 8 meter høi. Den er opført af mur i 3 etager, alle forsynede med cementgulve. Loftet er af træværk. 2den og 3die etages gulve bæres af murhvælv på jernbjelker. Til 2den og 3die etage fører bekvemme ramper. Underetagen er delt i 4 afdelinger, hvoraf de 3 er indredet som fjøs og tilsammen rummer 93 kreaturer, medens den 4de midlertidig er indredet for kreatur- og svineslagtning og er forsynet med 7 patent heiseapparater (fra Bech & Henchel, Cassel), samt indmuret varmtvandsbeholder og skoldekar. 2den etage er indredet til fåregarer med særskilte garer for klipning af fårene. 3die etage optages dels af fåregarer og dels af uldboder, der leies bort til de større slagtekompagnier. I 4de høide (loftet) kan rummes ca. 100 skꝛ hø. Samtlige etager er forsynede med luftskyder, vand og gas, samt skyder for nedkastning af hø. I bygningens søndre

bryst er i 4de høide porte og blok til opheisning af hø og i 3die høide porte for nedfiring af uldballer. Rampen, der fører ned fra 2den etage, er sat i direkte forbindelse med de garer i slagtehuset, hvori fårene skal inddrives umiddelbart før slagtningen.

Kontrolstationen er af omtrent samme størrelse som den på fisketorvet, samt kontor og laboratorium er indredet midlertidig i en ældre bygning, men efter planen skal der med tiden opføres ny kontrolstationsbygning. I nævnte bygning er tillige indredet rum for anlæggets betjening, samt kontorer, der udleies til slagterne. I bygningens 2den etage er 6 mindre rum, der uden betaling benyttes af de på anlægget arbeidende slagtere, skyllekoner og klippekoner.

I exportslagteriet er indsat 8 patent heiseapparater, hvorved denne bygning kan benyttes såvel til kreaturslagtning som til fåreslagtning.

Anlæggets bestyrelse og regnskab er overdraget dyrlægen. Det betjenes af en vagtmester og en fast arbeidsmand foruden nødvendig arbeidshjælp under høstslagtningen. Vagtmesteren lønnes med 1 500 kroner og den faste mand med 1 000 kroner.

For indeværende år er kjødkontrollens og slagteanlæggets budget vedtaget:

A. Indtægt:

1. Slagtning indbefattet opstaldning og fri kontrol			
5 000 storfæ à kr. 1,00	kr. 5 000,00		
500 ungfæ à » 0,50	» 250,00		
5 000 kalve à » 0,20	» 1 000,00		
50 000 får à » 0,20	» 10 000,00		
300 svin à » 1,25	» 375,00		
150 heste à » 1,50	» 225,00		
		kr.	16 850,00
2. Kontrol udenfor stationen		»	1 000,00
3. Gjødsel		»	1 500,00
4. Staldpenge		»	1 500,00
5. Leie af boder og kontorer		»	400,00
6. Salg af hø		»	1 800,00
		kr.	23 050,00

B. Udgift:

1. Kommunedyrlægen	kr.	3 500,00
2. Assistent	»	1 280,00
3. Vagtmester	»	1 500,00
4. Arbeidshjælp	»	1 800,00
5. Rengjøring, instrumenter og kontorrekvisita	»	600,00
6. Lys og brænde	»	900,00
7. Indkjøb af hø	»	1 500,00
8. Vedligehold	»	500,00
9. Assurance	»	500,00
	kr.	12 080,00

Anlæggets værditaxt er 300 000 Kroner, i hvilken sum da er medtaget de beløb, der er medgået til indløsning af private slagtehuse.

Kommunen har iår indløst et slagteri på Jernholmen for 4 000 kroner og et slagteri i Nygaden for 2 000 kroner. Vi har da tilbage 2 private slagterier foruden det, der har været sag om mellem eieren og kommunen, men forhåbentlig vil også disse slagterier gå ind efter en tid.

24. Tromsø.

Kontrolløren, dyrlæge *O. Kraabøl*, indberetter:

Kontrollen, der tidligere har været udført af en slagter, blev 1ste oktober overtaget af undertegnede med en årlig løn af 1 800 kroner.

Assistent er ikke ansat ved stationen.

Kontroltiden er fra kl. 8—12 form. og 5—7 efterm. alle søgnedage hele året rundt.

Kjødtilførselen har, ifølge tabellerne fra de foregående år, aftaget, hvilket vistnok for endel beror på årets rigelige høhøst, der tilsteder at holde større besætninger.

Det tilførte kjøds kvalitet er gjennemgående ganske god, dog er kjødet noget magert, grundet den hernord anvendte meget knappe vinterfodring.

Behandlingen af kjødet står meget tilbage i sammenligning med sydpå, særlig for landslagtenes vedkommende.

Tuberkulose må antages at være temmelig sjelden her, da det hører til sjeldenhederne at finde denne sygdom på kontrollen. De faa tilfælde, der er påvist, har alle været af lokal natur, hyppigst lokal lungetuberkulose.

At de fleste spædkalve stemples med 2den klasse kommer af, at de slagtes alt fortidlig efter fødselen, hyppig efter kun 1 à 2 timers forløb, samt tillige også af den slette behandling.

Heste har hidindtil ikke været fremført til stempling. Aarsagen hertil må vistnok søges i, at befolkningen nærer en, så at sige, næsten overtroisk frygt og væmmelse for hestekjød. Af samme årsag tør heller ikke byens slagtere åbenlyst føre denne vare, da de er bange for at skade sine forretninger dermed.

Tabel LX. (Tromsø).

Årsager til 2den kl. stempling.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . .	-	-	1	74	86	-	-	-
Afmagring	1	-	1	-	-	2	-	-
Bedærvet ellor slet behandlet, skiddent	7½	-	-	-	-	517	-	-
Benbrud	2	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	3	-	-	-	-	1	-	-
Trommesyge	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	22½	-	2	74	86	520	-	-

Tabel LXI. (Tromsø).

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	4	-	-
Beskadigelse, ydre	2	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	2	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	10	-	-	3	-	4	-	-

Udenfor kontrolstationen er i årets løb stemplet 267 okser, 215 får, 6 svin og 78 kalve med 1ste kl. 2 okser, 9 gjeder og 20 kalve er stemplet med 2den kl. Herfor erlægges en afgift af 50 øre for 1 okse, 60 øre for 2 og 30 øres tillæg for hver efterfølgende.

For smaafæ erlægges 10 øre pr. stykke.

25. Trondhjem.

Kontrolløren, dyrlæge *Guthorm Bang*, indberetter:

«Kontrollen har virket i samme lokale og med samme betjening som foregående år.

Kjødtilførselen har både hvad mængde og kvalitet angår været omtrent som tidligere; den er størst fra Trondhjemsamterne, men en betydelig del er også kommet fra Nordland, og noget — særlig flesk — fra Romsdals amt. Kjødet fra Nordlandsamterne, som i og for sig var af god kvalitet, forringedes meget i værdi ved uforstandig slagtning, dårlig emballage og den ligegyldige behandling, det senere har været udsat for ombord og ved ekspeditionerne. Emballagen består oftest af dårligt, glissent sækkelærred, som alt smuds straks trænger igjennem, og når det så kan hænde, at kjødkollyerne ligger i lasten ovenpå stenkul i sådan dårlig, måske gjennemblød indpakning, kan man forstå, hvorledes kjødets udseende bliver. Endvidere får kjødet ikke afkjøles tilstrækkeligt før afsendelsen, og sendes kjødet i kasser, er disse gjerne så tætte som muligt. For at spare på fragten pakkes der så hårdt som det lader sig gjøre, så forrådnelse må indtræde, selv om veiret er kjøligt. Enkelte af forsendelserne fra Nordland er dog fremkommet i god stand.

Af tuberkulose blandt svin er der noget mere end foregående år, særlig hos svin fra byen og nærmeste omegn; årsagen må søges i fodringen — slagteaffald og affald fra en masse huse i byen.

Af sygdomme som kan have nogen interesse skal jeg nævne en. Størsteparten af de under rubriken septiske tilstande opførte konfiskerede okser skriver sig nemlig fra en stor besætning, et brænderifjøs i Indherred, hvor en sygdom, hvis natur og årsag man ikke er kommet efter, har hærjet i længere tid. Kjødet så udvendig ret godt ud, men ved at skjære i kjertlerne, viste disse sig uhyre forstørrede, fugtige og af farve som nylavet vindueskit. Mellem musklerne geleagtige ofte blodblandede udsvedninger, fedtet af en eiendommelig rød-gul farve, og musklerne særlig i låret og på bogen sterkt degenerede. Ved et tværsnit gjennem disse muskler fik man et eien-

Tabel LXII. (Trondhjem).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	2½	-	-	-	-	-
Afmagring	13¼	1	-	12	24	22	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	66¾	3	22½	93	16	261½	4	-
Benbrud	6¾	-	½	-	-	-	-	-
Benskjørhed	2	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	2¼	¼	-	-	-	2	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	9½	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	19½	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdom	1½	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	5¼	-	2	3½	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	1	1	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	5	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	6	-	-	-	-	1	1	-
Nyresygdom	2	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	20¾	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	3	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	1	31	-	-	-	-	-
Ialt	149	8¼	81¼	109½	40	286½	5	-

Tabel LXIII. (Trondhjem).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Absces (byld)	2 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring	1	-	-	1	7	4	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	9 1/2	-	3	21	20	94 1/2	-	-
Benbrud	2	-	1/2	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1/4	-	-	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	2	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1/2	-	-	-	-	-	-	
Bughindebetændelse af anden årsag	1	-	-	-	-	16	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	5 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	1/4	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	1	-	-
Overdrift	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	-	-	1	-	-
Septiske tilstande	8 3/4	-	1	1	-	2	-	-
Stivkrampe	-	1	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	22	-	-
Trommesyge	5 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	4	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	6	-	-
Vattersot	-	-	-	1	-	1	-	-
Ialt	46 3/4	1 1/4	6 1/2	24	27	147 1/2	-	-

dommeligt marmoreret billede, idet muskelbundterne trådte frem med forskjellige farver: mørkerøde til blegrøde, andre af et graat udseende — omtrent som kogt kjød og andre igjen med den ovenfor omtalte eiendommelige gullig-hvide kitfarve.

Som det af tabellerne vil sees er en del kjød stemplet udenfor stationen, men da organerne aldrig er fremlagt, er også dette kjød stemplet med det for landsslagtet kjød bestemte stempel.

Det kontrollerede kjød er for størstedelen opbrugt i Trondhjem.

26. Tønsberg.

Amtsdyrlæge *Kragerud* meddeler:

«Kontrollen har været drevet uforandret. Tilførselen har været noget større end forrige år. Man ventede en meget stor Tilgang på Kjød, især udover høsten, og dermed et stort prisfald, men tilførselen blev ikke så stor som antaget og prisen holdt sig jevnt høit hele året igjennem. Der blev kun tilført 1 164 skrotter mere end ifjor. At forøgelsen ikke blev større skyldes vistnok den omstændighed, at udbyttet af årets høst blev hedre end man tidligere havde antaget.

Den gamle traditionelle anskuelse, at månen — ny og næ — skal influere på kvaliteten af kjød og flesk er nu ganske forsvundet for kjødets vedkommende, derimod holder den sig endnu, om end noget afsvækket, for flesket. Dette er også en væsentlig årsag til, at hovedmassen af det i årets løb tilførte flesk kommer på 2—3 dage i ny lige før jul.

Tuberkulose blir mer og mer sjelden. De sygdomme, der giver hyppigst anledning til forringelse af kjødet, er nyresygdomme og tarmsygdomme. Udmelkede, gamle og magre kjør samt nymfomane kjør giver ofte anledning til 2den klasse. De fleste kassationer forekommer af spædkalve, hyppigst på grund af tarmlidelser og septikæmi.

Tabel LXIV. (Tønsberg).

Årsager til 2den kl. stempling.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	1	-	-	-	2	-	-
Benbrud	-	1	5	1	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	12	-	-
Fødselsbesvær	3	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom	-	-	4	-	-	-	-	-
Kakeksi	32	6	3	3	-	6	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	3	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	-	2	-	10	-	-
Rachitis	-	-	13	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	6	1	-	-	-	3	-	-
Tuberkulose	1	-	1	-	-	-	-	-
Katarrh	3	-	5	-	-	-	-	-
Forskjellige betændelser	10	5	4	-	-	2	-	-
Ialt	64	14	38	6	-	35	-	-

Tabel LXV. (Tønsberg).

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud	-	1	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	4	-	-
Hjertesygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	2	-	-
Rødsyge	-	-	2	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	-	-	1	-	-
Septiske tilstande	-	-	4	-	-	4	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	3	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Forskjellige betændelser	7	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	13	1	6	-	-	14	-	-

Kjød med rigtig stygt udseende bliver nu meget sjelden ført til kontrolstationen, da folk mer og mer lærer at forstå, hvad kontrollen kræver af kjødet.

I årets første halvdel blev der indført 89 storfæ — kun kjør og kviger — fra Danmark; alle kroppene var pent behandlet og gav ingen anledning til hverken 2den klasse eller kassation. I sidste halvdel af året var tilgangen af norsk kjød rigelig, og i denne tid ankom der ikke noget fra Danmark.»

III.

Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvæsenet og kjødkontrollen.

A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1902.

1. *Plakat af 22de februar angående forandring i indførselsplakaten vedrørende indførsel af huder og skind fra Sverige, sålydende:*

I henhold til lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 dens § 17 bestemmes herved den forandring i plakat af 6te juni 1894 (kfr. plakat af 13de januar 1899 og af 13de december 1900) angående husdyrindførselen fra Sverige, at plakatens litr. E herefter skal lyde således:

«**E.** Huder og skind skal det indtil videre være tilladt at indføre fra Sverige på betingelse af, at der medfølger varen et af svensk politimyndighed udstedt bevis eller en af importøren udstedt skriftlig erklæring om, at huderne og skindene er indkjøbte i Sverige og ikke indførte dertil i rå tilstand fra andre lande. Forøvrigt er indførsel af rådele af drøvtyggere og af svin, såsom uberedede skind og huder (tørrede og saltede huder og skind derunder ikke indbefattede), utilvirkede, utilberedede og urensede hår og børster samt muler og klover forbudt fra alle lande. Indførsel af usaltet eller utilberedet kjød og flesk samt usmeltet talg skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse af indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og Det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande udenfor Europa.»

2. *Kgl. resolution af 29de marts angående kommunal kjødkontrol og slagtehus på Lillehammer, gående ud på:*

I. Approbation i henhold til lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892 (jfr. lov af 26de juni 1893, lov af 27de juli 1895 og lov af 6te august 1897) dens § 1 gives på Lillehammer bystyres beslutning af 16de december f. år, forsåvidt angår plan og beliggenhed for det projekterede «Gudbrandsdalens slagteri» på Lillehammer, samt godkjendelse af dette anlæg som kommunalt slagteri for kjøbstaden Lillehammer — på betingelse af,

at indredning af slagteriet, hvad gulve, vægge og tag angår, udføres af cement eller andet materiale, der muliggjør fuldt tilfredsstillende rensning og desinfektion,

at lokalerne ventileres således, at fugtighed forhindres,
at der indlægges tilstrækkelig vandledning i slagteriet,
at der på slagteriets tomt anbringes en afsætningskum, der et tæt og kan tømmes og renses uden at noget affald kommer direkte ud i kloaken,
at kloakledningen fra slagteriet bygges solid og tæt og godkjendes af sundhedskommissionen, samt
at anlægget forøvrigt skal underligge veterinærvæsenets kontrol og
at landbrugsdepartementet skal være berettiget til at påbyde sådanne sanitære forbedringer, som forholdene måtte kræve.

II. Approbation i henhold til samme lovparagraf gives på nævnte bystyres beslutning om at al slagtning af husdyr, hvis kjød skal benyttes til menneskeføde, skal inden Lillehammer kjøbstad foretages i det kommunale slagtehus fra det tidspunkt, da aktieselskabet «Gudbrandsdalens slagteri» træder i drift.

III. Approbation i henhold til samme lovs § 2 gives på nævnte bystyres beslutning af 16de december f. a. angående indførsel af kommunal kjødkontrol for kjøbstaden Lillehammer fra det tids punkt, da aktieselskabet «Gudbrandsdalens slagteri» træder i drift under forudsætning af, at vedkommende kontrollør er autoriseret dyrlæge og ansættes af Lillehammer bystyre som kommunal funktionær.

IV. At approbation i henhold til samme lovs § 2 gives som gjældende indtil videre på «Aktieselskabet Gudbrandsdalens slagteris» andragende af 25de november f. a. angående fritagelse for undersøgelse og stempling i Kristiania af kjød, slagtet i Gudbrandsdalens slagteri på Lillehammer og der undersøgt og stemplet af Lillehammer kommunale kjødkontrollør, på betingelse af,

at kjødet før afsendelsen til Kristiania har været ophængt i kjølerum, saaledes at kjødet er vel afkjølet og tørt på overfladen,
at forsendelsen pr. jernbane til Kristiania sker pan en i sanitær henseende betryggende måde,
at kjødet forsendes til Kristiania med visse bestemte tog, hvorom Kristiania sundhedskommission på forhånd gives underretning,
at kjødkontrolløren antager en assistent, der er examineret dyrlæge.

3. *Regler, udfærdigede af landbrugsdepartementet den 29de marts, for undersøgelse af det til karantænefjøsene fra Sverige indførte kvæg.*

1. De indførte dyr bliver straks efter ankomsten at indsætte på karantænefjøset, således at slagtedyr og livdyr sættes i hver sin afdeling. Slagtedyrene og livdyrene bliver at indføre i hver sin af magistraten dertil autoriserede protokol, indrettet efter det af departementet udfærdigede schema.

2. Karantænedyrlægen har straks efter ankomsten at underkaste hvert dyr en almindelig sundhedsundersøgelse og særlig at forvisse sig om, at der ikke forefindes tegn til smitsom mund- og klovsyge.

3. Han har ligeledes at påse, at hver sending af dyr er forsynet med det i vedkommende indførselsplakat påbudte sundhedspas og identitetsmærke.

4. Efterat dyrene er opstaldede i de på fjøset værende og med fortløbende tydelige numre forsynede båse, indføres fortegnelse over dyrene i protokollen, idet hvert dyr i protokollen numereres og betegnes således, at forveksling med andre dyr ikke kan finde sted.

5. Til indsprøitning må kun anvendes det fra veterinærlaboratoriet leverede tuberkulin, der må opbevares på et rent, mørkt og tørt sted i koncentreret tilstand under lås og lukke, indtil undersøgelsen skal foretages. Det fortyndes da umiddelbart før brugen med 9 dele nylig kogt vand (1 ccm. tuberkulin til 9 ccm. sterilt vand) i sterilt glas eller flaske. Af denne fortyndede opløsning skal derpå hvert livdyr indsprøites med en steriliseret sprøite, hvis spids forud for hver indsprøitning er renset, under huden på et renvasket sted på halsen fra 5 til 10 ccm. (svarende til $^1/_2$—1 ccm. koncentreret tuberkulin). Intet dyr må få mindre dose end 5 ccm. og større eller mistænkte dyr sprøites med 10 ccm. af det fortyndede tuberkulin.

6. Indsprøitningen må ikke gjøres, førend dyrene er kommet til ro på fjøset, og i intet tilfælde tidligere end 2 timer efter ankomsten. Den skal foretages i tiden mellem kl. 8—11 aften, efterat en temperaturmåling har fundet sted umiddelbart iforveien.

7. Efter indsprøitningen lades dyrene i ro indtil om morgenen, da fodring og vanding bør ske. 8 timer efter indsprøitningen påbegyndes målingerne, der må foretages med nøiagtighed hver anden time og under dyrlægens stadige kontrol. Vanding må ikke finde sted umiddelbart forud for en temperaturmåling. Temperaturerne indføres straks i den autoriserede protokol for hvert dyr, idet det påsees, at ingen feiltagelse sker. De anvendte thermometre må være korrigerede, således at kun den korrigerede temperatur indføres i protokollen.

8. Dyr, der ved måling i 10de til 14de time viser tydelig reaktion, behøver ikke at måles videre, men kan straks brændemærkes.

9. Dyr, der viser ingen eller tvilsom reaktion, måles indtil den 18de time efter indsprøitningen (kl. 2—4 eftermiddag).

10. Når et dyr med normal temperatur 38—39° før indsprøitningen, i tiden omkring den 12te time efter denne viser en temperaturstigning til 39,6° eller høiere, bliver dyret at behandle som tuberkuløst.

Tvilsomt reagerende dyr bør underkastes nøiagtig klinisk undersøgelse på tuberkulose i jur eller lunger.

Dyr, der findes at lide af feber før indsprøitningen, underkastes ikke tuberkulinprøve, men bliver at tilbagevise eller slagte, medmindre der skulde foreligge tegn på eller mistanke om ondartet smitsom husdyrsygdom. Dyret bliver isåfald at behandle efter husdyrlovens forskrifter.

11. I tiden mellem kl. 12 middag til kl. 4 eftermiddag har dyrlægen at afgive erklæring om, hvorvidt de undersøgte dyr er tuberkuløse eller ei. Denne erklæring indføres straks i den for livdyrundersøgelsen autoriserede protokol, idet samtidig vedkommende dyr gives sundhedsknap i øret eller brændemærkes i henhold til indførselsplakaten. Protokollen underskrives for hver gang af dyrlægen.

Sundhedsknappen, der skal bære tydelig mærket «Sund» samt datum og årstal for undersøgelsen og byens navn, skal på Fredrikshalds fjøs anbringes i dyrets **venstre** øre, på Kristiania fjøs i dyrets **høire** øre. Brændemærkningen skal udføres tydelig på **venstre** lår for Fredrikshalds og på **høire** lår for Kristianias vedkommende. De tuberkuløse og mistænkte dyr mærkes med et tydeligt **T**, de ikke tuberkulinundersøgte dyr med et **S**.

12. Eierne eller kjøberne af de til slagt brændemærkede dyr skal, førend dyrene udleveres fra fjøset, underskrive en forpligtelse om, enten straks at føre vedkommende dyr tilbage til Sverige, eller inden 10 dage at slagte dyret her i riget. Det skal isåfald angives på hvilket sted slagtningen agtes foretaget. Disse erklæringer, der bliver at affatte overensstemmende med det derfor bestemte schema, bliver at sammenhefte og at opbevare ved fjøset indtil videre.

13. Afskrift af undersøgelsesprotokollen samt opgave over importen af slagtedyr bliver ved slutningen af hver uge gjennem magistraten at indsende til veterinærdirektøren.

4. *Cirkulære af 11te april fra veterinærdirektøren angående indmeldelse til veterinærkorpset af smitsom hestesygdom i udrederdistrikterne, sålydende:*

Efter derom skeet henvendelse fra den kongelige norske regjerings forsvarsdepartement skal man herved henstille til hr. amtmanden at lade indskjærpe det i cirkulære fra direktøren for det civile veterinærvæsen af 15de november 1894 omhandlede påbud om en snarlig indberetning fra de i udrederdistrikterne praktiserende dyrlæger til de respektive militære korpser om tilfælde af smitsom lungesyge, influenza eller ondartet kværke blandt hestene på udredergårdene eller i udrederdistrikterne i det heletaget.

Foruden denne indberetning til korpserne bliver for fremtiden samtidig at indsende lignende melding direkte til veterinærkorpsets chef, adresse Kristiania.

Den nugjældende fordeling af udrederdistrikterne er i henhold til meddelelse fra forsvarsdepartementet følgende:

Ingeniørkorpset: adr. Kristiania.	Omfattende herrederne Biri, Vardal, Jevnaker på vestsiden af Randsfjorden, Gran på vestsiden af Randsfjorden, søndre Land, nordre Land af Kristians amt, Hole, Norderhov, Ådalen, Sigdal og Modum af Buskeruds amt.
1ste feltartillerikorps: adr. Kristiania.	Omfattende herrederne Aker, Bærum og Asker af Akershus amt, Lunner, Jevnaker på østsiden af Randsfjorden, Gran på østsiden af Randsfjorden af Kristians amt, øvre Eker, nedre Eker, Lier, Røken, Hurum, Sandsvær af Buskeruds amt, Strømmen, Skoger, Sande, Hof, Botne, Våle, Borre, Ramnes, Andebu, Stokke, Sem, Nøtterø, Tjømø, Sandeherred, Tjølling, Fredriksværn, Brunlanes, Hedrum, Lardal af Jarlsberg og Larviks amt.
2det feltartillerikorps: adr. Kristiania.	Omfattende herrederne Askim, Spydeberg, Skiptvedt, Id, Berg, Skjeberg, Borge, Varteig, Tune, Glemminge, Onsø, Råde, Rygge, Moss, Våler, Hobøl af Smålenenes amt, Vestby, Kråkstad, Ås, Frogn, Nesodden, Enebak på vestsiden af Øieren, Fet på vestsiden af Øieren, Skedsmo, Nitedalen af Akershus amt.
Akershusske kavalerikorps: adr. Kristiania.	Omfattende herrederne Trøgstad, Rakkestad, Eidsberg, Rødenes, Aremark af Smålenenes amt, Urskog, Høland, Enebak på østsiden af Øieren, Fet på østsiden af Øieren, Sørum, Gjerdrum, Ullensaker, Nes (Romerike), Eidsvold, Nannestad, Hurdalen, Fering af Akershus amt, søndre Odalen, nordre Odalen, Vinger, Eidsskogen, Brandval, Grue, Hof, Åsnes, Våler af Hedemarkens amt.

Oplandske kavalerikorps: adr. Hamar.	Omfattende Ringsaker, Nes, Vang og Furnes, Løiten, Romedal, Stange, Elverum, Åmot, Storelvedalen af Hedemarkens amt, østre og vestre Toten af Kristians amt.
Trænkorpset: adr. Kristiania.	Omfattende nordre Fron, søndre Fron, Ringebu, Øier, østre Gausdal, vestre Gausdal, Fåberg af Kristians amt.
3die feltartillerikorps: adr. Trondhjem.	Omfattende herrederne Orkedalen, Meldalen, Rennebu, Opdal, Støren, Soknedalen, Horg, Hølandet, Flå, Melhus, Børseskogen, Børsen, Buviken, Byneset, Leinstranden, Strinden, Malvik, Tilder, Klæbu, Selbu af søndre Trondhjems amt, Meraker, Hegre, nedre Stjørdalen, Frosten, Åsen, Skogn af nordre Trondhjems amt.
Trondhjemske kavalerikorps: adr. Trondhjem.	Levanger, Værdalen, Mosviken og Verran, Inderøen, Sparbuen, Skei, Egge, Beitstaden, Stod, Snåsen, Grong, Overhallen, Vemundvik og Klingen af nordre Trondhjems amt.
Nordenfjeldske trænkompani: adr. Trondhjem.	Omfattende herrederne Skogn og Levanger af nordre Trondhjems amt.

5. *Cirkulære af 20de juni fra landbrugsdepartementet angående politiets indseende med at brændemerkede indførte dyr nedslagtes, sålydende:*

Ved cirkulære af 28de mai 1897 fra direktøren for det civile veterinærvæsen blev det bekjendtgjort, at det kvæg, som ved de offentlige tuberkulinundersøgelser fandtes lidende af tuberkulose eller mistænktes derfor, fra 15de juli s. a. skulde merkes på høire lår med et indbrændt **T** (ɔ: tuberkuløs).

Tuberkulosesygdommen hører til de såkaldte mildere smitsomme husdyrsygdomme, angående hvilke husdyrloven af 14de juli 1894 (kfr. lov af 26de mai 1899) bl. a. påbyder eieren:

a) at anmelde for en autoriseret dyrlæge eller for politimesteren eller lensmanden, når nogen af disse sygdomme måtte vise sig i hans besætning;

b) ikke at lade dyr, der antages angrebne af nævnte sygdomme, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmede beiter eller i fremmede fjøs eller stalde; dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge sådanne dyr til slagt eller føre dem til handelsmarkedet eller til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt, medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sygdomme.

I samme lovs § 15 (kfr. lov af 26de mai 1899) bestemmes endvidere:

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14, litr. b er afhændet til slagt, og som senere antræffes levende hos ny besidder, skal inden en fastsat frist, i fornødent fald ved offentlig foranstaltning, kunne påbydes nedslagtede for besidderens regning.

Under 29de marts d. a. udfærdigede landbrugsdepartementet nærmere regler for undersøgelse af det til karantænefjøsene fra Sverige indførte kvæg.

Ifølge disse bestemmelser (punkt 11 og 12) skal den undersøgende dyrlæge afgive erklæring om, hvorvidt de undersøgte dyr er tuberkuløse eller ei. Denne erklæring indføres straks i den for livdyrundersøgelsen autoriserede protokol, idet samtidig vedkommende dyr gives sundhedsknap i øret eller brændemerkes i henhold til indførselsplakaten (plakat af 13de januar 1899). Protokollen underskrives for hver gang af dyrlægen.

Sundhedsknappen, der skal bære tydelig mærket «Sund» samt datum og årstal for undersøgelsen og byens navn, skal på Fredrikshalds fjøs anbringes i dyrets venstre øre, på Kristiania fjøs i dyrets høire øre. Brændemærkningen skal udføres tydelig på venstre lår for Fredrikshalds og på høire lår for Kristianias vedkommende. De tuberkuløse og mistænkte dyr mærkes med et tydeligt **T**, de ikke tuberkulinundersøgte med et **S** (ɔ: slagt).

Eierne eller kjøberne af de til slagt brændemærkede dyr skal, førend dyrene udleveres fra fjøset, underskrive en forpligtelse om, enten straks at føre vedkommende dyr tilbage til Sverige, eller inden 10 dage at slagte dyret her i riget. Det skal isåfald angives, på hvilket sted slagtningen agtes foretaget. Disse erklæringer, der bliver at affatte overensstemmende med det derfor bestemte schema, bliver at sammenhefte og at opbevare ved fjøset indtil videre.

Man skal herved bede hr. amtmanden henlede de i Deres embedsdistrikt virkende politimyndigheders særlige opmærksomhed på ovenomhandlede forhold og forsåvidt det erfares, at der i bygden findes kvæg, der er brændemærket som tuberkuløst eller som slagt, men som har været indførte fra Sverige uden at være slagtet inden 10 dage efter indførselen, da straks at foranledige vedkommende dyr nedslagtede eller at anmelde sagen for departementet, der vil foranledige overtrædelse af disse bestemmelser påtalte.

6. *Kgl. resolution af 9de september, angående takster for kontrolleret kjød i Stavanger, sålydende:*

Approbation i henhold til § 5 i lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892 jfr. lov af 6te august 1897 meddeles indtil videre på efterstående af kommunestyret for kjøbstaden Stavanger i møde den 30te juni 1902 fastsatte takst og tid for kjødkontrol udenfor kontrolstationen.

Udenfor kontrolstationen:

For kontrol i tiden fra 7 morgen til 8 aften samt i exporttiden til kl. 12 nat:

Hest	kr.	1,00
Storfæ	»	0,50
Ungfæ	»	0,20
Får eller kalv	»	0,10
Svin	»	0,50

Mindste betaling for hver tilkaldelse kr. 1,00.

7. *Plakat af 22de november, angående ophævelse af forbud mod høindførsel fra Danmark, sålydende:*

I kraft af lov om smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 § 17 om indførsel af dyr og smitteførende gjenstande fra fremmede lande eller landsdele bestemmes herved den forandring i plakat af 6te juni 1894 angående sådan indførsel, at plakatens litra F herefter skal lyde således:

F. Indførsel af græs, hø og halm til fourage forbydes fra alle lande undtagen fra Sverige og Danmark samt til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og Det hvide hav.

Denne plakat træder straks i kraft.

Bilag 1.

B. Gjældende love og bestemmelser.

Lov

af 14de juli 1894, cfr. lov af 26de mai 1899 om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme.

Kapitel 1.

Om ondartede smitsomme sygdomme.

§ 1. Følgende smitsomme sygdomme blandt husdyrene skal være undergivne det offentliges særlige forsorg, nemlig:

kvægpest;

miltbrand og dermed ligeartede sygdomme;

hundegalskab;

snive;

specifik mund- og klovsyge;

ondartet lungesyge og ondartet katarrhalfeber hos hornkvæget;

kopper og skab hos fåret;

svinepest.[1])

Skulde nogen anden sygdom blandt husdyr antage en smitsom eller ondartet karakter eller større udbredelse, eller skulde nogen af de her opregnede sygdomme optræde ondartet eller vinde udbredelse hos andre dyr end de nævnte, kan kongen udvide bestemmelserne i denne paragraf til også at omfatte disse sygdomme.

Ligeledes kan kongen, når dertil findes grund, bestemme, at en sygdom, der hidtil har været gjenstand for det offentliges indgriben efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smitsom sygdom efter bestemmelserne i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrebet eller død af en af de i § 1 omhandlede sygdomme, eller er der sandsynlighed for, at så er tilfældet, skal enhver, der som eier eller på anden måde har i besiddelse sådant dyr, snarest muligt tilkalde en autoriseret dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byerne til politimesteren, på landet til lensmanden, fra hvem meddelelse uopholdelig skal ske til en autoriseret dyrlæge.

Dyret bliver, indtil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstændighederne tillader det, at holde afsondret eller indespærret.

---

[1]) Angående rødsygens overførelse til de mildere smitsomme husdyrsygdomme kfr. kronpr. resol. af 9de marts 1904.

Når kvægpest er udbrudt, skal enhver indenfor en af amtmanden nærmere bestemt afstand boende eier eller opsynsmand over drøvtyggende dyr uden ophold anmelde ethvert tilfælde af indvortes sygdom, som måtte indtræffe i hans besætning blandt de nævnte arter af dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der modtager meddelelse om eller under sin praksis påtræffer et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, skal snarest muligt på stedet undersøge tilfældets beskaffenhed og træffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse af smitte, såsom afsondring og indespærring af syge og mistænkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse af døde dyr og smitteførende affald samt rensning og desinfektion. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpligtet til at foretage undersøgelse, når tvingende grunde skjønnes at være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøgt et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, snarest muligt til øvrigheden indgive beretning om det ved undersøgelsen fundne sygdomstilfælde, med oplysning om, hvad der er foretaget eller anordnet for at modarbeide sygdommen og hindre dens udbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter modtagen anmeldelse afslår at foretage undersøgelse, skal snarest muligt oversende anmeldelsen til øvrigheden.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpligtet til at efterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse givet pålæg; forsåvidt det ikke frivillig efterkommes, kan politiet lade det fornødne udføre for vedkommendes regning.

Politiet er forøvrigt forpligtet til at yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gjennemførelse.

§ 5. Amtmanden har, når han modtager underretning om noget tilfælde af de i § 1 nævnte sygdomme, at træffe de forføininger, som efter omstændighederne må ansees påkrævede for at hindre sygdommens udbredelse; finder han det fornødent, kan han lade den besætning, i hvilken sygdomstilfældet er forekommet, samt de besætninger, hvortil smitte kan antages overført, sætte under offentligt tilsyn, indtil sygdommen eller smittefaren er ophørt.

§ 6. Sålænge en besætning er under offentligt tilsyn, kan amtmanden

a) påbyde eftersyn af vedkommende besætning ved dyrlæge, så ofte som omstændighederne kræver det;
b) forbyde, at dyr og smitteførende gjenstande bortføres fra stedet, samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvægpest kan han forbyde alt unødvendigt samkvem mellem smittede og smittefrie dele af distriktet;
c) forbyde, at noget nyt dyr indføres i en besætning, i hvilken der er forekommet tilfælde af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge, snive eller svinepest; til fornøden kontrol hermed kan han lade optage fortegnelse over og mærke de til vedkommende besætning hørende dyr.

Amtmanden kan derhos

d) under særlige omstændigheder forbyde benyttelse af beiter og andre steder som kan formodes at være smittede;

e) under særlige omstændigheder påbyde optagning og fornyelse af gulve, vægge og lignende i rum, hvor smittede dyr har stået, samt tilintetgjørelse af smittebefængte gjenstande, såsom hø, halm, redskaber og lignende,
f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhed hundegalskab forekommer, ved offentlig bekjendtgjørelse påbyde, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bunden eller indespærret eller være forsynet med mundkurv af nærmere angivet beskaffenhed, eller under særlige omstændigheder blot kunne føres på offentlig vei eller gade i bånd af voksen person, selv om hunden er forsynet med mundkurv;
g) når nogen farsot vinder større udbredelse, ved dyrlæge lade foretage almindelig undersøgelse af besætninger i den udstrækning, som måtte findes nødvendig;
h) pålægge vedkommende by- eller herredskommune at rense og desinficere stalde og vandingssteder, som er til offentlig afbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement har at

a) foreskrive de nærmere forholdsregler, der udkræves til forebyggelse af smitte, såvel i sin almindelighed som ved de enkelte sygdomme, samt afgive bestemmelser for dyrlægernes forhold med hensyn til reiser, indberetninger m. v.;
b) give forskrifter til forebyggelse af smitte blandt husdyr ved dyrskuer markeder og lignende samt ved transport af dyr inden landet;
c) give bestemmelse angående benyttelse af produkter af syge dyr.

Departementet kan derhos

d) under særlige omstændigheder forbyde afholdelse af markeder eller større dyresamlinger i distrikter, hvor farsot blandt husdyr er herskende, eller hvortil smitsom sygdom kan frygtes indført;
e) under særlige omstændigheder forbyde, at dyr føres fra en landsdel til en anden, eller gjøre adgangen dertil afhængig af sådanne forsigtighedsregler, som måtte ansees fornødne for at hindre overførelse af smitte;
f) ved udbrud af hundegalskab påbyde, at for større eller mindre dele af landet alle hunde skal holdes forsvarlig lænkede, bære mundkurv eller føres i bånd;
g) ved udbrud af kvægpest påbyde afspærring af det af sygdommen angrebne distrikt;
h) ved udbrud af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge og svinepest påbyde nedslagtning af hele besætninger, hvori sygdommen optræder.

§ 8. Vaccination af besætning mod nogen smitsom sygdom må ikke finde sted uden tilladelse af vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antages, at en farsot derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påbyde vaccination af de for smitte udsatte besætninger samt fastsætte en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreeier er pligtig til at lade ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstande tilintetgjøre eller nedgrave. Til brug i sådant øiemed

skal enhver kjøbstadskommune anskaffe en af vedkommende regjeringsdepartement godkjendt indretning eller nedgravningsplads. Også ladesteder med særskilt kommunestyre såvelsom landkommuner med tæt bebyggelse kan af kongen pålægges den samme forpligtelse. Fornøden grund kan af kommunen efter tilladelse meddelt af kongen fordres afgivet mod erstatning, der i mangel af overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.

I kommuner, hvor sådan indretning eller nedgravningsplads enten ikke haves eller i tilfældet ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstande efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grund eller — hvis dertil ikke er anledning — på anden grund, hvor det med mindst ulempe for dens eier eller bruger kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaget grundens eier eller bruger, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel af overenskomst bestemmes ved skjøn afholdt efter de i lov om veivæsenet af 15de september 1851 § 24 fastsatte regler.

Kapitel 2.

Om nedslagtning og erstatning.

§ 10. Ved mistanke om kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller svinepest kan amtmanden påbyde nedslagtning af indtil tre dyr for ved obduktion af disse at erholde vished om sygdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må ansees for afgjort, at de er angrebne af en af de nævnte sygdomme, skal efter amtmandens foranstaltning dræbes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyder det modsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angreben af snive, skal dræbes.

Dyr, angrebet af hundegalskab, skal dræbes; hund eller kat, som er bidt af noget af hundegalskab lidende dyr, skal ligeledes dræbes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nævnte begrændsninger, berettiget til at erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning dræbes på grund af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, snive, svinepest og mund- og klovsyge.

Dyr, der ved obduktion ikke viser spor af disse sygdomme, erstattes med det fulde beløb, hvortil de på nedenangivne måde er værdsatte.

Dyr, der ved obduktion findes angrebne af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller mund- og klovsyge, erstattes med to trediedele, dyr, der ved obduktion findes angrebne af snive eller svinepest, med halvdelen af det beløb, hvortil de på den nedenfor nævnte måde er værdsatte.

Dyr, der er døde som følge af tvungen vaccination, erstattes med deres fulde værdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved indførsel fra udlandet af smittede dyr, ved overtrædelse af givne forholdsregler eller på anden måde selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Ret til erstatning for dyr, nedslagtede efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget af, at de har opholdt sig mindst 6 måneder inden landets grænser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måde er smittede efter at være indførte her til landet.

Erstatningskrav må fremsættes forinden nedslagtningen. Erstatningsbeløbet må i intet tilfælde overstige kr. 300,00 for halvdelen af et enkelt dyr, kr. 400,00 for to tredieparter og kr. 600,00 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir at dræbe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsættes, værdsættes af en politiembedsmand (på landet af lensmanden) i forening med to af ham dertil opnævnte mænd. Dyrene ansættes til den værdi, de antages at have som uangrebne af sygdommen, hvorfra trækkes værdien af det dræbte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det dræbte dyr skal, såvidt fornødiges, obduceres af en af det offentlige antagen dyrlæge, som gjennem amtmanden skal tilstille vedkommende regjeringsdepartement en beskrivelse af obduktionsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning at tilkalde en autoriseret dyrlæge for at være tilstede ved obduktionen og deltage i afgjørelsen af spørgsmålet, om dyret har været angrebet af den antagne sygdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighed herom mellem dyrlægerne, afgjøres sagen af en af departementet opnævnt sagkyndig.

Kapitel 3.

Om mildere smitsomme sygdomme.

§ 14. Følgende sygdomme hos husdyrene henregnes til de mildere smitsomme, ligeoverfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyge, influenza, kværke, strengel, mundsyge og beskelersyge hos hesten, skab og kopper hos andre dyr end fåret,

smitsom klovsyge hos fåret,

ringorm hos alle husdyr,

hårsækmider hos hunden,

febersygdomme af smitsom karakter,

tuberkulose,

smitsom kastning,[1])

rødsyge hos svinet.[2])

Med hensyn til disse sygdomme gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til pligt:

a) at anmelde for en autoriseret dyrlæge eller for politimesteren eller lensmanden, når nogen af disse sygdomme måtte vise sig i hans besætning;

b) ikke at lade dyr, der antages angrebne af nævnte sygdomme, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller stalde;

[1]) Kfr. kgl. resol. af 22de juni 1903. [2]) Kfr. kronpr. resol. af 9de marts 1904.

dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge sådanne dyr til slagt eller at føre dem til handelsmarkedet til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sygdomme.

Politimester eller lensmand, der har modtaget sådan meddelelse som i litr. a nævnt, har at indsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finder dyrlægen, at sygdommens optræden er af foruroligende beskaffenhed, indsender han anmeldelsen til amtmanden.

Finder amtmanden det nødvendigt for at hindre sygdommens videre udbredelse, kan han lade forholdene på stedet undersøge af dyrlæge og efter dennes forslag give forskrifter angående afsondrings- og desinfektions-foranstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan give almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt af de i § 14 nævnte sygdomme samt angående anvendelse og salg af kjød og melk fra syge dyr.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er afhændet til slagt, og som senere antræffes levende hos ny besidder, skal inden en fastsat frist, i fornødent fald ved offentlig foranstaltning, kunne påbydes nedslagtede for besidderens regning.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sygdomme end de nævnte skal henføres under bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 4.

Om indførsel og udførsel af dyr.

§ 17. Kongen kan forbyde indførsel af dyr og smitteførende gjenstande fra fremmede lande eller landsdele, fra hvilke smitsom husdyrsygdom kan frygtes indført.

Han kan anordne, at indførsel af dyr kun må finde sted over bestemte havne eller steder, påbyde, at indførte dyr skal undersøges af dyrlæge og henstå i kvarantæne på vedkommende importørs bekostning, pålægge eieren af indførte dyr at udrede betaling for sundhedsundersøgelse efter en fastsat takst samt anordne, at dyr, der ved indførselen findes angrebne af smitsom sygdom, eller som har været udsat for smitte, nedslagtes uden erstatning.

Han kan overhovedet foreskrive de nødvendige forholdsregler for at hindre indførsel af smitsom husdyrsygdom.

§ 18. I særskilte tilfælde kan vedkommende departement tillade indførsel af enkelte dyr eller gjenstande fra lande, fra hvilke indførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til udførsel af husdyr give sådanne forskrifter og træffe sådanne foranstaltninger, som måtte findes nødvendige for at forebygge, at der her fra landet udføres husdyr, der er mistænkte eller kan mistænkes for at lide af eller overføre smitsom sygdom, og at de herfra til udlandet afsendte dyr under transporten udsættes for sådanne sygdomme. Han kan anordne, at udførsel af husdyr kun må finde sted fra visse bestemte steder i riget.

For undersøgelse af dyr bestemt til udførsel, såvel som for undersøgelse og desinfektion af vedkommende skib kan det pålægges henholdsvis afsenderen og skibets fører at udrede betaling efter takst.

For de skibe, der benyttes til sådan udførsel, kan kongen give nærmere regler angående deres indredning og nødvendige forsyning med foder og drikkevand for dyrene, ligesom han overhovedet kan træffe anordninger for at sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogne og fartøier, som benyttes til transport af dyr, tilligemed de dertil hørende indretninger og redskaber skal renses og desinficeres efter hver sådan benyttelse. Omkostningerne hermed udredes af den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

Om eftersyn ved markeder o. l.

§ 21. Amtmanden kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger af husdyr inden amtet er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne at føre tilsyn med, at intet af de der fremstillede husdyr er angrebet af nogen smitsom sygdom.

Amtmanden kan påbyde, at handyr, der frembydes til almindelig bedækning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhedseftersyn af autoriseret dyrlæge, som i tilfælde har at udstede attest for dyrets fuldkomne sundhed.

Kapitel 6.

Om omkostninger og deres udredelse m. v.

§ 22. Udgifter, som på grund af denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistænkte dyrs røgt, afsondring og desinfektion, ved desinfektion af fjøs, stald, redskaber og deslige, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, udredes af vedkommende dyrs eier. De med de syge dyrs kurbehandling forbundne omkostninger udredes ligeledes af dyrets eier, medmindre vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune — den sidstnævnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser desangående for de enkelte smitsomme sygdomme.

I tilfælde af uformuenhed hos eieren afholdes disse udgifter af vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune, denne sidste, forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne af dyr, nedslagtede efter bestemmelserne i kapitel 2, og de udgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede værdsættelsesforretninger samt ved nedslagtninger, udredes, forsåvidt angår dyr, der ikke findes angrebne af nogen sygdom, for hvilken nedslagtning kan finde sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge af tvungen vaccination, af statskassen, men for-

såvidt de findes angrebne af nogen sådan ovennævnt sygdom, med det halve af statskassen og med den anden halvdel af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, den sidste kun, når ladestedet har særskilt kommunestyre.

På samme måde som i sidstnævnte tilfælde og efter sådan værdsættelse som i § 13 bestemt gives vedkommende eier erstatning, når det for at hindre smittes videre udbredelse måtte ansees nødvendigt at tilintetgjøre smittefarlige gjenstande som huse, husindredninger, foder, redskaber o. l.

Alle andre udgifter ved foranstaltninger efter denne lovs bestemmelser udredes af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget andet er eller måtte blive fastsat.

Dog falder omkostningerne ved afspærringsforanstaltninger ligeoverfor fremmede lande statskassen tillast, ligesom kongen for hvert enkelt tilfældes vedkommende kan bestemme, at udgifterne ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal udredes af statskassen.

Endelig udredes den for tvungen vaccination fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skydsgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste efter denne lov af statskassen.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfælde af reiser skyds- og kostgodtgjørelse; som én forretning regnes, hvad dyrlægen under én reise på en gang foretager på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansat i et amts tjeneste med fast løn af vedkommende amtskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov kr. 4,00 for hvert døgn, han dermed er sysselsat, samt i tilfælde af reiser skydsgodtgjørelse. For obduktion af en hest eller et stykke storfæ tilkommer dyrlægen derhos kr. 6,00, for obduktion af et dyr af mindre art kr. 3,00, dog således, at hanfor på én dag udførte obduktioner ikke kan oppebære over kr. 20,00. For kontorundersøgelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 2,00, forsåvidt offentlig reise eller obduktion derved undgåes.

Amtmanden kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduktion inden samme besætning uden nødvendighed er gjentaget uden ordre af øvrigheden, helt eller delvis negte udbetaling af forretningsgodtgjørelse, kostgodtgjørelse og obduktionshonorar, ligesom skydsgodtgjørelsen i samme tilfælde kan negtes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaccination af besætninger efter påbud af departementet eller for undersøgelse af indførte eller udførte dyr udenfor den for hvert podet eller undersøgt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyds — og i tilfælde kostgodtgjørelse — for reise til undersøgelse af import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretaget efter særskilt rekvisition af det offentlige.

For offentlige indberetninger, obduktionsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnævnte vurderingsmænd tilkommer for de af dem udførte forretninger hver en godtgjørelse af kr. 2,00 pr. dag.

Kapitel 7.

Om autoriserede dyrlæger.

§ 25. Husdyr, angrebne af ondartet smitsom sygdom, fåreskab undtaget, må ikke tages under behandling af andre end autoriserede dyrlæger.

§ 26. Enhver autoriseret praktiserende dyrlæge skal efter hvert års udløb inden en af departementet fastsat frist gjennem amtmanden afgive til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvæsen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse affattet beretning om sin virksomhed som dyrlæge i det forløbne år. Udebliver indberetningen udover den fastsatte tid, kan amtmanden forelægge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uge, som oversiddes.

Ligeså skal enhver autoriseret dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom indsende meddelelse til departementet gjennem vedkommende amtmand.

Kapitel 8.

Om straffebestemmelser.

§ 27. Overtrædelse eller undladelse af at efterkomme de i denne lov eller de i kraft af samme givne og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måde givne påbud bliver, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straf, at straffe med bøder eller fængsel.

Sagerne blir at behandle på den for politisager foreskrevne måde.

Dyr eller gjenstande, som forsøges indførte eller er indførte her til landet i strid med noget i henhold til § 17 udfærdiget forbud eller anden ifølge denne paragraf given bestemmelse, eller som forsøges udførte i strid med nogen i henhold til § 19 given forskrift, forbrydes til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke bliver at tilintetgjøre.

Hund, som antræffes ude med tilsidesættelse af noget i anledning af hundegalskab givet påbud, skal ved politiets foranstaltning optages og dræbes enten straks eller inden en af politiet given frist, inden hvilken den kan indløses af eieren mod erlæggelse af opbevaringsomkostningerne.

Ligeså kan ethvert dyr, som påtræffes ude med tilsidesættelse af nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge deraf udfærdiget påbud, når det findes angrebet af nogen der nævnt smitsom sygdom, ved politiets foranstaltning dræbes uden erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gjør sig skyldige i misligheder, som, begåede af dyrlæger med offentlig ansættelse, vilde være strafbare som forbrydelser i embede eller bestilling, straffes med bøder eller fængsel.

Kapitel 9.

Om lovens ikrafttræden m. v.

§ 29. Denne lov træder i kraft den 1ste januar 1895.

Fra samme tid ophæves lov af 20de mai 1882 angående foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene, lov af 15de septbr. 1851 angående foranstaltninger mod skabsyge blandt får og geder og de i henhold til sidstnævnte lov udfærdigede bestemmelser samt lov af 14de juni 1890 angående forholdsregler mod udførsel af syge husdyr.

De i medhold af nævnte lov af 20de mai 1882, dens § 4, sidste punktum givne bestemmelser og de i medhold af samme lovs § 8 udfærdigede indførselsforbud samt de i medhold af nævnte lov af 14de juni 1890 udfærdigede bestemmelser bliver fremdeles indtil videre i kraft.

Bilag 2.

Lov

om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892, jvfr. lov af 27de juli 1895 og lov af 6te aug. 1897.

§ 1. I kommuner, for hvilke der er indrettet slagtehus, hvis beliggenhed og plan er godkjendt af kongen, kan kommunestyret med kongens samtykke påbyde, at al slagtning af nærmere bestemte arter af husdyr, hvis kjød skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slagtehus.

På samme måde kan fastsættes, at al handel med nærmere bestemte arter af levende husdyr inden en kommune skal foregå under kontrol på dertil bestemt torv eller plads.

§ 2. I enhver kjøbstads- eller ladestedskommune med over 4 000 indbyggere skal alt inden kommunen slagtet eller til samme indført kjød, der skal benyttes til menneskeføde, undersøges af kommunal kjødkontrollør, der såvidt muligt bør være eksamineret dyrlæge. Er sådan undersøgelse foretaget i den kommune, hvorfra kjødet udføres, kan kongen bestemme, at den bortfalder i de kommuner, hvortil indførsel finder sted.[1])

Efter andragende fra kommunestyret kan det af kongen bestemmes, at kjød af dyr, der slagtes inden dele af kommunen, som ikke er bymæssig bebyggede, og hvor kontrollens gjennemførelse på grund af deres afstand fra kontrolstationen vil falde uforholdsmæssig besværlig, kan fritages for undersøgelse af kommunal kjødkontrol, når kjødet, ifølge erklæring, afgiven af den, for hvem det slagtes, alene skal benyttes af denne og hans husstand.

Efter beslutning af kommunestyret og med kongens samtykke kan sådan kontrol påbydes også for kjøb- og ladesteds-kommuner med ikke over 4 000 indbyggere.

Det samme gjælder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kjød, der udbydes til salg inden kommunen, kan forlanges kontrolleret.

§ 3. Kjød, som af kommunal kontrollør findes tjenligt til menneskeføde, skal stemples. Findes det utjenligt dertil, skal det ufortøvet beslaglægges og ikke tilbageleveres vedkommende, forinden det er gjort uskadeligt for den menneskelige sundhed eller ubrugbart som næringsmiddel.

Hvis beslaglagt kjød, som ikke tilbagefordres, af vedkommende kommune blir udnyttet til teknisk brug istedetfor at tilintetgjøres, har eieren krav på en forholdsmæssig godtgjørelse.

Den kommunale kjødkontrollørs afgjørelse kan indankes for stedets sundhedskommission, hvis ordfører i tilfælde ufortøvet skal gives fornøden underretning.

---

[1]) Kfr. kgl. resol. af 19de august 1897 og 29de marts 1902.

§ 4. Når slagtetvang indføres efter § 1, pligter vedkommende kommune at give erstatning for den værdiforringelse, som de for slagtebedrift inden kommunen lovlig opførte bygninger og indretninger måtte lide ved ikke længere at kunne benyttes efter sit øiemed, forsåvidt bedriften lovlig der har været drevet og ved slagtetvangens indførelse endnu drives.

Erstatningen fastsættes i tilfælde ved lovligt skjøn, optaget for kommunens regning. Overskjøn må forlanges inden 4 uger; omkostningerne derved udredes efter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfælde være fremsat inden tre måneder efter slagtetvangens indførelse.

§ 5. For benyttelse af slagtehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med kongens samtykke for mindst et år ad gangen fastsætte bestemte afgifter.

Disse må dog ikke være høiere end fornødent til renter af den kapital, som er anvendt til vedkommende anlæg samt til dækkelse af driftsomkostningerne.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøgelse udført i slagteri eller andetsteds udenfor kontrolstationen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mod sådan godtgjørelse, som af kommunestyret med kongens approbation bestemmes.

I kommuner, hvor offentligt slagtehus ikke er oprettet, skal vedkommende kommunestyre ansætte særskilt kontrollør på det sted, som slagterborgere eller kjødhandlere andrager om, på betingelse af, at disse refunderer kommunen de udgifter, som medgår til sådan kontrollørs aflønning. Lønnens størrelse bestemmes af kommunestyret med departementets approbation. I tvivlsomme tilfælde skal kjødet uden udgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrolstation.

§ 6. Nærmere forskrifter til gjennemførelse af denne lov kan gives af kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 7. Overtrædelser af de i denne lov eller med hjemmel deraf givne forskrifter påtales af politiet og straffes med bøder fra kr. 2,00 til kr. 1 000,00.

Bilag 3.

Kjødkontrolregler,

fastsatte ved plakat af 5te november 1895, plakat af 2den november 1896, plakat af 3die og af 19de august 1897, plakat af 20de oktober 1900 og plakat af 26de oktober 1901.

---

§ 1. I enhver kommune, hvor der er indført kjødkontrol i henhold til lov af 27de juni 1892, jfr. lov af 27de juli 1895, skal alt ferskt, råt slagtekjød af storfæ (herunder indbefattet kalve), får, geder, heste og svin, der agtes afhændet som menneskeføde inden vedkommende kommune, undersøges af kommunal kjødkontrollør og i tilfælde stemples.

§ 2. Forsåvidt undersøgelse og stempling foretages i den dertil af vedkommende kommune indrettede kontrolstation, skal den udføres gratis; hvis undersøgelsen og stemplingen derimod foretages udenfor den kommunale kontrolstation, kan der herfor afkræves en af kommunestyret fastsat godtgjørelse.

§ 3. Dyr, slagtede i en kommune, hvor kontrol i henhold til ovennævnte love er indført, men bestemte til udførsel til udlandet eller til andre kommuner indenlands, skal være fritaget for undersøgelse og stempling i den kommune, hvorfra udførselen finder sted. Dog skal organer eller dele af sådanne dyr, der agtes forhandlede inden den kommune, hvori slagtningen er foregået, undersøges og stemples.

§ 4. Heste, der slagtes i en kommune, hvor kontrol finder sted, for at benyttes til menneskeføde, skal enten være undersøgte og merkede umiddelbart før slagtningen af en dyrlæge, som udfærdiger sundhedsattest, eller synede af to troværdige mænd, der afgiver skriftlig erklæring om, at dyret ikke lider af nogen sygdom. Indføres hesteslagt udenbysfra, skal der på samme vis medfølge sundhedsattest og merke fra dyrlæge eller to navngivne mænd; sundhedsattesten skal ved undersøgelsen af kjødet fremvises for kjødkontrolløren. Forsåvidt nogen af disse attester er udstedt af anden end dyrlæge, skal der medfølge attesten en bevidnelse fra vedkommende steds politi om, at manden er politiet bekjendt som troværdig.

§ 5. Intet kjød skal undersøges og stemples, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin og hornkvæg (undtagen kalve) fremlægges i mindst en fjerdedels krop (for- eller bagfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller ged, fremlægges i mindst halve kroppe, delte efter længden. Med bagparter skal følge nyrerne i organisk sammenhæng. Forsåvidt indførsel af løse tunger finder sted, skal disse vedheftes hver til sit slagt. På samme vis skal muligens medfølgende organer (net, lever, hjerteslag o. l.) tilhøre det slagt, hvormed de fremføres.

Dog kan kommunestyre med approbation af vedkommende regjeringsdepartement fastsætte regler, ifølge hvilke større dele af slagt eller flere organer

end her nævnt kan kræves fremlagte for kontrolløren. Ved undersøgelse udenfor kontrolstation af kjød af dyr, slagtede inden vedkommende kommune, skal samtlige dyrets organer være tilstede, og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrolløren.

§ 6. Ved undersøgelsen bestemmes, om kjødet er tjenligt til menneskeføde. I tvivlsomme tilfælde kan kjødet under forsvarlig opbevaring tilbageholdes ved kontrolstationen. Ved undersøgelse udenfor stationen kan i sådanne tilfælde afgjørelsen udskydes indtil 24 timer, mellemliggende helligdag heri ikke medregnet.

§ 7. Enhver, der fremstiller kjød til undersøgelse, skal paa kontrollørens forlangende meddele, hvad der er ham bekjendt om slagtet, såsom eierens navn, hvorfra dyret er kommet, om dyret før slagtningen har været sygt o. l.

§ 8. På slagt, der fremføres til kontrol, må ikke brystafdelingens storpulsåre være bortskåret, heller ikke itler og syge eller bedærvede partier. Heller ikke må brysthinden eller bughinden være bortskåret.

§ 9. Kjød af hornkvæg, indført fra Danmark, skal ved fremvisningen til kontrol være ledsaget af attest fra dertil autoriseret dansk dyrlæge om, at det ikke er bedærvet og ikke hidrører fra dyr, der er så afmagrede, at deres kjød ikke kan ansees egnet til menneskeføde.

Der skal tillige på hver kvart eller halve krop være påheftet med ståltråd en seddel med påskrift «kjød, godtkjendt til udførsel», underskrevet af vedkommende autoriserede dyrlæge med navn, bopæl og datum. Ståltråden skal være forsynet med en plombe, på den ene side merket «K. K.», på den anden «Danmark».

§ 10. Slagtekjød, der findes tjenligt til menneskeføde, skal stemples med det dertil bestemte stempel; stempelmerkerne skal anbringes i så stort antal og på sådanne steder, at der ved den i handel og vandel vanlige opdeling af slagtet findes mindst et merke på hver del.

§ 11. På kjød af slagtedyr, slagtet inden en kommune, hvor kontrol er indført, og undersøgt i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slagt, skal, når kjødet i enhver henseende findes sundt og ubetinget tjenligt til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverdiameter skal være 6 cm., og hvis høidediameter skal være 3.5 cm., skal indeholde foruden kommunens navn (helt eller forkortet) tillige tegnene I Kl. (ɔ: første klasse) B. (ɔ: bykontrol), se hosstående tegning.

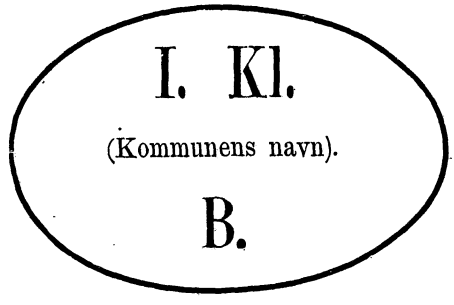

På kjød af slagtedyr, der enten er indført udenbysfra, eller slagtet inden byen, men fremført til kontrol uden tilstedeværelse af dyrets samtlige organer, skal, når kjødet i enhver henseende antages sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerke i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempler, hvis grundlinie skal være 6 cm., og hvis sider skal være 5 cm., skal, foruden vedkommende kommunes navn tillige indeholde tegnene I Kl. (ɔ: første klasse) L (ɔ: landskontrol), se hosstående tegning.

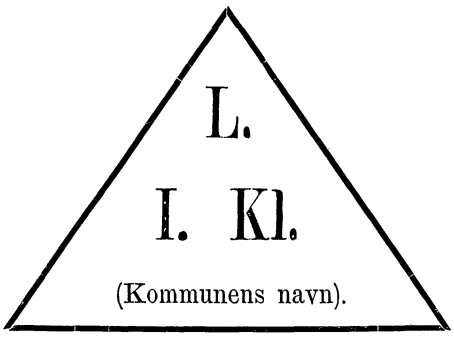

§ 12. På kjød, der ved undersøgelse findes at lide af mangler i sanitær henseende (såsom abnormt lugtende eller slet behandlet kjød, kjød af afmagrede dyr, kjød af dyr, der kan sees at have lidt af sygdom), men hvor den tilstedeværende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antages at kunne betinge fare for den menneskelige sundhed, skal der, hvis kjødet hidrører fra dyr, undersøgte i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slagt, anbringes stempelmerker i sort farve og rund form, hvis diameter skal være 6 cm. Stempelmerket skal afstemple foruden vedkommende kommunes navn tillige tegnene II kl. (ɔ: 2den klasse) B (ɔ: bykontrol), se hosstående tegning.

Hvis kjødet derimod fremstilles til kontrol, uden at samtlige organer er tilstede, eller hvis det er indført udenbysfra, skal der, under samme betingelse som ovenfor i denne paragraf nævnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm., og merket skal afstemple, foruden vedkommende kommunes navn, tillige II Kl. (ɔ: 2den klasse) L (ɔ: landskontrol), se hosstående tegning.

§ 13. Ved beslutning af kommunestyret, approberet af vedkommende regjeringsdepartement, kan det bestemmes, at kjød, stemplet med 2den klasses stempel, skal forhandles i egne lokaler, der betegnes som udsalgssteder for 2den klasses kjød.

§ 14. Kjød, der findes at være utjenligt til menneskeføde, skal af kontrolløren ufortøvet beslaglægges. Kjød, der fremstilles til kontrol uden at tilfredsstille de i §§ 4, 5, 8 og 9 nævnte fordringer, skal, forsåvidt det ikke som utjenligt til menneskeføde beslaglægges, afvises fra kontrollen; på samme vis skal der forholdes, hvis oplysninger, der kræves afgivne i henhold til § 7, negtes.

§ 15. Beslaglagt kjød kan med nedenanførte begrænsning tilbageleveres vedkommende eier, efterat det iforveien af kontrolløren er gjort ubrugeligt til menneskeføde ved indsnit og ophugning samt overheldning af petroleum eller anden lignende væske.

Forsåvidt beslaglagt kjød ved gjennemkogning kan gjøres tjenligt til menneskeføde, kan det ligeledes tilbageleveres eieren, efterat gjennemkogning på eierens bekostning og under kontrollørens opsyn har fundet sted.

Dog skal, hvis der i nogen kommune findes indretning, tjenlig til teknisk udnyttelse af beslaglagt kjød, sådant kunne beholdes af kontrollen, såfremt kjødet ikke af eieren tilbagefordres, mod udbetaling til ham af en godtgjørelse efter en almindelig takst, fastsat af kommunestyret.

Kjød, som under transport eller behandling kan medføre fare for den menneskelige sundhed eller give anledning til udbredelse af ondartet smitsom husdyrsygdom, må ikke tilbageleveres, men skal af kontrollen forsvarligt opbevares, indtil det kan destrueres ved dampkogning, opbrænding eller nedgravning.

§ 16. Den kommunale kontrolstation skal holdes åben for undersøgelse og stempling af kjød alle hverdage i så lang tid, som vedkommende kommunestyre bestemmer.

§ 17. Ved enhver kontrolstation skal der føres en protokol over alt kjød, der fremføres til kontrol ved kontrolstationen, samt en anden protokol over alt kjød, der undersøges udenfor kontrolstationen.[1])

I vedkommende protokol anføres rekvirentens navn, kjødets oprindelse (om det kommer fra indlandet eller udlandet og i tilfælde fra hvilket distrikt), undersøgelsens datum, kjødets art og størrelse samt undersøgelsens resultat. Der skal tillige ved stationen føres regnskab over de for undersøgelse udenfor stationen indbetalte afgifter.

Stemples noget kjød med 2den klasse, skal grunden hertil kortelig anføres i den dertil i protokollen bestemte rubrik. På samme måde forholdes, hvis dele af fremstillet kjød bortskjæres og beslaglægges, selv om kjødet forøvrigt erholder 1ste klasses stempel.

Forøvrigt skal der for beslaglagt kjød anføres kjødets vegt, dagen, når dyret er slagtet, de iagttagne sanitære mangler, beslaglæggelsens grund samt hvorledes der efter beslaglæggelsen er fremgået med kjødet.

§ 18. Den af kontrolløren angående kjødets stempling eller beslaglæggelse trufne afgjørelse kan af rekvirenten påankes til sundhedskommissionens afgjørelse. Rekvirenten skal da på stedet protestere mod undersøgelsens resultat. Det pågjældende kjød skal forsvarligt opbevares. Rekvirenten har ved skriftlig henvendelse til sundhedskommissionen at kræve dennes afgjørelse, hvilken bliver at afgive snarest muligt. Kontrolløren skal underrettes om tiden for sagens afgjørelse og har adgang til da at være tilstede og begrunde sin kontrolbestemmelse.

§ 19. I bykommuner, hvor kjødkontrol overensstemmende med ovennævnte love er indført, må kjød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges eller, forsåvidt ikke den i lov af 27de juli 1895 I, § 2, 2den passus, bestemte fritagelse for undersøgelse er givet, overhovedet benyttes til menneskeføde, medmindre det af vedkommende bys kommunale kjødkontrollør er undersøgt og stemplet.

I landkommuner, hvor kjødkontrol i henhold til nævnte love måtte indføres, må kjød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges, medmindre det af vedkommende kommunes kontrollør er undersøgt og stemplet.

Kjødvarers frembringelse på torv i torvtiden eller deres henlæggelse i udsalg for kjødvarer bliver at anse som falbydelse.

§ 20. Overtrædelse af de i disse bestemmelser givne forskrifter bliver at påtale af politiet og at straffe med bøder fra 2—1 000 kroner (kfr. lov af 27de juni 1892 § 7).

---

[1]) Konf. cirkulære fra landbrugsdepartementet af 20de oktober 1900.

Bilag 4.

Nugjældende (1ste juli 1904) bestemmelser angående indførsel af husdyr (kfr. plakat af 6te juni 1894, 13de januar 1899, 13de december 1900, 22de februar og 22de november 1902, plakat af 21de oktober 1903).

A. Heste kan indføres:

1) fra Sverige på betingelse af, at der medbringes et for hvert enkelt dyr af politimyndighed bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret har opholdt sig i de sidstforløbne 6 måneder i Sverige, samt at det er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom.

Skyds- og trafikheste, der passerer grændsen for atter at vende tilbage til Sverige, rammes ikke af ovenstående forskrift.

2) fra alle andre lande paa betingelse af:

a. at der medfølger et for hvert enkelt dyr af vedkommende lands politimyndighed eller af norsk konsul bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom, samt

b. at ethvert dyr ved ankomsten til norsk toldstation undersøges af autoriseret norsk dyrlæge og af ham erklæres sundt.

B. Drøvtyggere kan indføres fra Sverige på følgende betingelser:

a. 1. Indførselen skal finde sted a) pr. jernbane eller søværts direkte til Fredrikshald eller Kristiania eller ad nærmeste landevei til Præstebakke eller Kornsjø jernbanestation, hvorfra dyrene snarest muligt pr. jernbane føres videre til Fredrikshald; b) ad Allingmoveien eller over Svinesund gjennem Bergs herred ad nærmeste vei direkte til Fredrikshald; c) pr. jernbane direkte til Trondhjem til slagtning i denne by. I hver sending skal i sidste fald kunne indføres indtil det antal dyr, som landbrugsdepartementet nærmere bestemmer. [1])

2. Det skal ved en af autoriseret svensk dyrlæge eller politimyndighed udstedt attest godtgjøres, at dyrene kommer fra et distrikt, hvor der ikke for tiden optræder eller i de sidst forløbne 6 måneder har optrådt smitsom mund- og klovsyge eller ondartet lungesyge, samt at dyrene ikke i de nærmest forudgående 6 måneder er indført fra udlandet.

3. Dyrene skal være merkede eller i attesten således beskrevne, at deres identitet kan tilfredsstillende konstateres.

---

[1]) Landbrugsdepartementet meddeler i skrivelse til Trondhjems magistrat af 29de januar 1904, at der til Trondhjem pr. sending kan indføres indtil 12 dyr tre gange ugentlig efter magistratens nærmere bestemmelse herom.

4. Dyrene skal ved ankomsten føres til de indhegnede, for sådant øiemed reserverede kvægtorve, hvor de bliver at underkaste undersøgelse af vedkommende kommunale dyrlæge.
5. Det kvæg, der agtes solgt som livdyr, skal opstaldes på det kommunale fjøs i 48 timer, helligdage ikke iberegnet, og i denne tid undersøges med tuberkulin.
6. Det kvæg, der ved denne undersøgelse findes lidende af eller mistænkt for tuberkulose, merkes i huden med et indbrændt tydeligt **T**, og disse dyr skal, forsåvidt de ikke af importøren føres tilbage til Sverige, ikke afhændes uden til slagtning, der i så tilfælde skal finde sted inden 10 dage efter undersøgelsen.
7. Det kvæg, der indføres for at sælges til slagt, skal på samme vis merkes med et i huden indbrændt tydeligt **S**.
8. De med «**T**» eller «**S**» brændemerkede dyr, skal, hvis de ikke føres tilbage til Sverige, ikke bortføres fra kvægtorvet, førend vedkommende eier af dyret skriftlig har forpligtet sig til at påse dyret slagtet inden 10 dage.
9. Kvæg, der ved undersøgelse findes fri for tuberkulose, skal på en iøinefaldende måde være merket med ordet «Sund» samt årstallet for den stedfundne undersøgelse.
10. Som erstatning for de med heromhandlede undersøgelse, merkning, opstaldning og fodring af dyrene samt anskaffelse af tuberkulin, instrumenter, fjøsets rensning og desinfektion m. v. forbundne omkostninger, skal vedkommende kommune være berettiget til at afkræve importøren en af kommunestyret fastsat og af departementet for det indre godkjendt afgift for hvert dyr.
11. Departementet for det indre bemyndiges til forøvrigt at fastsætte nærmere bestemmelser angående den her omhandlede imports ordning med hensyn til dyrenes undersøgelse og merkning samt attester og protokoller m. v.[1])

b. Forøvrigt forbydes indførsel af drøvtyggere (ɔ: storfæ, får, geder og andre drøvtyggende dyr) fra alle lande, med undtagelse af de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken. Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke af dette forbud.

c. Hornkvæg (storfæ), får og geder forbydes indførte fra Finmarken til rigets øvrige distrikter.

C. Svin forbydes indført fra alle lande med undtagelse af de under litr. B, b nævnte russiske havne, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken.

---

[1]) Kfr. lovtidenden 1902 side 149 ff. (samt nærværende beretning side 223) angående nærmere regler for karantænefjøsene.

Fra Finmarken forbydes svin indført til rigets øvrige distrikter.

D. Hunde forbydes indført fra alle lande med undtagelse af Sverige og Danmark, fra hvilke lande indførsel kan ske på betingelse af, at der medfølger et af vedkommende lands politimyndighed udfærdiget bevis, hvoraf fremgår, at vedkommende dyr har opholdt sig mindst i 6 måneder inden vedkommende land, og at det i henhold til en af autoriseret dyrlæge udstedt erklæring ikke antages at overføre smitsom sygdom. Hunde, der tilhører eierne af svenske renhjorder og i følge med disse passerer Finland på gjennemgang fra Sverige, rammes ikke af dette forbud.

E. Huder og skind skal det indtil videre være tilladt at indføre fra Sverige på betingelse af, at der medfølger varen et af svensk politimyndighed udstedt bevis eller en af importøren udstedt skriftlig erklæring om, at huderne og skindene er indkjøbte i Sverige og ikke indførte dertil i raa tilstand fra andre lande. Forøvrigt er indførsel af rådele af drøvtyggere og af svin, såsom uberedede skind og huder (tørrede og saltede huder og skind derunder ikke indbefattede), utilvirkede, utilberedede og urensede hår og børster samt muler og klover forbudt fra alle lande. Indførsel af usaltet eller utilberedet kjød og flesk samt usmeltet talg skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse af indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande udenfor Europa.

F. Indførsel af græs, hø og halm til fourage forbydes fra alle lande undtagen fra Sverige og Danmark samt til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav.

G. Brugte fjøsredskaber forbydes indført fra alle lande, medmindre det godtgjøres, at de er sikkert desinficerede.

Bilag 5.

Nugjældende (1ste juli 1904) regler for udførsel af heste, hornkvæg, svin, får og geder fra Norge.

(Konf. plakat af 19de september 1894, plakat af 18de juni 1895 og plakat af 4de august 1896).

§ 1. Heste, hornkvæg, svin, får og geder, som med skib agtes udførte til udlandet, skal umiddelbart forinden indskibningen i vedkommende eksportfartøi på afsenderens bekostning undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge og må kun indskibes, saafremt det ved undersøgelsen befindes, at de ikke frembyder tegn til at lide af nogen smitsom sygdom, og der heller ikke er nogen grund til at formode, at de ved berørelse med smittede dyr eller på anden måde nylig kunde være smittede af sådan sygdom. Herom skal af dyrlægen afgives attest til afsenderen.

§ 2. Umiddelbart efterat dyrene er undersøgte og godkjendte, slippes de enten omhord eller ind i en særskilt indhegning, såat berøring med de ikke undersøgte dyr undgåes. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke, der betegner, at det er undersøgt og kan udføres. Dyrenes antal og kjøn, samt merkets art anføres i den sundhedsattest, som af dyrlægen udstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøgelse foretages umiddelbart før indskibning i lokalskib, der skal gå til eksportstedet, er ny undersøgelse ved ankomsten hertil unødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt afsondrede fra andre ikke undersøgte dyr, eller samtlige ombordværende dyr er undersøgte og fundne fri for sygdom, og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nævnte indhegning.

§ 4. Ethvert skib, som agtes anvendt til udførsel som under § 1 nævnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet indtager dyr, undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge eller, forsåvidt ingen sådan der findes, af stedets politi. Finder den, der har anstillet undersøgelsen, grund til at anse skibet for smittefarligt, må dyr ikke indtages, forinden det er behørig desinficeret. Forsåvidt drøvtyggere eller svin agtes udført, skal desinfektion af skibet i ethvert tilfælde finde sted, førend dyrene indskibes. For hver gang skibet er blevet undersøgt og godkjendt, skal attest herom afgives til skibets fører.

Undersøgelsen og desinfektionen sker på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøgelse med merkning betaler afsenderen til dyrlægen for hver forretning:

for hver hest indtil et antal af 10 . . .	kr.	1.00	
—»— over dette antal	»	0.50	
» hvert stykke hornkvæg over $^1/_2$ år .	»	0.50	
» — —»— under $^1/_2$ år	»	0.25	
« mindre dyr (svin, får, geder) for et antal af til og med 100 dyr . . .	»	0.15	pr. stk.
» de næste 100 dyr	»	0.12	—
» det overskydende antal	»	0.09	—

Betalingen beregnes efter det samlede antal dyr, som samme eksportør rekvirerer undersøgt på en gang.

For den i § 4 omhandlede undersøgelse af skibet betaler skibets fører dyrlægen eller vedkommende politifunktionær kr. 4.00. Ligeså meget betales dem for at påse skibets desinfektion, forsåvidt denne ikke kan finde sted samme dag som undersøgelsen.

§ 6. Departementet for det indre bemyndiges til i tilfælde at give nærmere bestemmelser angående de her nævnte foranstaltningers gjennemførelse.

Bilag 6.

Ansøgning

om tuberkulin-undersøgelse på offentlig bekostning.

Undertegnede ansøger herved om at erholde min kvægbesætning, bestående af.....okser.....voksne kjør.....ungdyr og.....kalve, tilsammen ..... dyr, undersøgt med tuberkulin på offentlig bekostning.

Undersøgelsen agtes udført ved dyrlæge.....,.....som dertil har erklæret sig villig på de af det offentlige fastsatte vilkår.

Jeg forpligter mig til efter foretagen undersøgelse, hvis tuberkulose findes i besætningen, inden 3 uger efter undersøgelsen på betryggende måde

a t skille de tuberkuløse og mistænkte dyr fra de sunde dyr og at holde og stelle de sunde og syge dyr hver for sig både i fjøs og havnegang,

a t rense fjøset på behørig måde, efter hvad dyrlægen derom foreskriver,

a t slagte straks dyr, som lider af jurtuberkulose eller lungetæring, og ikke sælge eller benytte melk fra sådanne dyr uden i kogt tilstand,

a t lade nyfødte og nyindkjøbte dyr tuberkulinprøve, førend de sættes ind i den sunde del af besætningen,

a t lade de tuberkuløse og mistænkte dyr brændemerke med et T i huden eller på hornet,

a t tilbagebetale de med undersøgelsens udførelse forbundne omkostninger, hvis nogen af disse forpligtelser ikke overholdes, eller hvis jeg ikke nedslagter de tuberkuløse dyr inden 6 måneder efter undersøgelsens udførelse, hvis erstatning for nedslagtning måtte være indvilget.

Er besætningen undersøgt før? .....

Isåfald når? .....

Af hvem? .....

Var der tuberkulose i besætningen dengang? .....

Gårdens navn .....

Herred .....

Amt .....

Datum .....

Tydelig underskrift: .....

Andragendet bekræftes og anbefales

(Den undersøgende dyrlæges underskrift)

.....

Til

Landbrugsdepartementet.

Vend!

Opmerksomheden henledes på:

Hele besætningen må undersøges, ikke blot en del.

Kvægavlsforeningsokser må ikke indsættes i en tuberkuløs besætning.

Hvis en besætning, som før er undersøgt og fundet sund, atter ønskes undersøgt, må der herfor anføres særlige grunde.

Fornyet undersøgelse af tuberkuløs besætning bør foretages hvert år indtil besætningen er sund.

Andragende om erstatning for nedslagtede dyr kan indsendes til landbrugsdepartementet og kan ventes indvilget med indtil halvdelen af det forvoldte tab, hvis dette er føleligt.

Husdyrloven af 14de juli 1894 bestemmer, at, når tuberkulose viser sig i en besætning, skal dette anmeldes til lensmanden eller til autoriseret dyrlæge; loven forbyder at lade tuberkuløse dyr føre til markeder, dyrskuer, på fremmed beite eller til fremmmed fjøs; dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge dyrene til slagt eller føre dem til handelsmarked til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt.

Amtmanden kan lade forholdene undersøge nærmere ved dyrlæge og give forskrifter angående afsondring og desinfektion. Departementet kan lade tuberkuløse dyr, der er solgte til slagt, nedslagte for besidderens regning inden en vis frist, hvis dyret fremdeles holdes i live.

Anm. Denne ansøgning indsendes gjennem vedkommende amtmand til landbrugsdepartementet.

Bilag 7.

Blanket til udfyldning ved foretagelse af tuberkulinprøver.

At indsende til
direktøren for det civile veterinærvæsen.

Tuberkulinprøve

19.....

af ..... besætningen

hos hr. ..... (gård) .....

..... herred ..... amt

Dyrets					Indsprøitningens			Temperatur.													Er dyret			Er der tidligere foretaget prøve af dyret — og isåfald når og med hvilket resultat?
navn eller nummer på fjøset.	race	kjøn		alder.	datum.	klokkeslet.	dose.	før indsprøitningen.	klokkeslet efter indsprøitningen.												sundt.	mistænkt.	tuberkuløst.	
		han.	hun.																					

Hvor mange gange er besætningen i sin helhed tuberkulinprøvet? ..... den ..... 19.....

Når fandt disse prøver sted?

Var besætningen sund eller tuberkuløs ved tidligere prøver?

(Dyrlægens navn) .....

Bilag 8.

Anvisning til tuberkulinundersøgelse af besætninger.

Tuberkulinet forsendes i flasker i ufortyndet og steril tilstand. Det må opbevares på et mørkt, kjøligt og tørt sted, og holder sig da virksomt i meget lang tid.

Til undersøgelse anvendes til et voksent dyr (hest, kvæg eller svin) 50 centigram (12—15 dråber eller $^5/_{10}$ kubikcentimeter), til ungdyr 30—40 centigram (8—12 dråber eller $^3/_{10}$—$^4/_{10}$ kubikcentimeter), til kalve og nyfødte dyr 20 centigram (6 dråber eller $^2/_{10}$ kubikcentimeter) efter dyrets størrelse og alder.

Den for hvert dyr bestemte dosis tilblandes i det øieblik, den skal benyttes, med rent og i forveien kogt vand i et rent, kogt vinglas.

Bekvemmere er det dog, hvis man har en afdelt større injektionssprøite, at blande den til vedkommende besætning bestemte mængde tuberkulin med det nødvendige kvantum vand på engang på en større flaske i et forhold af 1 til 10 (10 % således, at der i en fortynding af 5 kubikcentimeter kommer 50 centigram tuberkulin). Af denne fortynding vil altså, når sprøifen rummer 10 kcm., 5 kcm. være passende dosis for et stort voksent dyr, 4 kcm. for et mindre voksent dyr, 3 kcm. for et ungdyr og 1—2 kcm. for smådyrene. Fortyndingen holder sig dog ikke længe uden at dekomponeres, hvorfor den enten må tillaves på brugsstedet eller også i hjemmet 1—2 dage iforveien og isåfald tilsættes $^1/_2$ % karbolsyre.

Førend indsprøitning foretages, må samtlige dyrs temperatur være målt; målingen foretages ved et maksimalthermometer, der holdes godt inde i endetarmen i 2 minuter,[1]) hvorefter thermometret trækkes langsomt ud og temperaturen aflæses nøiagtigt og noteres. Man må være forsynet med 1 thermometer for hvert 20 dyr, foruden nødvendig reserve. Til måling af 20 dyr iberegnet aflæsning, nedskrivning af temperaturen, rengjøring af thermometret (det aftørres bedst med en klud dyppet i lysol-, kreolin- eller sublimatopløsning) samt dettes indoljning, medgår for en øvet mand ca. $1^1/_2$ time.[1])

Glem ikke at slå kviksølvsøilen ned mellem hver gang thermometret benyttes!

Efterat samtlige dyrs temperatur er målt, foretages indsprøitningen af tuberkulinet. Den bør helst ske på halsen, efterat huden iforveien er afbarberet samt renvasket med et desinfektionsmiddel (2 % lysol-, karbol- eller kreolinopløsning, 1 ‰ sublimatopløsning). Injektionssprøiten, hvis stempel maa være

---

[1]) Der fåes nu i handelen thermometere, der kan aflæses allerede efter 1 minuts forløb, hvorved megen tid kan indspares.

af et materiale, der tåler kogning, må iforveien være kogt. Man bør have mindst 2 sprøiter og 4 sprøitespidser. Spidsen stikkes igjennem huden, hvorefter sprøiten sættes til spidsen og den nødvendige dose indsprøites. Spidsen rengjøres for hver gang ved at dyppes i ren koghed olie eller i et desinfektionsmiddel. Indsprøitningen bør foretages enten mellem 6—10 om aftenen eller 4—8 om morgenen. Dyrene må under undersøgelsen være i ro påa fjøset; 6—7 timer efter indsprøitningen påbegyndes temperaturmålingen igjen, og der fortsættes med denne hver anden time. Dyr, der ved måling indtil den 13de time findes at have givet sikkert tegn på at være tuberkuløse, behøver ikke at måles mere, medens dyr, der ikke har reageret eller hvis reaktion er tvivlsom, må måles indtil den 17de til 23de time efter indsprøitningen.

Dyrlægen må enten selv foretage målingen eller lade denne foretage af mænd, som af ham er givet den til temperaturmålingen nødvendige anvisning, og hvis målinger han isåfald personlig må kontrollere. Det må påsees, at dyrene ikke vandes umiddelbart foran en måling. Brunstige dyr viser ofte en høiere temperatur end normalt, dog vil den ikke af denne grund stige over 40°.

Undersøgelsens resultat anføres på det dertil bestemte skema og indsendes snarest muligt til veterinær-direktøren.

(Konf. forøvrigt cirkulære fra veterinærdirektøren af 28de januar 1903.)

Bilag 9.

Ansøgning.

Undertegnede, hvis besætning, bestående af ..... voksne dyr og ..... kalve, ved en under ..... foretagen tuberkulinundersøgelse befandtes lidende af eller mistænkt for tuberkulose, forsåvidt ..... dyr angår, andrager herved om at måtte tilståes et bidrag af statskassen til dækkelse af tab ved nedslagtning af mit tuberkuløse kvæg, idet jeg forpligter mig til at lade nedslagte de tuberkuløse eller mistænkte dyr samt indtil nedslagtningen at afsondre de angrebne dyr fra de sunde, således at smitte ikke antages at kunne finde sted, og efter nedslagtningen at lade fjøset rense og desinficere, alt i overensstemmelse med de af vedkommende dyrlæge på det offentliges vegne givne forskrifter.

Gårdens navn: .....
Herredets navn: .....
Amt: .....
Datum: .....
Eierens underskrift: .....

Dyrlægens erklæring.

Undertegnede dyrlæge, der har tuberkulinundersøgt ovennævnte kvægeiers besætning og fundet ..... syge og ..... mistænkte dyr, erklærer herved at kunde besvare nedenstående spørgsmål således:

Finder dyrlægen, at en vedblivende isolation af de tuberkuløse og mistænkte dyr i heromhandlede besætning tilfredsstillende kan gjennemføres uden uforholdsmæssige og for eieren trykkende omkostninger?[1])

.....

Oversendes hr. lensmanden i .....
Datum: .....
Navn: .....

Lensmandens udtalelse.

Antager hr. lensmanden, at nedslagtning af forannævnte dyr vil medføre et føleligt tab for eieren? .....

Datum: .....
Navn: .....

[1]) Hvis spørgsmålet besvares benegtende, angives grundene hertil.

Bilag 10.

Skema no. 1.

(At indsende gjennem vedkommende sundhedskommissions ordfører og overøvrighed til veterinærstyrelsen.

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i ..... amt

om tilfælde af .....

Gårdens navn (i by eller ladested, gade og no.)	Herred (By)	Når begyndte sygdommen?	Når har dyrlægens tilsyn fundet sted?	Hest			Ko			Får			Ged			Svin			Hund, Kat			Nærmere oplysninger, såsom om den angrebne besætnings størrelse, om foranstaltninger trufne mod sygdommens udbredelse, om sandsynlig smittekilde, forsåvidt noget derom kan oplyses.
				angrebne	deraf dræbte	deraf døde	angrebne	deraf dræbte	deraf døde	angrebne	deraf dræbte	deraf døde	angrebne	deraf dræbte	deraf døde	angrebne	deraf dræbte	deraf døde	angrebne	deraf dræbte	deraf døde	

Anmerkning 1. For hver sygdom benyttes et skema.
2. Hvis tilfældene har forekommet på samme gård, men i forskjellige besætninger, anmerkes dette i sidste rubrik.

Navn: .....

..... den ..... 19 .....

Bopæl: .....

1. Hr. ordføreren i ..... sundhedskommission.

2. Hr. amtmanden i ..... amt.

Hr. direktøren for det civile veterinærvæsen.

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i ..... amt

til

direktøren for det civile veterinærvæsen.

---

1. Sygdom:
2. hos hvilken art af husdyr:
3. antal angrebne:
4. deraf døde:
5. eller dræbte:
6. den angrebne besætnings størrelse:
7. gårdens navn (i by eller ladested, gade og nr.):
8. herred (by):
9. hvorvidt dyret er død på havnegangen eller fjøset.
10. når dyrlægens tilsyn har fundet sted:
11. hvorpå den stillede sygdomsdiagnose grunder sig:
    (her anføres i korthed såvel symptomer i levende live som de ved obduktionen fundne sygdomstegn:

12. hvorvidt mikroskopisk undersøgelse er foretaget:

13. hvorfra smitten antages at skrive sig:

14. kort angivelse af, hvad der er foretaget til forebyggelse af smittens udbredelse:

..... den ..... 19.....

Navn:

.....

Bopæl:

.....

Anm. For hver sygdom og for hvert slags husdyr benyttes et skema.

Bilag 12.

Uddrag af lov

om offentlige tjenestemænds skyds- og kostgodtgjørelse af 10de juli 1894.

Af denne lov hidsættes:

§ 2. Skydsgodtgjørelsen bliver at beregne efter følgende regulativ:

Pr. kilometer.					Pr. sjømil.
Landskyds.		Bådskyds.		Jernbane.	Dampskib.
Tilsigelses-station.	Fast station.	Tilsigelses-station.	Fast station.		
Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.
16	20	37	40	6	40

§ 8. Hvor befordring alene kan ske på sadel, kløv eller med ren, eller hvor den reisende alene kan komme frem tilfods, og hans tøi m. v. må bæres, er vedkommende berettiget til, foruden den ham efter regulativet tilkommende godtgjørelse fra fast station, at erholde erstattet efter regning, hvad han har erlagt i nødvendige udgifter til befordring af sit tøi samt for veiviser, hvor sådan er benyttet, og desuden, hvad han i befordring for sig selv har erlagt udover nævnte regulativsats.

Ligeledes er — forsåvidt angår befordring udenfor de almindelige skydsruter forøvrigt, tillands eller tilvands, — den reisende berettiget til erstatning for havte udgifter udover den ham tilkommende regulativsats fra fast station. Samme regel gjælder også under reiser på de almindelige skydsruter, forsåvidt nødvendigt forretningsmæssigt ophold mellem stationer på samme kræver en tid udover den, hvori de skydsende er forpligtet til at vente.

Forsåvidt i distrikter, hvor befordring alene kan ske ved ren, den reisende benytter egne ren, bliver den ham tilkommende skydsgodtgjørelse at bestemme af kongen. [1])

§ 9. Foruden den foran bestemte skydsgodtgjørelse, der også indbefatter tilsigelsespenge samt leie af båd og andre reiseredskaber, erholder samtlige tjenestemænd erstatning efter regning for nødvendigt udlæg til befordring

[1]) Konf. kgl. resol. af 30te juni 1900 angående skydsgodtgjørelse for offentlige tjenestemænds befordring med egne ren.

a. af medført nødvendig bagage, hvilken godtgjørelse dog ikke må overstige den vedkommende tjenestemand tilkommende skydsgodtgjørelse for egen befordring.
b. af fornøden bagage mellem bopæl eller forretningssted og det sted, hvor skydsbefordringen begynder eller ender,
c. af egen person ombord til og iland fra dampskib,

samt udlæg af bom-, bro-, brygge- og færge-penge og for soveplads i jernbanevogne, forsåvidt reisen er foregået om natten, og sådan plads er benyttet.

Ved reise på jernbane eller med dampskib tilståes ingen anden godtgjørelse for befordring end i §§ 2, 3, 4 og i nærværende paragraf bestemt.

§ 13. Den mindste veilængde, som må reises, når godtgjørelse for skyds, såvel tillands som tilvands, skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

Skydsen godtgjøres kun for den virkelige veilængde, dog så, at for de strækninger, hvor skydsbetaling erlægges efter en større veilængde end den virkelige (se lov om skydsvæsenet af 14de juli 1893 § 30), tilkommer der tjenestemanden skydsgodtgjørelse efter denne forøgede veilængde.

§ 15. Godtgjørelse for befordring med dampskib skal beregnes efter den afstand, hvorefter passagerbilletten betales.

(Dyrlægen har kostgodtgjørelse efter 3die klasse, nemlig kr. 4.00). (Konf. § 18).

§ 18. På reiser med dampskib skal de til 1ste klasse hørende tjenestemænd være berettigede til at erholde i kostgodtgjørelse kr. 7.00, de til 2den klasse hørende kr. 6.00, de til 3die klasse hørende kr. 5.00 og de til 4de klasse hørende kr. 4.00 for hvert døgn, i hvilket reisen med dampskib har varet uafbrudt mindst 6 timer.

Samme kostgodtgjørelse tilkommer der dem også under ophold i kjøbstad eller ladested på forretningsreiser, under hvilke de må opholde sig i byen i mindst 12 timer. Det samme gjælder for sammenhængende ophold på dampskib og i by i tilsammen mindst 12 timer.

§ 21. Den mindste veilængde, som såvel tillands som tilvands må reises, når kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

§ 22. Døgn efter denne lov regnes fra det klokkeslet, da reisen påbegyndes. Dele af et døgn på 5 timer og derover regnes for helt døgn; dele af et døgn paa mindre end 5 timer medregnes ikke. Dog tilkommer vedkommende kostgodtgjørelse, når den hele på en reise tilbagelagte veilængde udgjør mindst 20 km., selv om dertil ikke er medgået 5 timer.

§ 30. Regninger over skyds- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen af det offentlige, skal, forsåvidt ingen tidsbestemmelse på andet sted måtte være givet, være indsendt til vedkommende myndighed i det seneste inden seks måneder efterat sagen eller forretningen er tilendebragt, da i mangel deraf fordringen ikke godtgjøres af det offentlige.

Bilag 13.

Skemaer

til veiledning ved udfærdigelse af regninger for reiser i veterinærvæsenets anliggender.

Regning

over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets anliggender i kvartal 19 .

Dato.	Fra — til (Herunder bliver veilængderne at opføre station for station).	Km. landskyds. Tilsigelsesstation. à 16 øre.	Km. landskyds. Fast (eller ingen station). à 20 øre.	Km. bådskyds. Tilsigelsesstation. à 37 øre.	Km. bådskyds. Fast station. à 40 øre.	Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil.	Udlæg	Reisens øiemed. (Herunder bliver at anføre grunden for hver foretagen reise og i gjentagelsestilfælde grunden til, at det har været anseet nødvendigt at gjentage reisen).

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer	landskyds	à 16 øre	. . . . .	kr.
»	—	—	à 20 »	. . . . .	»
»	—	bådskyds	à 37 »	. . . . .	»
»	—	—	à 40 »	. . . . .	»
»	—	jernbane	à ·6 »	. . . . .	»
»	mil	dampskib	à 40 »	. . . . .	»

Tils. skydsgodtgjørelse. kr.

Udlæg . . . . . »

Tilsammen kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

at de ovenfor anførte veilængder er virkelig reiste;

at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift for det offentlige kunde ske;

at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er bleven benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;

at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenanførte reiser;

at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;

at reiserne er anseet nødvendige i det offentliges interesse for at virke til forebyggelse af smitsom husdyrsygdom og få den standset.

..... den ..... 19 .....

.....

(Amts-)Dyrlæge.

Regning

over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets anliggender i kvartal 19 i anledning af tuberkulinundersøgelser.

Dato.	Fra — til (Herunder bliver veilængderne at opføre station for station.)	Km. landskyds.		Km. bådskyds.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil	Udlæg.	Antal undersøgte dyr.
		Tilsigelsesstation. à 16 øre.	Faste (eller ingen) station. à 20 øre.	Tilsigelsesstation. à 37 øre.	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer	landskyds	à 16 øre	. . . .	kr.
»	—	—	à 20 »	. . . . .	»
»	—	bådskyds	à 37 »	. . . . .	»
»	—	—	à 40 »	. . . . .	»
»	—	jernbane	à 6 »	. . . . .	»
»	mil	dampskib	à 40 »	. . . . .	»
			Tils. skydsgodtgjørelse		kr.
		Udlæg		. . . . .	»
				Tilsammen	kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

at de ovenfor anførte veilængder er virkelig reiste;

at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift for det offentlige kunde ske.

at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er bleven benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;

at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenanførte reiser;

at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;

at reiserne er udførte til foretagelse af offentlig tuberkulinundersøgelse eller til inspektion af de til forebyggelse af tuberkulose givne forskrifters gjennemførelse.

..... den ..... 19.....

.....

(Amts-)Dyrlæge.

Regning

over undertegnede tilkommende kostgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets anliggender i kvartal 19 .

Afreist		Hjemkommen.		Antal døgn.	Godtgjørelse.		Reisens længde i kilometer.
Dato.	Klokkeslet.	Dato.	Klokkeslet		Kr.	Øre.	

Tils.

..... den ..... 19 .....

.....
(Amts-)Dyrlæge.

Bilag 14.

Instruks af 8de april 1902

for statsdyrlægen for det vestenfjeldske.

---

1. Statsdyrlægen har, forsåvidt ikke anderledes senere måtte blive bestemt, at tage bopæl i Bergen.

2. Han har for den i sådant øiemed givne bevilgning at holde et laboratorium for mikrobiologiske og andre undersøgelser paa det veterinær-hygieniske område.

3. Foruden at ofre sin opmærksomhed på, hvad der i almindelighed kan have indflydelse paa husdyrenes sundhedstilstand, har han ved personlig undersøgelse på stedet samt ved eksperimentel forskning at søge midler til bekjæmpelse af de særlig på vestlandet forekommende smitsomme husdyrsygdomme. Han har fremdeles at undersøge, hvad der fra vestlandets dyrlæger eller landmænd måtte blive indsendt til laboratoriet af organer og præparater m. v. af husdyr, mistænkte for at lide af smitsom sygdom.

4. Ved forefaldende leilighed bør han ved foredrag udbrede kjendskab til og søge at befordre sansen for et godt husdyrstel samt redegjøre for principerne for forebyggelse og bekjæmpelse af husdyrsygdomme og særlig de smitsomme saasom bråsot, tuberkulose, miltbrand, o. l. Hvor omstændighederne hindrer, at distriktets dyrlæge kan foretage tuberkulinundersøgelser, bør han i tilfælde imødekomme forlangende om sådan undersøgelse mod derfor at erholde den af departementet for sådan undersøgelse fastsatte godtgjørelse.

5. Statsdyrlægen har at yde det offentlige bistand ved veterinær-hygieniske undersøgelser og foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme på vestlandet, når han i særlige tilfælde dertil måtte blive kaldet, hvorhos han, når det måtte ansees påkrævet, efter administrationens forlangende har at bistå det offentlige i samme øiemed også i andre landsdele end vestlandet.

6. Han er endvidere forpligtet til inden Bergens by og dens nærmeste omegn:

a. Paa sådan måde og mod sådan godtgjørelse, som måtte blive fastsat, at yde det offentlige bistand ved tilsyn med udførsel af husdyr her fra landet,

b. paa samme måde at yde det offentlige bistand ved undersøgelse af og tilsyn med husdyr, som indføres her til landet, forsåvidt sådant måtte blive anordnet,

c. at fungere som fast beskikket sagkyndig med hensyn til veterinær-retslige spørgsmål under strafferetslige undersøgelser mod derfor at oppebære den ham efter gjældende lovgivning tilkommende godtgjørelse.

7. Paa reiser i det offentliges tjeneste tilkommer der ham skyds- og kostgodtgjørelse i henhold til derom gjældende love.

8. Efter udgangen af budgetåret har statsdyrlægen til departementet at indgive en årsberetning om sin virksomhed i det forløbne år i henhold til foranstående.

Samtidig hermed har han til departementet at aflægge regnskab for anvendelsen af, hvad der i budgetåret måtte være ham anvist til indkjøb af forsøgsdyr og til anskaffelse og fornyelse af apparater ved laboratoriet ligesom inventarieforteguelse samtidig maa indsendes.

9. For posten gjælder 6 måneders opsigelse fra begge sider.

10. Han er pligtig at gjøre indskud i enkekassen og — om så måtte blive bestemt — i en pensionskasse.

Bilag 15.

Årsberetning

fra statsdyrlægen for det vestenfjeldske Norge.

Som jeg samme dato tillod mig at indberette til hr. veterinærdirektøren, overtog jeg stillingen som statsdyrlæge her paa vestlandet ved min tilbagevenden fra udlandet den 3die marts 1902. Min første opgave var da at finde et nogenlunde passende lokale for mit laboratorium etc., en overmåde vanskelig sag her i byen med de indskrænkede midler, der stod til min rådighed. Ved hr. kommunedyrlæge Nielsens hjælp lykkedes det mig dog omsider at få lokale her i Møhlenprisbakken 12, der leiedes fra 15de april af. Til værelserne, et mellemstort og et lidet, hører kjælderrum og andel af have, hvor sommerhuse til forsøgsdyrene senere er blevet bygget. Stedet ligger frit, uden nære naboer. De mig af dyrlæge Nielsen overleverede, af ham for staten indkjøbte laboratoriumssager, bestod væsentlig af apparater, af møbler fandtes kun et skab med store glasdøre samt et operationsbord, nogle mikrogasbrændere og en gasovn. De nødvendige glassager og øvrige gjenstande blev straks bestilt hos Lautenschläger, Berlin, men jeg fik først det bestilte tilsendt efter 4 måneders forløb. Mit laboratorium var derfor ikke iorden før i august måned. Før denne tid kunde jeg altså ikke gå igang med noget videre laboratoriumsarbeide; de til mig indsendte præparater blev undersøgte paa kommunedyrlægens laboratorium, som altid velvilligt stod til min afbenyttelse. Denne første tid søgte jeg at anvende til såvidt muligt at lære at kjende og blive kjendt her på vestlandet, hvor jeg aldrig havde været før. I denne hensigt ledsagede jeg statskonsulent Stenersen, som meget elskværdig altid hjalp mig med råd og dåd, på et par af hans rundreiser i Stavanger og Nordre Bergenhus amter, og besøgte paa disse de større kvæg- og hesteudstillinger, for paa disse at søge at blive kjendt med distrikterne. Overalt, hvor der tilbød sig leilighed, holdt jeg der længere eller kortere foredrag over almengyldige emner af husdyrhygienen, såsom renhold, bakterier o. s. v. I det hele har jeg i aarets løb holdt 28 forskjellige foredrag rundt i distrikterne. Gjennemgående har jeg havt talrige og meget interesserede tilhørerkredse, i det hele har jeg fået indtrykket af, at vestlandsbonden er et opvakt og kvikt om end meget kritiskt folkefærd; flere af foredragene har derfor, da jeg stadig er

blevet afbrudt med spørgsmål og indsigelser, mere fået præget af en livlig disdussion end af et af en enkelt mand holdt foredrag. Hvad man i almindelighed har størst vanskelighed ved, naar man skal holde foredrag i landdistrikterne her på vestlandet, er at finde et lokale at holde dem i, ja ofte er det ikke engang muligt at finde en åben plads, hvor nogenlunde mange mennesker kan samles. Gaardene har som regel ikke som i det østen- og nordenfjeldske et tun, og bygningerne er små, jeg har holdt mine foredrag fra trapper, i små kvalme skolestuer, i mørke, kolde tingstuer, siddende på en sten i bakkehældningen ude i marken o. s. v. Slår det så til med dårligt veir, regn eller sur vind, hvad der iallefald i det forløbne år har været det almindeligste, når lokale ikke er at få, og man må holde sig ude, så er det ofte umuligt at få sine tilhørere så fængslet, at størsteparten hører foredraget helt ud.

Jeg har i laboratoriet undersøgt i det hele 96 indsendte præparater, dels hele kadavere (af mindre dyr), dels organer, dels blodprøver. I disse fandtes:

i 36 tilfælde miltbrand.
- 10 — bråsot hos får.
- 5 — lungeorm.
- 6 — bronchopneumoni (årsag ubestemmelig).
- 2 — askokokker.
- 1 — carcinom (hos ko).
- 1 — fibrom (på tungen hos en ko).
- 5 — peritonit (årsag ubestemmelig. Hos høns).
- 1 — fødselsbesvær (svin).
- 3 — leverikter.
- 1 — pseudotuberkulose hos får.

I 13 indsendte blodprøver, hvor der var spørgsmål om miltbrand, kunde disse bakterier ikke påvises, i 3 tilfælde var præparaterne ved modtagelsen så rådne, at undersøgelse ikke kunde foretages, og i 9 tilfælde var undersøgelsen negativ eller gav intet resultat.

Som det af foranstående fortegnelse fremgår, og som det var at vente, er miltbrand ubetinget den sygdom, jeg oftest er kommet i berøring med. Af de ovenfor nævnte 36 præparater kom 4 fra Nordre Bergenhus amt, 11 fra Stavanger amt, 4 fra Søndhordland, resten fra Bergens by eller omegn, dels indsendt direkte til mig af eieren, men for størstedelen sendt mig fra dyrlæge Myklestad. Langt de fleste af disse tilfælde har indtruffet om vinteren og kun sporadisk, kun i 2 tilfælde har de givet anledning til mindre endemier; kun 2 — begge hos heste — indtraf om sommeren, det ene i Bergens by, hvor én hest styrtede, det andet i Etne, Søndhordland, hvor 2 heste døde. Naar man ser hen til forholdene her på vestlandet, den store fugtighed, de mange store strækninger, der er udsatte for periodiske oversvømmelser, de talrige grydeformede indsænkninger, hvorfra vandet for en stor del kun kan undvige ved fordampning, det faste, for vand uigjennemtrængelige grundfjeld, det tætte mosedække overalt, de stærke vinde, der i en mærkelig kort tid tørrer jordbunden

og driver støvet vidt og bredt, de meget overfladiske dyrkningsmethoder og de i almindelighed yderst daarligt drænerede agre, enge og beitesmarker, kan man ikke forundres over, at miltbrand her er en hyppig og stadig årligårs tilbagevendende sygdom. Hertil kommer, at befolkningen for en stor del har lidet kjendskab til sygdommen og dens farlighed, og såvidt jeg kan forstå er det her — dog vel kun langs kysten — en urgammel, indgroet sædvane at spise endog selvdøde dyr; iallefald har jeg gjentagne gange fået tilsendt organer eller blod fra styrtede dyr med udtrykkelig forespørgsel om det ikke kan benyttes til menneskeføde. Dette gjør, at folk kan omgåes utrolig uforsigtig med miltbrandskadaverne. Som regel, kan jeg vistnok sige, vil dyret blive flået, opskåret og nedsaltet eller ophængt, medens blod og indvolde strøes vidt og bredt; er det særlig samvittighedsfulde folk bliver nogle af organerne puttede ned i mere eller mindre tætte kar og pr. båd eller dampskib sendt dyrlægen til undersøgelse; huden sendes da gjerne samtidig til byen for at sælges; det er kun de allerfærreste af kystbefolkningen, der lader dyret ligge, som det er, og tilkalder dyrlægen. At miltbrandssmitten ved sådan fremgangsmåde stadig må bredes, og at jordbunden årligårs påny inficeres, er jo rimeligt. At få folk afvænnet med dette, i det hele at lære dem, at selvdøde dyr ikke bør benyttes til føde for mennesker, ser ud til at være en overordentlig vanskelig sag; selv om man kan få enkelte, der lige ved egen uforsigtighed har mistet et eller flere dyr, til at forstå, at han har handlet galt, så er vanen så indgroet i folks bevidsthed, at naboer og slægtninge rimeligvis ved forefaldende leilighed vil gjøre akkurat det samme om igjen. Desuden er folk i sørgelig høi grad uvidende i disse ting. Det synes mig at være overmåde vanskeligt at søge udbredt kjendskab hertil alene ved foredrag, man får vanskeligt trommet folk sammen; de interesserer sig kun lidet derfor, og når de ikke akkurat selv nylig har havt tilfælde af sygdommen, møder de ikke eller lader det sagte gå ind ad et øre og ud af det andet, hvad man jo heller egentlig ikke kan sige noget om, da deres største og nær sagt eneste interesse ligger i fisket. Skulde man kunne virke noget i den retning, måtte man gå fra gård til gård, fra hus til hus og tale med dem. Meget synes mig dog kunde gjøres, når man til sin rådighed havde et skrift, man kunde uddele blandt dem, således at hver mand fik sit; jeg har fået det indtryk, at de allerfleste er meget læselystne og meget ivrige efter at få noget skrevet eller trykt om denslags emner, om de end overmåde nødigt vil betale noget derfor; jeg har også fra flere hold fået forespørgsel om sådanne småskrifter.

Sygdommen har forekommet hyppigst om vinteren. Efter hvad jeg har hørt, skal den være mindre hyppig om sommeren og da sædvanlig optræde på visse bestemte beitepladse. Således fortalte en mand fra Etne, boende i nærheden af det sted, hvor en mand mistede 2 heste isommer af miltbrand, at det var det almindelige, at der strøg med 1 eller 2 kreaturer af sygdommen hver sommer. Beitemarken her oversvømmes regelmæssig hvert år af en elv, som løber derigjennem, og den vei saueflokkene passerede, når de dreves tilfjelds, løb

lige forbi; efter forlydende skal det have været almindeligt, at nogle af fårene styrtede af miltbrand her, hvorefter de simpelthen kastedes ud på den fugtige myr og blev liggende til de rådnede væk. Sådanne «arnesteder» for sygdommen skal også findes andetsteds, jeg har dog ikke fået se mere end denne ene. Imidlertid har det forhold, at sygdommen optræder hyppigst om vinteren givet anledning til, at man har søgt årsagen til disse sporadiske tilfælde i andet end i gårdens jordbund og det fra denne stammende foder, og mistanken er da, især fra et bestemt hold, søgt lagt over på det her som kraftfoder almindelig benyttede affaldsmel, der også, især tidligere, skal være forhandlet i sterkt forurenset tilstand, blandet med masser af sand, støv o. s. v., hvilket har gjort, at folk alene derfor allerede har været yderlig misfornøiet med varen. I mange tilfælde, hvorom jeg har fået meddelelse, har det også været påfaldende, hvor let sygdommens opståen har kunnet sættes i forbindelse med anvendelsen af affaldsmel som foder; jeg har derfor troet, at det vilde være af største vigtighed at søge at få undersøgt dette forhold nærmere. Da jeg derfor fra amtmanden i Søndre Bergenhus amt fik oversendt til udtalelse en forestilling fra Fane og Midthun landmandsforeninger angående istandbringelse af lovregler for kontrol med salget af affaldsmel, benyttede jeg anledningen til at udarbeide endel cirkulærer og schemaer, og fik dem gjennem de respektive amter tilsendt samtlige dyrlæger, landbrugsfunktionærer, landmandsforeninger og lensmænd inden de 4 vestlandske amter. Jeg mente herved dels at søge tilveiebragt et nogenlunde fuldstændigt statistisk materiale over miltbrandens forekomst her på vestlandet, dels at søge skaffet det nødvendige materiale til mine undersøgelser i laboratoriet, dels søgte jeg at opnå, at iallefald de fleste af de som miltbrand diagnostiserede tilfælde blev ved mikroskopisk undersøgelse konstateret virkelig at være miltbrand. Foreløbig har imidlertid mine cirkulærer ikke indbragt mig noget synderligt stort materiale, jeg har fået i det hele 14 schemaer tilbage i udfyldt stand, de fleste dog ikke ledsaget — som anmodet — af blod- og melprøver; af prøver af affaldsmel har jeg fået 11 foruden at jeg selv har skaffet mig 5.

I vinter synes bråsot at have optrådt mere almindelig end ellers, når man da skal dømme efter, hvad folk sådan i almindelighed fortæller. Den skal iår have forekommet længere inde i landet end tidligere på flere år. Der er sendt mig til undersøgelse 12 præparater, hvoraf 10 umiskjendelig viser bråsot. Det første tilfælde jeg så, var en vædder på Lie ved Haukeland straks efter min ankomst her til Bergen i slutningen af marts; flere tilfælde indtraf ikke senere den vår. I slutningen af oktober fik vi her en længere tids sterk barfrost, og med den begyndte også sygdommen. Den 27de s. m. fik jeg det første får tilsendt og senere har jeg fået ialt 9, nemlig 6 fra Værø, et fra Åsene, et fra Fane og et fra Lie pr. Haukeland. De fleste var døde 2—3 dage forud, ét, det fra Fane, var død samme morgen som jeg fik det. Ved hjælp af dette materiale har jeg nu lavet vakcine. Denne er tilberedt efter Nielsens methode. Et sundt får inficeredes ved intramusculær infektion af bråsotmateriale; efter dets død skares de inficerede muskler ud, disse tørredes, pulveriseredes og virulensen prøvedes

på marsvin og hvide mus. Viste den sig sterk nok, afsvækkedes den ved hede vanddampe sålænge, til vakcinen vel dræbte hvide mus, men hos marsvin kun fremkaldte nogen hævelse og ildebefindende. Dette afsvækningspunkt er temmelig vanskelig at bestemme, jeg begyndte med at afsvække i 8 minutter, som anbefalet af Nielsen, men dette viste sig for en vakcines vedkommende for lidet, for en andens vedkommende for meget, jeg har måttet afsvække noget i hele 10 minutter. Jeg valgte denne Nielsens methode, dels fordi det var den samme, som var brugt her tidligere, og som skal have givet gode resultater, dels fordi jeg, hvis jeg skulde have brugt prof. Jensens methode, for det første vilde have havt et både langvarigt og besværligt arbeide med bacillens rendyrkning, dels let udsatte mig for at få disse kulturer ødelagte ved at være forhindret i at omså dem, når jeg var længere tid fraværende på reiser. Jeg har dog brugt, efter Jensens anbefaling, at tilsætte tragantgummi til vakcinen i forholdet 1 til 2; den bliver derved lettere at udrøre i vand, og emulsionen holder sig bedre. Vakcinen prøvedes først på 5 dertil leiede får og er derefter prøvet på i det hele 64 får på forskjellige steder i Fane, Haus og i Nordfjord. På de steder, hvor der er vakcineret, har sygdommen ikke senere optrådt, heller ikke er noget af de podede dyr døde; kun et par af dem har vist nogen stivhed de nærmeste dage efter vakcinationen. Jeg er for øieblikket i besiddelse af vakcine til ca. 2 000 får og tror, at jeg iår vil være istand til at skaffe alle her på vestlandet, der måtte ønske det, vakcine.

Som det lader til har folk, hvor vakcination har været anvendt, fået stor tro på dens nytte, jeg har ikke et eneste sted hørt, at nogen har været misfornøiet med den. Naturligvis må der i den første tid gåes overmåde varsomt frem, men netop derfor synes jeg det er absolut påkrævet, at udførelsen overlades udelukkende til dyrlægerne.

Af øvrige ondartede smitsomme sygdomme har jeg seet ondartet katarrhalfeber hos en ko tilfældigvis på en reise i Nordfjord.

I juni måned blev der meldt mig, at en sygdom, der forrige år havde hærjet blandt fårene på fjeldet ved Haukeland, og som Nielsen var tilbøielig til at tro var ondartet katarrhalfeber, atter igjen var begyndt at vise sig. Jeg reiste straks derop og travede med flere førere hele dagen omkring på fjeldet, uden at finde andet end nogle høist ubetydelige, sterkt forrådnede levninger af 2 får. Senere viste sygdommen sig ikke.

Nu og da bliver det mig fortalt, at kløe eller «skab» hos fåret har optrådt her eller der; fra en mand på Askøen fik jeg ihøst anmeldelse om, at den var begyndt blandt hans får. Det har altid vist sig kun at være eczem hos lam — såkaldt regnveirseczem, jeg har dog, når jeg har hørt sådant rygtevis fortælle om fjerntliggende steder, underrettet vedkommende amtsdyrlæge om rygterne og bedet ham ved leilighed undersøge forholdet.

Tuberkulose har jeg ikke truffet i et eneste tilfælde. Jeg har fået tilsendt et par melkeprøver fra Hardanger med anmodning om undersøgelse for tuberkulose, men har ingen baciller kunnet finde. Et par indsendte lungestykker

viste sig at være angrebet af lungeorm; en ko, hvis lunge jeg fik, havde lidt af katarrhalsk pneumoni efter indånding af medikamenter. I nogle glandler af en vædder, sendt mig fra amtsdyrlæge Jessen, Stavanger, fandtes pseudotuberkulose. Jeg har arbeidet meget for at få folk til at lade sine besætninger tuberkulinundersøge, men det går overordentligt trægt, dog har jeg fået enkelte formået dertil, især efter at jeg havde undersøgt besætningen på Stend landbrugsskole og holdt foredrag derom, og jeg håber, at det skal gå bedre til næste vinter. I de besætninger jeg har undersøgt — i det hele 5 besætninger og 1 avlsokse med tilsammen 76 dyr — reagerede intet dyr.

Kværsil traf jeg på min reise til Røldal isommer sterkt udbredt langs hele skydsruten. Den var åbenbart overført med skydshestene fra Telemarken. Jeg holdt foredrag om den i Røldal og ved Odda. Amtmanden i Søndre Bergenhus har nu forordnet, at samtlige tilfælde skal iudberettes, da den nu optræder særlig ondartet her i amtet, på Voss skal den især i vinter have hærjet sterkt, men jeg har ingen direkte meddelelse fået derom.

På Stend landbrugsskole døde i vinter 3 store kalve af 6 meget hurtigt efter hinanden, alle af en crupøs fibrinøs pneumoni, der dog ikke noget steds viste tegn til nekrose. Jeg kunde dog ikke finde noget specifikt virus, det syntes som om sygdommen var smitsom. Efter omhyggelig desinfektion af kalvebingen ophørte den.

Lungeorm lader til at være en meget almindelig sygdom her på vestlandet, som nævnt har jeg fundet dem i 5 indsendte præparater, deraf 2 fra kjør. På gården Stortvedt i Fane er der i flere år død grise af en sygdom, der ytrer sig ved hoste, lungebetændelse, leversygdom og vattersot; efter beskrivelsen ledes tanken hen på en verminøs infektion. Stalden er også indrettet som en kjælder og meget fugtig. Dyrlæge Nielsen har i foregående år undersøgt endel præparater derfra uden at kunne komme til noget resultat. Jeg har kun seet ét tilfælde af sygdommen, nemlig en purke, der var død et par dage før den skulde grise. Den led i høi grad af ascites og leveren var sterkt forstørret (muskatnødlever). Det lykkedes mig dog ikke, trods al møie, at finde nogen bestemt påviselig årsag.

I det hele synes verminøse sygdomme at være meget almindelige her på vestlandet; med hensyn til leverikter tillader jeg mig at henvise til min indberetning om min reise til Utsire.[1])

I Nordfjord forekommer af og til en sygdom, som amtsdyrlæge Sorterup er tilbøielig til at antage skyldes forekomst af blæreorm i hjernen hos kjør. Jeg har seet ét tilfælde af lidelsen, der kaldes «Vilja»; dyret lå aldeles urørligt hen, medens hudreflekserne var i ganske merkelig grad forsterkede, en ganske svag berøring f. eks. ved skulderbladet satte straks hudmuskulationen nedover bryst og bug i sterk bevægelse. Der var ingen feber og ingen kramper, den svælgede af og til sit spyt, mule og næse meget fugtige, konjunktiva noget

[1]) Se afsnittet om «forskjellige sygdomme».

injiceret. Eieren fortalte, at den den foregående dag havde ædt lidt; den havde ligget syg i 2 dage; den havde også afsat nogen gjødning, der så normal ud. Puls og respiration normal. Eieren lovede, hvis koen døde, at sende mig hovedet; den kom sig imidlertid.

Angående hæmoglobinuri hos kvæg tillader jeg mig at henvise til min indberetning fra min reise til Røldal; der forefaldt efter mit besøg ikke flere tilfælde Amtsdyrlæge Mossige har meddelt mig, at ganske lignende udbrud af sygdommen forekom hver vår øverst i Jostedalen, når drifterne fra Nordfjord passerede dalen; han lovede at underrette mig derom, når første tilfælde indtraf iår.

1904